

Hallituksen esitys Eduskunnalle maaseutuelinkeinojen rahoituslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että maaseutuelinkeinolaki ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki kumotaan ja niiden tilalle säädetään maaseutuelinkeinojen rahoituslaki. Esitys sisältää sekä Euroopan unionin osarahoittamia tukia että kansallisia tukia koskevat säännökset maaseutuelinkeinojen rahoittamisesta ja maaseutuohjelmien toteuttamisesta, eri tukimuodoista ja tuen saamisen perusteista. Esityksessä ehdotetaan Euroopan unionin osarahoitusta ja kansallista tukea koskevien säännösten yhtenäistämistä sekä hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamista ja yksinkertaistamista. Ehdotus sisältää myös päätöksentekoa, muutoksenhakua, täytäntöönpanoa ja valvontaa koskevat säännökset.

Ehdotettu laki vastaisi asiasisällöltään pääosin nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tuen saamisen edellytyksiä ehdotetaan kuitenkin eräiltä osin muutettaviksi ja tuen saajien piiriä koskevia rajoituksia poistettaviksi. Tuen saamisen edellytykset määriteltäisiin niin, että tuen saaminen ei riipu harjoitettavan yritystoiminnan muodosta. Nykyisin voimassa olevasta tuen myöntämisen edellytyksenä olleesta asumisvaatimuksesta ehdotetaan pääsääntöisesti luovuttavaksi.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi kansallista rahoitusta koskevista rajoituksista kaavoitetuilla alueilla siten, että tuen myön-

täminen olisi aina mahdollista myös kaava-alueilla, mikäli kaavamääräykset sallivat tuettavan toiminnan. Nykyisistä maatilojen pirstoutumista koskevista säännöksistä ehdotetaan luovuttavaksi.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn osalta ehdotetaan, että maksulykkäyksiä ja vapautuksia voitaisiin käyttää velkajärjestelytoimenpiteinä.

Aiemmin maaseutuelinkeinolaissa olleet maan käyttöä ja hankintaa koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin.

Esitykseen sisältyy lisäksi ehdotukset 14 eri lain viittaussäännösten muuttamisesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Lakien voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin erikseen asetuksella.

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 18 päivänä maaliskuuta 1998 ehdotuksen neuvoston asetukseksi Euroopan ohjaus- ja tukirahastosta maaseudun kehittämiseen myönnettäväksi tueksi. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain säätäminen mahdollistaisi myös tämän asetuksen myöhemmän täytäntöönpanon. Sen edellyttämät muutokset rahoituslakiin on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi sen jälkeen, kun niiden lopullinen sisältö on selvillä.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	5
1. Nykytila	5
1.1. Liittymissopimus	5
1.2. Euroopan yhteisön säädökset	5
Euroopan yhteisön rakennerahastojen tavoitteet ja toiminta	5
Maatalouden rakenteen parantaminen	6
Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin kehittäminen	7
Tuottajaorganisaatioiden, tuottajaryhmien ja niiden liittojen käynnistystuki ...	7
Epäsuotuisien alueiden maatalouden tukijärjestelmä	7
Maatalouden ympäristötuki	8
Pellon metsityksen ja metsänparannuksen tuki	8
1.3. Kansallinen lainsäädäntö	8
Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä	8
Maaseutuelinkeinolaki	9
Muut kansalliset säädökset	10
1.4. Nykytilan arviointi	10
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	11
2.1. Esityksen tavoitteet	11
2.2. Keskeiset ehdotukset	12
3. Esityksen vaikutukset	13
3.1. Taloudelliset vaikutukset	13
Vaikutukset valtion talouteen	13
Vaikutukset viljelijöihin	14
3.2. Ympäristövaikutukset	15
3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	15
4. Asian valmistelu	16
4.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto	16
Valmisteluelimet	16
4.2. Lausunnot	16
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	16
5.1. Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta	16
5.2. Yritystukilaki	16
5.3. Maaseudun kehittämistä koskevan yhteisöläinsäädännön muutokset	17
5.4. Ministeriöiden toimialasäännökset	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	18
1. Lakiehdotusten perustelut	18
1.1. Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki	18
1 luku. Yleiset säännökset	18
2 luku. EU-osarahoitteiset tuet	22
3 luku. Maaseudun kehittämiseen tarkoitettut ohjelmaperusteiset ja muut tuet ..	24
4 luku. Kansalliset rahoitustuet	25
5 luku. Rahoitusjärjestelmät	27
6 luku. Velkajärjestelyt	31
7 luku. Erinäiset säännökset	34

8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	41
1.2. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta	42
1.3. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle	43
1.4. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta	44
1.5. Kiinteistönmuodostamislaki	44
1.6. Laki yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta	44
1.7. Laki kalatalouden korkotukilainoista	44
1.8. Laki maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa	44
1.9. Laki yritystuesta	45
1.10. Aravalaki	45
1.11. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta	45
1.12. Perintökaari	45
1.13. Luopumiseläkelaki	45
1.14. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta	46
1.15. Varainsiirtoverolaki	46
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	46
3. Voimaantulo	46
4. Säättämisjärjestys	46
LAKIEHDOTUKSET	48
1. Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki	48
2. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta	66
3. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 1 ja 7 §:n muuttamisesta	68
4. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 25 §:n muuttamisesta	69
5. Laki kiinteistönmuodostamislain 67 §:n muuttamisesta	69
6. Laki yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	70
7. Laki kalatalouden korkotukilainoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	70
8. Laki maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta	71
9. Laki yritystuesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	71
10. Laki aravalain 1 §:n muuttamisesta	72
11. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	72
12. Laki perintökaaren 25 luvun 4 §:n muuttamisesta	73
13. Laki luopumiseläkelain muuttamisesta	73
14. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 13 ja 40 §:n muuttamisesta	74
15. Laki varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta	75
LIITE	76
Rinnakkaistekstit	76
2. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta	76
3. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 1 ja 7 §:n muuttamisesta	78
4. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 25 §:n muuttamisesta	79
5. Laki kiinteistönmuodostamislain 67 §:n muuttamisesta	80
6. Laki yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	80
7. Laki kalatalouden korkotukilainoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	81

8. Laki maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta . .	82
9. Laki yritystuesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	82
10. Laki aravalain 1 §:n muuttamisesta	83
11. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	83
12. Laki perintökaaren 25 luvun 4 §:n muuttamisesta	84
13. Laki luopumiseläkelain muuttamisesta	85
14. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 13 ja 40 §:n muuttamisesta	86
15. Laki varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta	87

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Liittymissopimus

Suomen liittymisestä Euroopan unioniin (EU) tehtyyn sopimukseen liittyvässä liittymisasiakirjassa, sovittiin rakennetukea koskevista siirtymäajan järjestelyistä. Sen mukaan Suomi voi vuoden 1999 loppuun asti tukea sika- ja kanatalouden investointeja sillä edellytyksellä, että tuen määrä ei ylitä EU:n valtiontuelle hyväksyttävänä pitämää enimmäismäärää, kokonaistuotantokapasiteettiä ei kasva ja että komission kanssa sovittuja tilakohtaisia tuotantokapasiteettirajoituksia noudatetaan. Myöskään lisätuet puutarhaviljelyn alan tuotannossa sekä elävien kasvien ja kukkaviljelytuotteiden tuotannossa eivät saa aiheuttaa kokonaiskapasiteetin kasvua. Liittymisasiakirjan mukaan Suomi voi vuoden 2001 loppuun asti myöntää kansallista tukea taloudellisissa vaikeuksissa oleville tiloille. Liittymisasiakirjassa on myös sovittu tuottajajärjestöistä ja niiden liitoista annettua asetusta sovellettavaksi Suomessa koko maassa.

Liittymisasiakirjan pohjalta määriteltiin alueet, jotka eroavat niille suunnattavien tukien perusteella. Suomi on jaettu A-, B- ja C-alueeseen.

1.2. Euroopan yhteisön säädökset

Euroopan yhteisön rakennnerahastojen tavoitteet ja toiminta

Euroopan yhteisön (EY) perustamissopimuksen, jäljempänä perustamissopimus, 40 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti on perustettu yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi maatalouden ohjaus- ja tukirahasto. Maatalouden ohjaus- ja tukirahasto jakaantuu ohjausosastoon ja tukiosastoon. Ohjausosaston tehtävänä on perustamissopimuksen 130 a artiklan mukaisesti toteuttaa yhteisön rakenne- ja aluepoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Jäsenvaltioiden velvollisuutena on talouspolitiikkojen yhteensovittaminen siten, että perustamissopimuksen 130 a artiklassa asetetut tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. EY tukee tätä toimintaa rakennnerahastoistaan eli maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosaston, Euroopan sosiaalirahaston

(ESR) ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) varoin sekä lisäksi Euroopan investointipankin ja muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden kautta perustamissopimuksen 130 b artiklan mukaisesti. Rakennnerahastot eivät ole itsenäisiä, vaan saavat varansa suoraan Euroopan unionin talousarviosta. Rakennnerahastojen menoja ohjataan rahastokaudeksi kerrallaan laadituilla säädöksillä ja menokehyksillä. Meneillään oleva rahastokausi käsittää vuodet 1994–1999.

Rakennnerahastojen tuesta sekä toiminnan yhteensovittamisesta on säädetty rakennnerahastojen päämääristä ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään ja Euroopan investointipankin toiminnan sekä muiden rahoitusvälineiden kanssa annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2052/88, joka on uudistettu asetuksella (ETY) N:o 2081/93. Rakennnerahastojen avulla toteutetaan Euroopan yhteisön perustamissopimukseen sisältyvää taloudellisen ja sosiaalisen koheesion eli yhteenkuuluvuuden periaatetta, jonka mukaan alueiden välisiä kehityseroja pyritään vähentämään. Heikommin kehittyneitä ja taantuvia alueita tuetaan rakennepoliittisin toimenpitein.

Rakennnerahastoista saatavan tuen suuntaamiseksi oikeisiin kohteisiin on sovittu viidestä tavoitteesta. Tavoitteet perustuvat neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2081/93 ja sitä tarkentavaan neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2082/93. Tavoitteiden päämääränä on:

1) kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehityksen ja rakenteellisen sopeuttamisen edistäminen (tavoite 1),

2) teollisuuden taantumisesta vakavasti kärsivien alueiden, raja-alueiden tai alueen osien uudistaminen (tavoite 2),

3) pitkäaikaistyöttömyyden torjuminen ja nuorten sekä työmarkkinoilta syrjäytymässä olevien työelämään siirtymisen helpottaminen (tavoite 3),

4) työtekijöiden teollisiin muutoksiin ja tuotantojärjestelmien kehitykseen sopeuttamisen helpottaminen (tavoite 4), ja

5) maaseudun kehityksen edistäminen

a) nopeuttamalla yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistettaessa maatalouden rakenteiden mukauttamista (tavoite 5 a) ja

b) helpottamalla maaseutumaisten seutujen kehitystä ja rakenteellista mukauttamista (tavoite 5 b).

Liittymisasiakirjaan perustuvaan tavoitte-

seen 6, joka koskee vain Suomea ja Ruotsia, sovelletaan, mitä edellä mainituissa EY:n asetuksissa säädetään tavoitteesta 1.

Rakennerrahastoista rahoitetaan sekä alueellisia toimenpiteitä että toimenpiteitä, jotka kohdistetaan horisontaalisesti koko yhteisön alueelle. Lisäksi rahastoista rahoitetaan yhteisöaloitteisiin perustuvia ohjelmia. Maaseudun kehitystä edistetään toimenpiteillä, joiden tavoitteena on nopeuttaa maatalouden rakenteiden sopeuttamista yhteiseen maatalouspolitiikkaan sekä toimenpiteillä, joilla helpotetaan maaseutualueiden kehitystä ja rakenteen sopeutumista. Ensiksi mainitut ovat koko yhteisön alueella toteutettavia niin sanottuja horisontaalisia rakennetukia. Viimeksi mainitut taas ovat tiettyjä erikseen määriteltäviä alueita koskevia aluetukia.

Tavoiteohjelmia täydennetään yhteisöaloiteohjelmilla. Yhteisöaloiteohjelmiin sisältyville toimenpiteille on tunnusomaista rahoitettavan toiminnan innovatiivisuus ja toimiminen esimerkiksi myös kohdealueen ulkopuolella. Ohjelmakaudella 1995—1999 Suomessa voidaan myöntää tukea EU:n rakennerahastoista tavoitteita 2, 3, 4, 5a ja 5b sekä 6 koskeviin ohjelmiin ja yhteisöaloiteohjelmiin LEADER II, INTERREG II, EMPLOYMENT, ADAPT, SME, URBAN ja PESCA.

EU:n tavoite 2, 5b ja 6 -ohjelmia ja LEADER II ja INTERREG II -yhteisöaloiteohjelmia käytetään Suomessa maaseudun kehittämiseen. Yhteisöaloitteista LEADER II -ohjelma kohdentuu maaseudun kehittämiseen ja INTERREG II -ohjelma raja-alueyhteistyöhön. Mainitut ohjelmat on kohdistettu alueellisesti. Tavoite 6 sisältää kuitenkin myös tavoitteiden 3, 4 ja 5a mukaiset toimenpiteet, jotka ovat luonteeltaan horisontaalisia. Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 säädetään tavoite 2 ja 5b -ohjelmiin sisältyvistä toimenpiteistä. Tavoitetta 6 koskeva ohjelma perustuu Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 6 1 ja 4 artiklaan. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 täytäntöönpanosta rakennerrahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoituslähteiden kanssa annettun neuvoston asetuksen N:o (ETY) 4253/88 11 artiklassa säädetään yhteisöaloitteista ja siten myös LEADER II ja INTERREG II -yhteisöaloiteohjelmiin liittyvistä komission toimenpiteistä. Artiklan mu-

kaan komissio voi omasta aloitteestaan ehdottaa jäsenvaltioille, että nämä pyytäisivät tukea toimenpiteille, joihin liittyy yhteisön kannalta erityinen etu.

Toimenpiteet, joiden tukemiseen yhteisö osallistuu, on sisällytettävä jäsenvaltion kutakin tavoitetta varten laatimaan suunnitelmaan. Yhteisö osallistuu toimenpiteiden rahoitukseen vain, jos se hyväksyy suunnitelman ja siinä esitetyt toimenpiteet.

Maatalouden rakenteen parantaminen

Maatalouden rakenteen kehittämisestä säädetään pääosin maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 ja epäsuotuisten alueiden erityistuesta säädetään vuoristoalueiden ja eräiden epäsuotuisten alueiden maataloudesta annetussa neuvoston direktiivissä 75/268/ETY. Asetus (ETY) N:o 2328/91 ja direktiivi 75/268/ETY on nyttemmin kumottu uudella maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 950/97, jäljempänä EY:n rakenneasetus, joka on tullut voimaan 9 päivänä kesäkuuta 1997. EY:n rakenneasetuksessa säännellään yhteisen tukikelpoisen toiminnan puitteet. Lisäksi asetus sisältää säännökset maatalojen investointituesta, nuorten viljelijöiden erityistuesta, maataloilla tehtäviin investointeihin tarkoitusta valtion tuista, maatalojen kirjanpidon käyttöönoton edistämisestä, käynnistystuesta viljelijäryhmittymille ja lomituspalvelun järjestämiseen, tilanhoitoa koskevien neuvontapalveluiden tukemisesta, epäsuotuisten alueiden maatalouden tukemisesta, maatalouden ammattikoulutuksen tukemisesta sekä yleisiä rahoitusta koskevia säännöksiä. Sikäli kuin EY osallistuu rahoitukseen, tuki myönnetään osarahoituksena EMOTR:n ohjausosaston varoista.

Investointitukijärjestelmää voidaan soveltaa sekä viljelijöihin, jotka harjoittavat maataloutta päätoimenaan että viljelijöihin, jotka saavat pääasiallisen toimeentulonsa tilalta.

Neuvoston asetuksessa säädetään tilan kehittämissuunnitelmasta, viljelijän ammattitaidosta ja tukikohteista. Näihin luetaan muun muassa investoinnit, jotka liittyvät laadun parantamiseen, tuotannon mukauttamiseen markkinoiden vaatimuksiin, tilan toimintojen monipuolistamiseen tai tilan tuotantokustannusten alentamiseen.

Tuki voidaan evätä tai sitä voidaan rajoit-

taa, jos investoinnin vaikutuksesta sellaisten tuotteiden tuotanto tilalla lisääntyy, joilla ei ole normaaleja markkinoita.

Toteutettavien investointien enimmäismäärää ei ole sinänsä rajoitettu. Osarahoituskelpoisille investoinneille on kuitenkin tilaja henkilötyövuosikohtainen katto. Tuki voidaan myöntää avustuksena tai korkotukena. Asetus määrää kansallisen tuen myöntämismahdollisuuksista.

EY:n rakenneasetuksen nojalla on mahdollista myöntää käynnistystukea alle 40-vuotiaalle viljelijälle. Nuorelle viljelijälle voidaan lisäksi myöntää investointeihin lisätukea. Edellytyksenä on, että nuorella viljelijällä on tarvittava ammattitaito.

Jäsenvaltio voi lisäksi myöntää tukea maatilojen kirjanpidon aloittamiseen, tilojen yhteenliittymien perustamiseen, lomitusyhdistysten perustamiseen, liikkeenjohtopalveluja antavien neuvontapalvelujen aloittamiseen ja ammattikoulutukseen.

Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin kehittäminen

Maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointiolojen kehittämisen tukijärjestelmästä säädetään neuvoston asetuksessa (EY) N:o 951/97. Yhteisöjen komission päätöksessä 96/173/EY määrätään yhteisön toimintaperiaatteiden mukaisesti ja erityisesti yhteinen maatalouspolitiikka huomioon ottaen valintakriteereistä, joita käytetään tukikelpoisia hankkeita valittaessa.

Kyseisen tukijärjestelmän tavoitteena on helpottaa maataloustuotteiden käsittelyn, jalostuksen ja markkinoinnin kehittämistä ja järkeistämistä. Tukikelpoisia ovat sellaiset investoinnit, joilla helpotetaan tuotannon uudelleen suuntaamista kysynnän muutosten mukaan ja jotka vähentävät markkinainterventioiden tarvetta edistämällä pitkän aikavälin rakennekehitystä tai kannustavat hyödyntämään sivutuotteita.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta maksettava tuki maksetaan yleensä avustuksena.

Tuottajaorganisaatioiden, tuottajaryhmien ja niiden liittojen käynnistystuki

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1360/78 säädetään viljelijöiden tuottajaryhmistä ja niiden liitoista. Komission asetuksessa (ETY) N:o 220/91 taas on määrätty kyseisen

asetuksen soveltamisesta maa- ja tuotekohteisesti.

Neuvoston asetus (EY) N:o 2200/96 koskee hedelmä- ja vihannesaralan markkinajärjestelyä.

Asetuksessa säädetään myös puutarhatuottajien markkinointiyhteenliittymistä eli niin kutsutuista tuottajaorganisaatioista. Kyseistä asetusta täydentävät tuottajaorganisaatioiden hyväksymistä koskeva komission asetus (EY) N:o 412/97, tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmia ja rahastotukea koskeva komission asetus (EY) N:o 478/97 sekä esihyväksytyjen tuottajaryhmittymien käynnistystukea koskeva komission asetus (EY) N:o 20/98. Lisäksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 2200/96 53 artikla sallii aikaisemman hedelmien ja vihannesten markkinajärjestelyasetuksen (ETY) N:o 1035/72 14 artiklan perusteella maksetun viisivuotisen käynnistystuen loppuun maksamisen.

Tukitoimenpiteiden tarkoituksena on edistää maatalous- ja puutarhatuottajien kaupallista järjestäytymistä, jotta kyseisissä yhteenliittymissä jäseninä olevat tuottajat voivat yhdessä toimien mukauttaa tuotantonsa ja tarjontansa markkinoiden vaatimuksiin.

Markkinointiyhteenliittymien perustamista varten myönnetään tukea pääsääntöisesti uusille yhteenliittymille, mutta tuen myöntäminen on tietyissä tapauksissa mahdollista myös jo olemassa olevalle yhteenliittymälle.

Hyväksytylle ja esihyväksytylle markkinointiyhteenliittymälle voidaan maksaa käynnistystukea viiden vuoden ajan.

Epäsuotuisien alueiden maatalouden tukijärjestelmä

Yhteisön epäsuotuisien alueiden maatalouden kehittämistä koskevasta järjestelmästä säädetään vuoristoisilla ja mäkisillä sekä tietyillä epäsuotuisilla alueilla harjoitettavasta maataloudesta annetussa neuvoston direktiivissä 75/268/ETY ja EY:n rakenneasetuksessa.

Yhteisön epäsuotuisien alueiden eli niin sanottujen LFA-alueiden maatalouden tukijärjestelmän tavoitteena on turvata maatalouselinkeinon jatkuvuus ja siten säilyttää maaseudun asutus tietyillä, maatalouden harjoittamisen kannalta epäsuotuisilla alueilla. Euroopan unionin jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kyseisen tukijärjestelmän edistääkseen maatalouden harjoittamista ja lisätäkseen maataloustuloja mainituilla alueilla.

Jäsenvaltiot voivat maksaa vuosittain korvausta pysyvästi epäedullisista viljelyolosuhteista maatalouden harjoittamisen tukemiseksi. Korvaus voidaan maksaa viljelijöille, joilla on vähintään kolme hehtaaria käyttökelpoista viljelysmaata ja jotka sitoutuvat harjoittamaan maataloutta LFA-alueiden maatalouden tukijärjestelmän tavoitteiden mukaisesti vähintään viiden vuoden ajan korvauksen ensimmäisestä maksupäivästä lukien.

Jäsenvaltiot voivat asettaa tiettyjä lisäehtoja korvauksen myöntämiselle.

Maatalouden ympäristötuki

Euroopan yhteisön maatalouden ympäristötukijärjestelmästä säädetään ympäristönsuojelun ja maaseudun säilyttämisen kanssa yhteensopivista maatalouden tuotantomenetelmistä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2078/92. Tukijärjestelmän tavoitteena on vähentää maatalouden harjoittamisesta aiheutuvia ympäristöhaittoja sekä osaltaan turvata viljelijöiden kohtuulliset tulot. Järjestelmän tarkoituksena on edistää sellaisten tuotantomenetelmien käyttöä, jotka vähentävät maatalouden aiheuttamaa ympäristökuormitusta, säilyttävät maatalousmaismaisemaa sekä edistävät luonnon monimuotoisuutta. Mainittu asetus velvoittaa jäsenvaltiota ottamaan tukijärjestelmän käyttöön. Tukijärjestelmään sitoutuminen on viljelijälle vapaaehtoista.

Maksettavan tuen tulee korvata viljelijälle kustannukset ja tulonmenetykset, jotka koituvat tukijärjestelmän mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta. Tukea voidaan myös käyttää osittain taloudellisena kannustimena. Jäsenvaltion on päätettävä tuen yleisistä ehdoista ja muun muassa tuen määrästä.

Pellon metsityksen ja metsänparannuksen tuki

Maatalousmaan metsitystukea myönnetään maatalouden metsitystoimenpiteitä koskevas- ta yhteisön tukijärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2080/92 nojal- la. Kysymyksessä on tukiohjelma, jolla edis- tetään tavoitteen 5a mukaisia metsätalous- toimenpiteitä mukaan lukien pellon metsitys. Asetuksen mukaiset toimenpiteet ovat jäsen- valtiolle pakollisia.

Tuen tavoitteena on edesauttaa markkina- organisaatioiden sääntöjen avulla alulle pan- tuja muutoksia, myötävaikuttaa metsävarojen

parantamiseen ja maaseudun käyttämiseen ympäristön tasapainon huomioon ottavalla tavalla sekä taistella kasvihuoneilmiötä vas- taan.

Mainittu asetus ei kuitenkaan kiellä jäsen- valtioita ottamasta käyttöön lisätoimenpitei- tä, joiden ehdot tai korvaukset eroavat tässä esitetyistä tai korvaukset ylittävät asetukses- sa esitetty, kunhan ennen kaikkea yhteisön kilpailusäännöt sen sallivat.

Tukea myönnetään Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta kansal- listen tai alueellisten ohjelmien rajoissa tai jäsenvaltioiden toimeenpanemien vyöhyk- keittäisten suunnitelmien perusteella.

1.3. Kansallinen lainsäädäntö

Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliitti- sista toimenpiteistä

Suomen liittyttyä Euroopan unioniin sää- dettiin vuoden 1995 alusta voimaan tullut laki maa- ja metsätalouden rakennepoliitti- sista toimenpiteistä, jäljempänä rakennepoli- tiikkalaki (1303/1994). Laki on puitelaki, jossa valtioneuvostolle on annettu valtuus ot- taä käyttöön Euroopan yhteisön osarahoitta- mia maa- ja metsätalouden rakennetukia. Lain tarkoituksena on edistää maatilatalou- den sekä maaseutuelinkeinojen rakenteellista sopeutumista Euroopan yhteisön yhteiseen maatalouspolitiikkaan sekä luoda edellytyk- siä myös muulle maaseudun kehittämiselle. Euroopan yhteisön rakennetukia koskevat säädökset edellyttävät kansallisia määräyksiä toimivaltaisista viranomaisista sekä eräistä tuen myöntämisen yksityiskohtaisista edel- lytyksistä. Lisäksi lailla on säädetty kansalli- sista lisäehdoista tuen myöntämiselle EY:n säädösten rajoissa. Pääosin tuen myöntämi- sen edellytykset on asetettu jo yhteisölain- säädännössä, eikä kansallista laintasoista sääntelyä ole tarvittu, vaan valtioneuvosto ja eräissä tapauksissa maa- ja metsätalousmi- nisteriö on valtuutettu antamaan tarvittavat yksityiskohtaisemmat määräykset. Laki mah- dollistaa myös tavoiteohjelmien sekä yhti- söaloitteiden toteuttamisen maa- ja met- sätalousministeriön hallinnonalalla.

Rakennepoliitiikkalaissa säädetään Euroo- pan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston va- roilla osittain rahoitettavien maatilatalouden, maataloustuotteiden jalostuksen ja maaseu- dun ohjelmaperusteisten tukijärjestelmien hallinnoinnista. Tuet rahoitetaan pääasialli-

sesti maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta. Varhaiseläkettä, pellon metsitystä ja metsänparannustoimenpiteitä sekä maatalouden ympäristötukea koskevat toimenpiteet rahoitetaan kuitenkin tukiosastosta. Yhteisön rahoitusosuuden lisäksi yhteisö edellyttää jäsenvaltion rahoittavan osan tuesta.

Laissa on säännökset Suomen valtion ulkopuolisen yhteisön julkisten varojen hallinnomisesta yhdessä valtion omista varoista peräisin olevan tuen kanssa sekä säännökset varojen ohjauksesta valtion talousarvion tai sen ulkopuolisen rahaston kautta lopulliselle tuen saajalle. Laki koskee koko rakennetukea, toisin sanoen sekä yhteisön että Suomen valtion tukiosuutta.

Maaseutuelinkeinolaki

Maaseutuelinkeinolaki (1295/1990) tuli voimaan vuoden 1991 alusta. Sillä kumottiin aikaisempi maatilatalouden rahoitusta ohjannut maatilalaki (188/1977). Maaseutuelinkeinolin tavoitteena on parantaa maatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa siten, että Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. Lain tavoitteita toteutetaan muun muassa taloudellisten tukien eli avustusten, lainojen ja korkotuen avulla, myöntämällä valtiontakauksia, luovuttamalla lisäalueita sekä suorittamalla vapaaehtoisia velkajärjestelyjä. Tuki voidaan kohdentaa maatilatalouteen, maaseudun pienyritystoimintaan sekä niitä välittömästi edistävään toimintaan, maaseudun asutuskannan hyödyntämiseen, vesihuoltoon sekä perinympäristön säilyttämiseen. Tukea voidaan myöntää yritykselle, jonka toiminnalla katsotaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saaja asuu tilalla tai tilan läheisyydessä. Lisäksi tuettavalle henkilölle asetetaan hänen asemaansa, olosuhteitaan ja henkilökohtaisia ominaisuuksiaan koskevia edellytyksiä.

Varsinaisten maaseutuelinkeinojen rahoitusta koskevien säännösten lisäksi laissa on säädetty maan hankkimisesta ja luovuttamisesta lain tavoitteiden toteuttamiseksi. Laissa on säännökset myös vapaaehtoisesta velkajärjestelystä. Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja -saamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa kor-

koa sekä myöntää maksuvapautuksia lyhennysten ja koron suorittamiselle. Vastaava järjestely voidaan myöntää myös korkotukilainoille.

Lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi työvoima- ja elinkeinokeskukset ja kuntien maatalousviranomaiset, jotka voivat lisäksi käyttää apunaan muita laissa mainittuja viranomaistahoja ja neuvontajärjestöjä.

Maaseutuelinkeinolaki on muutettu sen voimaantulon jälkeen useita kertoja. Suomen liittyttyä Euroopan unioniin maaseutuelinkeinolaki muutettiin siten, että kansallisen tukijärjestelmän soveltaminen ei poikkea yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteista. Maaseutuelinkeinolin soveltamisalaa tarkennettiin samalla siten, että kansallinen tukijärjestelmä jäi toissijaiseksi EU:n vastaaviin tukijärjestelmiin nähden ja kansalliset tukijärjestelmät säilytettiin vain niitä tilanteita varten, joissa viljelijä ei täytä osarahoitteisen tuen myöntämisen edellytyksiä.

Valtionvastuuta koskevia säännöksiä luottolaitoksille suoritettavia hyvityksiä koskevien menettelytapojen ja päätöksentekojärjestelmän osalta muutettiin vuonna 1996 siten, että maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus suorittaa hyvityksen luottolaitokselle. Päätöksen valtionvastuun toteuttamisesta ja luottolaitokselle maksettavan hyvityksen määrästä tekee maa- ja metsätalousministeriö. Valtionvastuusiin liittyvien menettelytapojen ja päätöksentekojärjestelmän täsmentämiseksi maaseutuelinkeinolaki muutettiin siten, että menettely käy selvästi ilmi säännöksestä.

Vuoden 1997 alusta voimaan tulleen uuden maakaaren (540/1995) yhteydessä saatettiin maaseutuelinkeinolin lakisääteisiä panttioikeuksia koskevat säännökset vastamaan uuden maakaaren säännöksiä. Samalla maaseutuelinkeinolin mukaiset valtion kauppahintasaamisten sekä valtion varoista myönnettyjen, takaisinperittävien määrättyjen avustusten lakisääteinen panttioikeus poistettiin ja säännökset maksamattoman kauppahinnan panttioikeudesta maaseutuelinkeinolaissa kumottiin. Kauppahintasaaminen voidaan turvata kiinnityspäätöksellä panttioikeudella tai uuden maakaaren voimaantulua myös omistuksenpidätys- tai purkuhhdolla. Maksamattoman kauppahinnan panttioikeutta koskevaa säännöstä ei ole myöskään uudessa maakaareissa. Lakisääteisen panttioikeuden poistamisen yhteydessä myös valtion

kauppahintasaamisen välitön täytäntöönpanokelpoisuus poistettiin. Kiinteistön ostajan oikeusturvan kannalta ei voitu pitää tyydyttävänä sitä, että kiinteistön kaupan perustuva saaminen voitiin periä luovutetusta kiinteistöstä saattamatta asiaa ensin tuomioistuimen tutkittavaksi.

Vuoden 1997 alusta lukien toteutettiin lainsäädäntötoimenpiteet, jotka mahdollistivat liittymissopimuksen 141 artiklaan perustuvan komission 30 päivänä heinäkuuta 1996 hyväksymän maatalouden kansallista erityistukea koskevan tukiratkaisun. Komission hyväksymään tukiratkaisuun liittyen tehtiin tarvittavat muutokset rakennetukien osalta maaseutuelinkeinolakiin. Muutokset mahdollistavat komission hyväksymän korotetun investointituen, tuotannon monipuolistamistuen ja nuorten viljelijöiden lisätuen myöntämisen.

Muut kansalliset säädökset

Porotalouslaki (161/1990), luontaiselinkeinolaki (610/1984) ja kolttalaki (253/1995) muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jonka tavoitteena on maan pohjoisosissa harjoitettavan porotalouden ja luontaiselinkeinotalouden toimintaedellytysten parantaminen.

Poronhoitoalueella voidaan tukea porotaloutta porotalouslain nojalla. Porotalouslailla kumottiin aikaisempi porotilalaki (590/1969). Porotalouslain tarkoituksena on porotaloutta harjoittavien henkilöiden toimeentulomahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantaminen sekä paliskuntien toiminnan tukeminen.

Luontaiselinkeinolain nojalla voidaan tukea luontaiselinkeinoalueella Lapin läänin pohjoisimmassa osassa luontaiselinkeinoissa tarvittavia investointeja sekä asuinrakennusten rakentamista ja luontaiselinkeinotilan hankintaa. Luontaiselinkeinoja ovat muun muassa pienimuotoinen maatalous, marjastus, metsästys, kalastus ja porotalous. Tuke-
miskeinoina voidaan antaa maata, osuuksia ja oikeuksia, luottoa ja avustuksia. Tuen saajan on saatava pääasiallinen toimeentulonsa poro- tai luontaistaloudesta ja hänen on iältään, taloudelliselta asemaltaan, olosuhteiltaan sekä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan oltava sellainen, että hänen tukemistaan on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Tuen myöntämiselle on asetettu lisäksi ehto, että ammatin harjoittamisesta tai yritystoiminnasta saadut tulot eivät ylitä asetettuja

enimmäismääriä.

Vuonna 1995 voimaan tullut kolttalaki korvasi aiemman samannimisen lain (611/1984). Lain tavoitteena on kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien sekä kolttakulttuurin edistäminen. Tavoitteiden toteuttamiseksi koltta-alueita kehitetään muun muassa edistämällä luontais- ja muita elinkeinoja ja parantamalla kolttien asuinoloja. Laissa on asetettu tukitoimenpiteiden edellytykseksi, että koltta asuu vakituisesti koltta-alueella.

Yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain (56/1980) nojalla voidaan tukea sekä yhdyskuntien että haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämistä. Vesihuoltotoimenpiteitä toteutetaan myös valtion vesihuoltotöistä annetun valtioneuvoston päätöksen (976/1985) nojalla. Vesistöjen käyttöä ja hoitoa sekä tulvasuojelua edistäviä toimenpiteitä on tuettu valtion talousarvion sekä valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetun lain (433/1963) nojalla. Tämä laki on kumottu lailla peruskuivatustoiminnan tukemisesta (947/1997). Viimeksi mainitun lain nojalla tukea voidaan myöntää vesilaisissa (264/1961) tarkoitettulle yhteisölle tai kiinteistönomistajille yhteistä peruskuivatushanketta varten. Koska peruskuivatustoiminnan tukemisesta annettuun lakiin ei sisälly säännöksiä tulvasuojelun ja eräiden muiden vesistötoimenpiteiden tukemisesta, tästä on tarkoitus säätää maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla.

1.4. Nykytilan arviointi

Laajasti käsitettynä maatalouden rakennelainsäädännön kokonaisuuden muodostavat EU-osarahoitteista tukea koskeva maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki, jolla ohjataan EY-säädösten täytäntöönpanoa ja täydennetään niitä, sekä puhtaasti kansalliseen rahoitukseen perustuvat maaseutuelinkeinolaki, luontaiselinkeinolaki ja porotalouslaki. Näistä maatalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki ja maaseutuelinkeinolaki koskevat lähinnä maatilatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytysten parantamista, kun taas porotalouslaki ja luontaiselinkeinolaki muodostavat selkeästi oman kokonaisuuden, jonka tavoitteena on maan pohjoisosissa harjoitettavan porotalouden ja luontaiselinkeinotalouden toiminta-

edellytysten parantaminen.

Kansallisen rakennelainsäädännön taustana on aikaisempi asutusta, maanhankintaa, maankäyttöä ja maatalouden rahoitusta säätelevä lainsäädäntö. Voimassa olevan kansallisen lainsäädännön perustana on maaseutuelinkeinolaki. Vaikka luontaiselinkeinolaki ja porotalouslaki ovat erillisiä lakeja, ne sisältävät useita viittauksia maaseutuelinkeinolakiin. Siten maaseutuelinkeinolain muuttaminen on aiheuttanut muutostarpeita myös porotalouslakiin ja luontaiselinkeinolakiin. Koska muutoksia ei ole voitu käytännön syistä tehdä samanaikaisesti, lakien soveltaminen on ollut hankalaa.

Viime vuosien olennaisin muutos toimintaympäristössä on Suomen liittyminen Euroopan unioniin ja siitä johtuva rakennelainsäädännön säädöspohjan muuttuminen. EU-osarahoitteinen lainsäädäntö perustuu ensisijaisesti EY:n asetuksiin ja niitä täydentäviin kansallisiin säädöksiin, kun taas yksinomaan kansalliseen rahoitukseen perustuvat säännökset ovat erillisissä laeissa. Maaseutuelinkeinojen rahoituksen osalta tilanne on käytännössä muodostunut sellaiseksi, että viljelijöiden ja muiden kohderyhmien kannalta samantyyppisiin tukimuotoihin sovelletaan toisistaan poikkeavia tuen saamisen edellytyksiä ja menettelytapoja kahden eri lainsäädännön perusteella. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että maatalouden rakennelainsäädäntö muodostaa nykyisin käytännön soveltamisen kannalta vaikeasti hallittavan kokonaisuuden, mitä on pidettävä epätydyttävänä sekä tuensaajien ja muiden kohderyhmien että hallinnon kannalta. Muun muassa edellä mainituista syistä maatalouden rakennelainsäädäntö tulisi uudistaa kokonaisuudessaan kokoamalla maaseudun elinkeinotoimintaa koskevat säännökset omaksi kokonaisuudeksi. Jatkossa porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevaa lainsäädäntöä tulisi kehittää siten, että se muodostaisi lainsäädäntöteknisesti oman kokonaisuutensa.

Keskeinen ongelma maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain ja maaseutuelinkeinolain järjestelmien yhteensovittamisessa on ollut se, että EY-säädösten asettamat tuen saamisen edellytykset ja kansallisesti asetetut edellytykset on määritelty osin epäyhtenäisesti. Määritelmät poikkeavat toisistaan muun muassa asumisvaatimusten ja ulkopuolisten tulojen tarkastelun suhteen. Tuen saajien piiri on rajattu järjestelmissä osin eri tavoin. Myös päätök-

sentekoa, muutoksenhakua ja valvontaa koskevat säännökset poikkeavat toisistaan. Nämä epäkohdat tulisi poistaa yhtenäistämällä rahoitusehtoja ja päätöksentekoa koskevia menettelytapoja.

Maatilojen vapaaehtoista velkajärjestelyä on selvitetty muun muassa maatilojen velkayöryhmän muistiossa (Työryhmämuistio MMM 1996:8). Velkajärjestely ei tällä hetkellä vastaa kaikilta osin sille asetettuja tavoitteita, joten sitä koskevaa menettelyä tulisi uudistaa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Esityksen tavoitteet

Esityksen tarkoituksena on EU-osarahoitteisten ja kansallisten rahoitusjärjestelmien yhtenäistäminen kokoamalla niitä koskevat kansalliset säädökset samaan lakiin. Keskeinen tavoite on sellaisen lainsäädännöllisen kokonaisuuden luominen, joka omalta osaltaan tukee mahdollisimman hyvin maaseudun ja sen elinkeinotoimintojen toimintaedellytysten parantamista. Säännösten kokonaisuuden yhteen lakiin mahdollistaa nykyistä paremmin rahoitusehtojen yhtenäistämisen ja siten helpottaa käytännön soveltamista ja hallinnointia. Esityksen tavoitteena on myös säädösmäärän ja eri säädösten vähentäminen nykyisestä sekä hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistaminen ja yksinkertaistaminen, mikä osaltaan parantaisi koko rahoitusjärjestelmän toimivuutta.

Rahoitusehtojen yhtenäistämisen lisäksi yhtenä tavoitteena on niiden muuttaminen nykyiseen toimintaympäristöön paremmin soveltuvaksi. Tällaisia muutoksia ovat muun muassa asumisvaatimuksesta luopuminen sekä tukiedellytysten täyttymisen arviointi yrittäjäkohtaisesti nykyisen perhekohtaisen tarkastelun asemasta. Maatalousyrittäjien muusta kuin maaseutuyritystoiminnasta saamia tuloja tarkastellaan siten kuin EY:n rakenneasetuksessa tarkoitettu tukeen oikeutetusta yrittäjästä säädetään. Kun on kyse muusta kuin edellä mainitusta tukeen oikeutetusta yrittäjästä, muusta kuin maaseutuyritystoiminnasta saatuja tuloja tarkastellaan vain tuen hakijan saamien tulojen osalta.

Myös tuen saajien piiriä koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi niin, että ne ovat yhtenäiset tukimuodosta riippumatta ja

että eräät tarpeettomat rajoitukset poistetaan. Rahoitusehtojen muuttamisen tavoitteena on poistaa vanhentuneet säännökset sekä mukauttaa rahoitusehtoja vastaamaan nykyistä paremmin EU:ssa yleisesti omaksuttuja rahoitusehtoja. Lähtökohtana on, että tuen saamisen ehtojen kannalta keskeinen tekijä on maaseutuyrityksen kannattavuuden tarkastelu.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki ja maaseutuelinkeinolaki kumotaan ja niiden tilalle säädetään maaseutuelinkeinon rahoituslaki. Laki sisältäisi kattavasti sekä EU-osarahoitteisia tukia että kansallisia tukia koskevat säännökset maaseutuelinkeinon rahoittamisesta, eri tukimuodoista ja tuen saamisen perusteista. Lakiin sisältyisivät yleisten säännösten lisäksi omina lukuinaan säännökset EU-osarahoitteisesta tuesta, maaseudun kehittämiseen tarkoitusta ohjelmaperusteisesta tuesta ja kansallisesta rahoitustuesta. Omana kokonaisuutena lakiin sisältyisivät päätöksentekoa, muutoksenhakua, täytäntöönpanoa ja valvontaa koskevat säännökset.

Laki koskisi kattavasti kansallisista varoista rahoitettavia sekä Euroopan unionin varoista osaksi tai kokonaan rahoitettavia rakennepoliittisia, ohjelmaperusteisia ja muita maatalouden, maaseudun pienyritystoiminnan sekä maaseutuu tai lähialueyhteistyöhön liittyviä tukia, siltä osin kuin näiden toimenpiteiden rahoittamiseen on osoitettu varat maa- ja metsätalousministeriön käyttöön.

Asiasisällöltään ehdotettu laki vastaisi pääosin nykyisin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tuen saamisen edellytyksiä ehdotetaan kuitenkin eräiltä osin muutettavaksi. Tuen saajien piirin eräät rajoitukset ehdotetaan poistettavaksi määrittelemällä tuen saamisen yleiset edellytykset niin, että tuen saaminen on pääsääntöisesti mahdollista riippumatta siitä, missä muodossa yritystoimintaa harjoitetaan. Yleisenä edellytyksenä olisi se, että tukea myönnettäisiin vain sellaiseen yritystoimintaan, jolla katsotaan olevan edellytykset kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja jonka tukemista voidaan pitää lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Kannattavuusvaatimuksesta voitaisiin kuitenkin poiketa valtioneuvoston päätöksellä säädettävissä tilanteissa muun muassa ympäris-

tötukien ja epäsuotuisien viljelyolosuhteiden perusteella myönnettävien tukien osalta.

Tukea ei voitaisi myöntää alle 18-vuotiaalle eikä 65 vuotta täyttäneelle henkilölle. Valtioneuvoston päätöksellä voitaisiin kuitenkin myöntää poikkeuksia ikävaatimuksista. Tarkoituksena on, että ikävaatimusten osalta noudatettaisiin nykyistä käytäntöä.

Rahoitustukea voidaan nykyisten säännösten mukaan myöntää pääsääntöisesti vain, jos tuen saaja täyttää tietyt asumista koskevat vaatimukset. Maaseutuyritystoiminnan luonne on kuitenkin niin muuttunut, että sen kytkemistä asumista koskeviin melko kaavamaisiin edellytyksiin ei enää nykyoloissa voida pitää perusteltuna. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan asumisvaatimus rahoitustuen ehtona poistettavaksi. Tämä vastaa myös sitä käytäntöä, joka on voimassa lähes kaikissa muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan tuettavan henkilön ja hänen puolisonsa muusta ammatista kuin maaseutuelinkeinotoiminnan harjoittamisesta saamat tulot eivät saa olla asetuksella vahvistettua määrää suuremmat. EU-osarahoitteisessa tuessa ei ulkopuolisten tulojen määrää ole sinänsä rajoitettu, mutta tulot otetaan huomioon arvioinnissa, jossa verrataan hakijan kokonaistuloja, tuloja maataloudesta ja tuloja maatilalta. Esityksessä ehdotetaan, että muut kuin maaseutuyrityksestä saatavat tulot voitaisiin ottaa huomioon vain niiden yrittäjien kohdalta, joita ei pidetä EY:n rakenneasetuksen 5 artiklassa tarkoitettuina viljelijöinä. Ulkopuolisten tulojen arvioinnista päättäisi valtioneuvosto.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi myös kaavoitetuilla alueilla harjoitettavan yritystoiminnan kansallista rahoitusta koskevista rajoituksista. Siten tuen myöntäminen olisi aina mahdollista kaavoitetullekin alueelle, mikäli kaavamääräykset sallivat tuettavan toiminnan.

Maaseutuelinkeinolain mukaisia toimenpiteitä ei tietyissä tilanteissa saa kohdistaa sellaiseen maataloudelliseen kokonaisuuteen, joka viimeisen kymmenen vuoden aikana on tuen hakijan tai hänen vanhempiensa toimesta haitallisesti pirstottu. Kun varsin kaavamaiset pirstomissäännökset soveltuvat huomosti perusteeksi arvioitaessa tilan elinkelpoisuutta ja kannattavuutta, ei niitä ole enää sisällytetty lakiehdotukseen. Pirstomisella

saattaa kuitenkin käytännössä olla edelleen merkitystä arvioitaessa maaseutuyrityksen tuen saamisen edellytyksiä.

Maaseutuelinkeinolain mukaisen velkajärjestelyn ongelmana on ollut hakemusten käsittelyn hitaus. Tämä johtuu osittain siitä, että velkajärjestelyn piiriin ovat hakeutuneet liian velkaiset tilat. Toisaalta tuotantorakenteeltaan terveitä tiloja ei ole saatu velkajärjestelyn piiriin aina riittävän aikaisin. Kynnystä hakeutua velkajärjestelyn piiriin tulisikin alentaa niin, että velkajärjestelyä voitaisiin käyttää nykyistä tehokkaammin ennalta ehkäisevänä toimenpiteenä.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn osalta menettelyä ehdotetaan kehitettäväksi niin, että erityistilanteissa voitaisiin osana velkajärjestelyä myöntää valtionlainan maksuvapautus lainan vakuusasemasta riippumatta. Voimassa olevaa lainsäädäntöä ehdotetaan täydennettäväksi myös siten, että maksulykkäyksiä voitaisiin käyttää yhtenä velkajärjestelytoimenpiteenä, sekä siten, että erityisissä tapauksissa sosiaalisten syiden perusteella voitaisiin antaa jäljellä oleva valtionlaina anteeksi, jos viljelijä on lopettanut maataloustuotannon ja jos hänellä ei ole odotettavissa muitakaan merkittäviä tuloja. Esityksen tavoitteena on lisäksi se, että vapaaehtoisen velkajärjestelyn hallinnollista menettelyä voidaan nopeuttaa nykyisestään.

Maanhankintaa ja maan luovuttamista koskevat säännökset sisältyvät nykyisin maaseu-

tuelinkeinolain 8 lukuun. Maankäyttötöiminnan tavoitteena on lähinnä maatilojen tilakoon suurentamiseksi hankkia maata maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin ja muodostaa hankituista alueista lisäalueita ja muita tarpeellisia alueita. Koska maankäyttötöimintää ei kuitenkaan nykyisin enää rahoiteta aikaisempaan tapaan myöntämällä maanhankintaan pitkäaikaista lainaa, säännökset sopivat huonosti uuteen maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin. Maankäyttöä koskevat säännökset ehdotetaan tästä johtuen sisällytettäväksi tarvittavilta osin maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin (657/1966).

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtion talouteen

Ehdotetun lain mukaisia toimenpiteitä on tarkoitus rahoittaa sekä valtion talousarvion määrärahoista että maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Osa toimenpiteistä voidaan lisäksi saada rahoitusta EMOTR:n sekä muiden EY:n rakennerahastojen varoista. Ehdotettu laki ei olennaisesti muuttaisi varojen käyttöä nykyisestään. Tukikohteet säilyisivät lähes ennallaan.

Vuonna 1997 maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain ja maaseutuelinkeinolain nojalla myönnettiin tukea avustuksina seuraavasti:

Valtion talousarvion määrärahasta:

Tukimuoto	Kansallinen rahoitusosuus mmk	EU:n rahoitusosuus mmk	Tuki yhteensä mmk
LFA-tuki	1168	437	1605
Ympäristötuki	823	809	1632
Pellon metsityksen tuki	21	21	42
Luopumistuki	79	50	129
Ohjelmaperusteinen kehittämistuki	499	393	892
Muu kehittämistuki	56	-	56

Maatilatalouden kehittämisrahastosta:

Tukimuoto	Kansallinen rahoitusosuus mmk	EU:n rahoitusosuus mmk	Tuki yhteensä mmk
Investointituki	369,6	34,7	404,3
Nuorten viljelijöiden käynnistystuki	30,4	18,6	49,0
Tuottajaorganisaatioiden tuki	-	-	-
Puutarhatalouden tuottajaorganisaatiotuki	0,5	0,5	1,0
Pienyritystoiminnan tuki	36,7	-	36,7
Ohjelmaperusteinen tuki	23,0	-	23,0

Tuettuja lainoja myönnettiin vuonna 1997 yhteensä 1 251,4 miljoonaa markkaa, josta maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnettyjen lainojen osuus oli 327,3 miljoonaa markkaa. Lainat jakautuivat seuraavasti:

Lainoituskohde	mmk
Maatilojen tuotannolliset investoinnit	728,2
Tilanpidon aloittaminen	79,6
Maanhankinta	171,2
Pienyritystoiminta	78,1
Asunnot	82,2
Asuntotilat	112,1

Lainoituksessa tuki on pääasiassa liittynyt korkoon. Ainoastaan porotalouteen myönnettyjen EU-osarahoitteisten lainojen lyhennyksille myönnettiin vuonna 1997 vapaavuosia. Tukimuotoa ei käytetty maatilojen investointilainoissa, vaikka se olisi ollut mahdollista maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain nojalla myönnettyissä lainoissa. Lainoihin liittyi tukea koko laina-ajalle laskettuna yhteensä 408 mmk.

Maaseutuelinkeinolain mukaisten vapaaehtoisten velkajärjestelyjen kustannukset vuonna 1997 olivat 1,8 mmk.

Ehdotettu laki ei lisäisi valtion menoja, mutta se joiltakin osin muuttaisi niiden kohdentumista. Vuoden 1997 tukiratkaisut ovat painottuneet EU-liittymissopimuksen maatalolle mahdollistaman korotetun investointituen myöntämiseen, minkä tarkoituksena on ollut nopeuttaa maatilojen rakenteellista sopeutumista EU:n jäsenyyteen ja yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Näiden tukihakemusten ratkaiseminen vaikuttaa vielä vuonna 1998. Vuoden 1998 jälkeen sika- ja

siipikarjatalouden sekä ympäristöinvestointien määrän odotetaan vähentyvän merkittävästi. Näin rahoitustoimen painopiste siirtyy nykyistä enemmän pienyritystoiminnan rahoituksen suuntaan.

Voimassa olevien säädösten tukitasot ovat erilaiset riippuen siitä, onko kysymyksessä EU-osarahoitteinen vai kansallisesti rahoitettava investointi. Ehdotus mahdollistaisi pääsääntöisesti saman tukitason käyttämisen riippumatta siitä, miten tuki rahoitetaan.

Maatilatalouden kehittämisrahaston käyttökohteita ei ole tarkoitus muuttaa. Rahaston varojen käytöstä laadittaisiin edelleen vuosittain käyttösuunnitelma, jonka yhteydessä päätettäisiin määrärahoista eri tukikohteisiin. Lisäksi vuosittain annettaisiin yksityiskohtaiset määräykset tukikohteittaisesta tukitasosta.

Koska ohjelmaperusteisiin tukijärjestelmiin on tarkoitus soveltaa voimassa olevia säännöksiä ohjelmakauden loppuun, ehdotuksella ei ole toistaiseksi vaikutusta niiden tukimenoihin.

Vaikutukset viljelijöihin

Vuonna 1997 rahoitettiin kaikkiaan noin 15 000 hanketta, joiden kustannusarvio oli yhteensä noin 4,2 mrd markkaa. Kielteisiä päätöksiä annettiin noin 2 000 kappaletta. Vaikka tukiehdot joiltakin osin lievenisivät, tuettujen hankkeiden määrän ei odoteta olennaisesti lisääntyvän. Olennaisempi merkitys ehtojen yksinkertaistamisella on hakemusmenettelyyn ja hallinnolliseen käsittelyyn. Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen hakemusruuhkia voitaisiin osittain purkaa luopumalla joistakin vanhoista tukiehdoista. Joissakin yksittäistapauksissa ehdotuksen mukaiset säännökset voivat tuo-

da tuen piiriin varsinkin sellaisia yhteisöjä, jotka nyt ovat tukijärjestelmien ulkopuolella.

Sen sijaan mahdollinen tukitason nostaminen saattaa mahdollistaa entistä paremmin uuden teknologian hyödyntämisen, koska sen kustannukset eivät kokonaisuudessaan jäisi viljelijöille.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn myöntämisenettelyn yksinkertaistaminen nopeuttaisi hakemusten käsittelyä. Työvoima- ja elinkeinokeskusten arvioidaan voivan käsitellä noin 200—300 hakemusta enemmän vuosittain kuin nyt.

3.2. Ympäristövaikutukset

Ehdotettuun maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin yhdistetään maaseutuelinkeinolaista ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain säännökset. Ehdotetun lain säännökset vastaisivat pääosin voimassaolevaa lainsäädäntöä, joten ehdotuksella ei arvioida olevan välittömiä uusia ympäristövaikutuksia.

Ehdotetun lain tavoitteena olisi, kuten nykyisinkin, muun muassa maaseudun kehittäminen, uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen sekä haja-asutusalueiden ja yhdyskuntien kehittämisen tukeminen. Lain mukaisissa toimenpiteissä tulisi kiinnittää erityistä huomiota myös kestävä kehityksen mukaiseen tuotantoon, ympäristönäkökohtiin sekä vesivarojen kestävä käytön periaatteisiin. Tältä osin ehdotetun lain tavoitteet tulevat edistämään ympäristönäkökohtien ja kestävä kehityksen huomioon ottamista maaseudun kehittämisessä.

Ehdotus sisältää säännökset muun muassa maatalouden ympäristötuesta, luonnonhaittakorvauksesta, metsätaloustoimenpiteiden rahoituksesta sekä vesivarahankkeista. Säännökset ovat luonteeltaan viittaussäännöksiä jo olemassa olevaan lainsäädäntöön tai vastaavat voimassa olevaa lainsäädäntöä, joten säädösehdotuksella ei ole tältä osin uusia vaikutuksia ympäristöön. Maatalouden ympäristötukijärjestelmään sovellettaisiin nykyisen rahastokauden loppuun saakka tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säädöksiä.

Maaseudun kehittämiseen tarkoitettuja ohjelmaperusteisia tukia koskevissa säännöksissä ehdotetaan, että tukea myönnettäessä tulisi selvittää muun muassa suunnitellun hankkeen tai toimenpiteen vaikutuksia alueen talouteen, sosiaalisiin olosuhteisiin, ammatti-

taidon kehittämiseen sekä ympäristöön. EU:n osarahoittamiin tavoiteohjelmiin ja yhteisöaloiteohjelmiin sisältyvällä tuella voidaan rahoittaa muun muassa infrastruktuurin tai ympäristön parantamiseen kuuluvia toimenpiteitä. Silloin, kun tuen kohteena on hanke, jonka tarkoituksena on infrastruktuurin parantaminen tai muu hanke, joka on ympäristön tai maaseutuympäristön suojelun tai säilyttämisen kannalta merkittävä, julkisilla varoilla voitaisiin kattaa hankkeen kustannukset kokonaan. Tällaisten hankkeiden kohteet jäisivät yleensä valtion tai kunnan omistukseen. Käytännössä tällaisia kokonaan valtion rahoittamia hankkeita ei ole toteutettu, joten säädösehdotuksen ympäristövaikutusten arvioidaan jäävän tältä osin vähäisiksi.

Ehdotus koskee myös osaltaan maatalouden ympäristönsuojelullisia investointeja. Kansallista rahoitustukea voidaan ehdotuksen mukaan myöntää tuotannollisten investointien lisäksi tuotantotoiminnan edellyttämien ympäristönsuojelullisiin investointeihin sekä ympäristön parantamisen kehittämishankkeisiin. Ehdotuksen mukaan tukea voidaan myöntää myös asuinympäristön parantamiseen ja kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen kuntoonpanoa varten. Tältäkin osin ehdotus vastaa aikaisempaa lainsäädäntöä, joten ehdotuksella ei ole välittömiä uusia ympäristövaikutuksia.

Ehdotuksessa esitetään, että aiemmassa lainsäädännössä olleesta rajoituksesta myöntää rahoitusta kaavoitetuille alueille luovutettiin siten, että tuen myöntäminen olisi aina mahdollista myös kaava-alueilla, mikäli kaavamääräykset sallivat tuettavan toiminnan harjoittamisen.

Ehdotuksessa on myös säännökset toimivaltaisista viranomaisista. Säännökset vastaavat voimassa olevaa lainsäädäntöä, ja siten ehdotuksella ei muuteta ympäristön kannalta merkittävän päätöksenteon vastuusuhteita.

3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetut muutokset eivät aiheuta muutoksia ministeriöiden tai viranomaisten välisiin toimivaltasuhteisiin. Järjestelmän yksinkertaistamisen voidaan arvioida vähentävän sen täytäntöönpanosta aiheutuvaa työmäärää. Suoranaisia vaikutuksia henkilöstön määrään ei esityksellä kuitenkaan olisi.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto

Valmisteluelimet

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 29 päivänä elokuuta 1996 työryhmän (maaseutuelinkeinolainsäädännön uudistamistyöryhmä) laatimaan ehdotuksen maaseutuelinkeinolainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus maaseutuelinkeinolainsäädännön lainsäädännölliseksi kokonaisuudistukseksi samalla tavoitteena yhdistää soveltuvien osin kansallisten ja EU-osarahoitusten tukimuotojen rahoitusehdot ja hallinnolliset menettelyt. Lisäksi työryhmän tuli selvittää mahdollisuudet yhdistää maaseutuelinkeinolaki ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain säännökset samaan lakiin sekä selvittää laatimiensa ehdotusten vaikutukset porotalous-, luontaiselinkeino- ja kolttalainsäädäntöön. Työryhmä jätti muistionsa (työryhmämuistio MMM 1997:16) toukokuussa 1997. Muistiossa ehdotetaan yksimielisesti maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain säännösten yhtenäistämistä ja yhdistämistä maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin. Työryhmä selvitti myös ehdotustensa vaikutukset porotalous-, luontaiselinkeino- ja kolttalainsäädäntöön sekä ehdotti, että maa- ja metsätalousministeriö asettaisi toimikunnan kehittämään porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevaa lainsäädäntöä.

Esitys perustuu edellä mainittuun työryhmän muistioon. Esityksessä on otettu huomioon myös maatalouspoliittisen työryhmän loppuraportissa (Työryhmämuistio MMM 1997:2) sekä maatilojen velkatyöryhmän muistiossa (Työryhmämuistio MMM 1996:8) esitettyjä näkökohtia.

4.2. Lausunnot

Maaseutuelinkeinolainsäädännön uudistamistyöryhmän muistiosta on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: eduskuntaryhmät, Suomen Kuntaliitto, valtiovarainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sisäasiainministeriö, oikeusministeriö, ympäristöministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö, työvoima- ja elinkeinokeskukset, lääninhallitukset, Ahvenanmaan lääninhallitus, alueelliset ympäristökeskukset, metsäkeskukset,

luottolaitokset, maatalousalan keskusjärjestöt, maaseutukeskukset, Paliskuntain Yhdistys ja KERA. Lausunnonantajat suhtautuvat yleisesti ottaen myönteisesti kansallisia tukijärjestelmiä ja EU:n tukijärjestelmiä koskevien rahoitusjärjestelmien yhdistämiseen, käsitteistön yhtenäistämiseen sekä säädos-
tasojen vähentämiseen. Lausunnoissa esitetyt lakiehdotuksen yksityiskohtia koskevat huomautukset on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta

Eduskunta on hyväksynyt lain peruskuivatustoiminnan tukemisesta (947/1997). Lakiin ei kuitenkaan sisälly säännöksiä tulvasuojelu- ja eräiden muiden vesistötoimenpiteiden tukemisesta. Peruskuivatustoimenpiteitä ja vesistötoimenpiteitä suunnitellaan ja toteutetaan kuitenkin usein kokonaisuutena. Siksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla on tarpeen säätää tarkemmin tällaisten toimenpiteiden tukemisesta.

5.2. Yritystukilaki

Yritystuen yleisistä ehdoista annetussa laissa (786/1997) on määritelty ne yritystuen antamista koskevat yleiset perusteet, joita sovelletaan riippumatta siitä, millä hallinnonalalla tukea hallinnoidaan. Laki sisältää säännökset yritystukiohjelmien yleisistä tavoitteista, yritystuen antamisen yleisistä edellytyksistä ja yritystuen valvonnasta. Laissa on myös menettelytavat yritystukipoliittikan yhteensovittamiseksi eri hallinnonalojen välillä. Yhteensovittaminen tapahtuu yritystukineuvottelukunnassa.

Yritystuen yleisistä ehdoista annettua lakia sovelletaan annettaessa suoraan tai välillisesti valtion varoista yritystukea muuhun elinkeinotoimintaan kuin varsinaiseen maa- ja metsätalouteen tai kalastukseen. Ehdotettavan maaseutuelinkeinojen rahoituslain osalta yritystukilain soveltamisalan piiriin kuuluisivat muun muassa maatalouden yhteydessä harjoitettava pienyritystoiminta ja maataloustuotteiden teollinen jatkojalostus.

Lakiehdotuksista on pyydetty yritystukineuvottelukunnan lausunto.

5.3. Maaseudun kehittämistä koskevan yhteisölainsäädännön muutokset

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 18 päivänä maaliskuuta 1998 ehdotuksen neuvoston asetukseksi Euroopan ohjaus- ja tukirahastosta (EMOTR) maaseudun kehittämiseen myönnettäväksi tueksi. Ehdotus liittyy komission kesällä 1997 julkistamaan Agenda 2000 -tiedonantoon sisältyvään EY:n rakennerahastotoiminnan ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen. Asetusehdotuksen käsittely yhteisössä on kesken. Tarkoituksena on, että uutta lainsäädäntöä sovellettaisiin vuoden 2000 alusta lukien.

Asetusehdotus määrittelee suuntaviivat maaseudun kestävä kehittämis-toiminnan rahoittamiseksi. Yhteisen maatalouspolitiikan tulee ehdotuksen mukaan nykyistä kiinteämmin seurata ja täydentää EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa ja maatalouden markkinajärjestelyjä. Tarkoituksena on, että rahoituksen painopistettä siirretään toimenpiteisiin, jotka edistävät maaseudun kestävä kehitystä. Lisäksi ehdotuksen tavoitteena on lisätä järjestelmien joustavuutta sekä yksinkertaistaa lainsäädäntöä ja hallintomenettelyjä.

Yhteinen maaseudun kehittämispolitiikka, johon ehdotuksen mukaan sisältyisi maatalouden, metsätalouden ja maaseudun kehittämisen rahoitustoimenpiteet sekä osa kalatalouden kehittämistoimenpiteistä, tulisi kattamaan kaikki unionin maaseutualueet. Samalla maaseudun kehittämis-toiminta muuttuisi kokonaan ohjelma- tai suunnitelmaperusteiseksi.

Asetusehdotukseen on koottu kaikki maa- ja metsätalouden ja maaseudun kehittämis-toiminnan keskeiset toimenpiteet. Tukijärjestelmät säilyisivät pitkälti ennallaan lukuunottamatta metsätalouden tukia, joita ehdotetaan laajennettavaksi. Asetuksen perusteella on tarkoitus tukea muun muassa maatalousyritysten investointeja, nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamista, viljelijöiden

koulutusta, metsätaloutta ja maaseudun monipuolistamista. Lisäksi asetuksella rahoitettaisiin yhteistä maatalouspolitiikkaa täydentäviä toimenpiteitä, toisin sanoen maatalouden ympäristötukia, luonnonhaittakorvauksia, maatalouden varhaiseläkejärjestelmää ja pellonmetsitystä. Tuen myöntämisen edellytyksissä korostettaisiin nykyiseen verrattuna yritystoiminnan kannattavuutta, ympäristönsuojelua, laatua, tuotantohygieniaa ja eläinsuojelua. Edellytyksistä poistuisivat yleensä viljelijän päätoimisuutta koskeva vaatimus sekä tilan kehittämissuunnitelmaa ja kirjanpitoa koskevat vaatimukset. Enimmäistukitasoja nostettaisiin eräiltä osin. Kokonaisuutena sääntelyä kevennettäisiin ja yksinkertaistettaisiin.

Asetusehdotus edellyttäisi voimaantullessaan ehdotetun lain muuttamista lähinnä 2 lukuun sisältyvien EU-osarahoitteisten tukien ja 3 lukuun sisältyvien maaseudun kehittämiseen tarkoitettujen ohjelmaperusteisten ja muiden tukien osalta. Lisäksi ehdotuksella voi olla vaikutuksia eräisiin tuen myöntämisen edellytyksiä koskeviin säännöksiin.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslain säätäminen mahdollistaisi myös edellä mainitun komission ehdottaman asetuksen myöhemmän täytäntöönpanon. Sen edellyttämät muutokset rahoituslakiin on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi sen jälkeen, kun niiden lopullinen sisältö on selvillä.

5.4. Ministeriöiden toimialasäännökset

Esityksen eräänä tavoitteena on määritellä Euroopan yhteisön rakennerahastotoimintaan osallistuvien eri ministeriöiden ja muiden tahojen keskinäiset toimivalta- ja vastuusuhteet lakiehdotuksissa tarkoitettun toiminnan alalla. Tämän vuoksi lakiehdotuksiin sisältyvissä säännöksissä on ministeriöiden toimialamuutosten ja toimialasäännösten valmistelusta 29 päivänä joulukuuta 1995 annetusta valtioneuvoston periaatepäätöksestä poiketen ehdotettu mainittavaksi nimenomaisesti maa- ja metsätalousministeriö ja muut toimintaan osallistuvat ministeriöt asiayhteyden mukaan. Ehdotettua ratkaisua on pidetty tarpeellisenä maaseutuelinkeinojen rahoitusjärjestelmän selkeyden kannalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tavoitteet.* Ehdotetun lain 1 §:ssä määritellään maaseutuelinkeinojen rahoituslain tavoitteet siten, että maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. Lain tavoitteena olisi ensisijaisesti maaseudun kehittäminen, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen, uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen, haja-asutusalueiden ja yhdyskuntien kehittämisen tukeminen sekä maatilatalouden rakenteen parantaminen. Maaseudun elinkeinotoiminnan edistämiseen liittyvien tavoitteiden ohella tulisi myös yleisemmät luonnonvarojen kestävä käytön edistämiseen sekä haja-asutusalueiden ja yhdyskuntien kehittämiseen tähtäävät tavoitteet ottaa huomioon, jotta maaseudun kehittämiseen vaikuttavat toimenpiteet voidaan yhteensovittaa. Lakia sovellettaessa on EY:n yhteisen rakennepoliittikan sekä alue- ja rakennepoliittikan tavoitteet otettava huomioon. Pykälän 2 momentissa luetellaan ne seikat, jotka lakia sovellettaessa on lisäksi erityisesti otettava huomioon.

2 §. *Lain soveltamisala.* Ehdotettu laki on puitelain luonteinen. Se sisältäisi säännökset sekä kansallisista varoista että Euroopan unionin varoista myönnettävien tukien käytötarkoituksista, toimivaltaisista viranomaisista ja muista toimielimistä, tukimuodoista, tukien lakkauttamisesta ja takaisinperimisestä sekä muutoksenhausta ja muista menettelyistä. Lakia tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston tai maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä.

Lain soveltamisalaan kuuluisi sellaisten tukijärjestelmien ja tukiohjelmien täytäntöönpano, joilla edistetään lain tavoitteiden toteuttamista. Tuettavat toimenpiteet rahoitettaisiin maa- ja metsätalousministeriön käyttöön osoitetuilla kansallisilla varoilla tai EY:n rakennerahastoista osoitetuilla tai muilla Euroopan unionin varoilla. Varat kansalliseen rahoitukseen on osoitettu valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa. Maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelman

vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö asian oltua valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsiteltävänä.

Lakia sovellettaisiin myös EU:n varoista rahoitettavien ohjelmien ja hankkeiden toteuttamiseen sekä maaseutuun ja lähialueyhteistyöhön liittyviin tukijärjestelmiin, lähinnä EY:n LEADER II- ja INTERREG-yhteisöaloitteen toimeenpanoon. Niiden rahoitukseen saadaan varoja Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta, Euroopan aluekehitysrahastosta, Euroopan sosiaalirahastosta ja myös EU:n talousarviosta. Euroopan maatalouden tukirahaston varojen hallinnoinnista Suomessa vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Euroopan aluekehitysrahaston varojen hallinnoinnista vastaa puolestaan sisäasiainministeriö ja Euroopan sosiaalirahaston varojen hallinnoinnista työministeriö. Viimeksi mainitut antavat maa- ja metsätalousministeriön käyttöön EU:n rahoitusosuutta vastaavan määrärahan lähinnä erilaisten ohjelmien toteuttamista varten ja siten kuin ohjelmasiakirjassa on määrätty.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi metsätaloustoimenpiteiden rahoitusta koskevat viittaussäännökset. Pellon metsitystä ja muita metsätaloustoimenpiteitä tuetaan valtion talousarviossa osoitetuista varoista myönnettävillä lainoilla ja avustuksilla. Tukien myöntämisessä, maksamisessa ja muissa menettelyissä noudatetaan pääsääntöisesti kestävä metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) säädettyjä rahoituksen myöntämisen edellytyksiä sekä rahoituksen myöntämisessä ja valvonnassa noudatettavia menettelytapoja. Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annettu laki (1057/1982) sekä kiinteistöjen yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annettu laki (1349/1996) sisältävät niin ikään erityismääräyksiä metsätalouden rahoittamisesta. Mainittujen lakien soveltamisalalla suoritettavien toimenpiteiden rahoitukseen on saatavissa osarahoitusta myös EU:n rakennerahastoista. Euroopan unionin rahoitusosuuden myöntämisen, maksamisen, valvonnan, takaisinperimisen ja muiden menettelyjen osalta on tarkoituksenmukaista noudattaa kansallisen lainsäädännön mukaisia menettelyjä ja muita ehtoja siltä osin, kuin EY:n säännöksistä ei muuta johdu.

Uusjakojen tukemisesta annettu laki

(24/1981) ja yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annettu laki (56/1980) sisältävät erityissäännöksiä mainittujen lakien mukaisista toimenpiteistä ja niiden tukemisesta. Mainitut säännökset on jo aikaisemmin sovitettu yhteen EY:n rakenneasetuksen mukaisia tukitoimenpiteitä koskevien säännösten kanssa ja ne tulevat edelleenkin sovellettaviksi. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 4 momenttiin.

Tätä lakia sovellettaisiin myös kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan myöntämään neuvoston asetuksen (EY) N:o 951/97 mukaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukeen. Pykälän 5 momentissa ehdotetaan lueltavaksi ne säännökset, joita jalostuksen ja markkinoinnin tukeen sovellettaisiin.

EY:llä on yhteinen kalastuspolitiikka, jonka mukaisia toimenpiteitä tuetaan kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen varoin. Yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöpanosta säädetään Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöpanosta annetulla lailla (1139/1994) sekä sen nojalla annetuilla valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Tämän vuoksi ehdotettua lakia ei sovellettaisi kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR) varoihin. Säännös sisältäisi pykälän 6 momenttiin.

Lain soveltamisalan määrittely ei aiheuta muutosta nykyisin voimassa olevaan eri ministeriöiden väliseen toimivallanjakoon.

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi lain ja sitä alemmanasteisten säännösten soveltamisen kannalta tärkeimmät määritelmät. Määritelmät on laadittu siten, että ne ovat mahdollisimman yhteneväiset EY:n säännösten kanssa. Tämän vuoksi maaseutuelinkeinolakiin sisältyviä käsitteitä on tarpeellisilta osin tarkistettu.

Maaseutuyritys ehdotetaan määriteltäväksi pykälän 1 momentin 1 kohdassa siten, että käsitteen piiriin kuuluisi maatilataloutta harjoittava yritys ja sen lisäksi sellainen yritys, joka harjoittaa maatilatalouden yhteydessä pienyritystoimintaa. Käsite kuvaa aikaisempia käsitelmäärittelyjä paremmin sellaista yrityskokonaisuutta, jonka toimialaan kuuluu sekä maatilatalous että pienimuotoinen muu yritystoiminta. Sisällöltään määritelmä vastaa nykyistä käytäntöä. Vaikka maaseutuyrityksen käsitteen piiriin ei kuuluisi maaseudun rakennepoliittisesta ohjelmaperusteis-

sesta tuesta annetun valtioneuvoston päätöksen (437/1996) 8 §:ssä tarkoitetut palvelujen tai tuotteiden jalostus-, jakelu- tai myyntiketjut, kuuluisivat ne kuitenkin edelleen lain soveltamisalan piiriin.

Maatilatalous määriteltäisiin pykälän 1 momentin 2 kohdassa siten, että käsitteen piiriin kuuluu maatalous ja metsätalous. Käsite sisältää myös erikoismaatalouden, joka EY:n säännöksissä sisällytetään maatalouteen. Tämän vuoksi erikoismaataloutta ei ole tarpeen erikseen määritellä. Määritelmä vastaa sisällöltään maaseutuelinkeinolain 4 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjä maatilatalouden ja erikoismaatalouden käsitteitä.

Maatalous sisältää EY:n säädöksiä sovellettaessa peltoviljelyn lisäksi muun muassa eläintenpidon, kasvihuonetuotannon, puutarha- ja taimitarhaviiljelyn, turkistarhauksen, hevostalouden, porotalouden, kalanviljelyn, sisävesikalastuksen, ammattimaisen metsästyksen, marjastuksen ja sienestyksen sekä muun näihin verrattavan EY:n perustamissopimuksen liitteen II mukaisten tuotteiden tuotantotoiminnan. EY:n säännöksiä vastaava maatalouden käsite ehdotetaan otettavaksi 1 momentin 3 kohtaan. Maatalouden käsitteen tarkistamisella ei olennaisesti laajenneta lainsäädännön soveltamisalaa. Käsitteen tarkistamisella mahdollistetaan kuitenkin EY:n tukijärjestelmien täysimääräinen hyödyntäminen.

Pienyritystoiminnalla tarkoitettaisiin, kuten nykyisinkin, muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettua luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuva yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää alkutuotanto mukaan lukien yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti.

Maataloustuotteiden jalostuksella ja markkinoinnilla tarkoitettaisiin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettuja tuotteiden jalostustoimintaa tai markkinoille saattamista.

Maatila määriteltäisiin pykälän 1 momentin 6 kohdassa siten, että maatila on yhden tai useamman rekisteritilan tai tilanosan muodostama maatilataloudellinen kokonaisuus. Käsitelmäärittelyssä on otettu huomioon uudistetusta kiinteistölainsäädännöstä aiheutuva maatalan käsitteen tarkistamistarve. Määritelmä eroaa maaseutuelinkeinolain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetystä

maatilan määritelmästä siten, että maatilan käsitteestä on tarpeettomana poistettu omistusoikeutta koskevat maininnat.

Luottolaitos määriteltäisiin pykälän 1 momentin 7 kohdassa. Luottolaitoksia olisivat osuuspankit, säästöpankit ja liikepankit sekä niiden konserniin kuuluvat yhteisöt sekä Suomen Hypoteekkiyhdistys. Määritelmä vastaa tältä osin asiasisällöltään maaseutuelinkeinolain sisältämää luottolaitoksen määritelmää. Luottolaitostoiminnassa tapahtuneiden ja mahdollisesti tapahtuvien muutosten vuoksi luottolaitoksen käsitettä ei voida kuitenkaan laissa tyhjentävästi määritellä. Tämän vuoksi ehdotetaan nykykäytännön mukaisesti, että maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä voitaisiin tarkemmin määrätä ne yhteisöt, jotka voidaan ehdotettua lakia sovellettaessa rinnastaa edellä mainittuihin luottolaitoksiin. Luottolaitokset hoitaisivat lainoitukseen ja lainojen vakuuksiin, takauksiin ja velkajärjestelyihin liittyvät tehtävät.

Keskusrahallaitos ehdotetaan määriteltäväksi pykälän 1 momentin 8 kohdassa. Asiasisällöltään määritelmä vastaa maaseutuelinkeinolain vastaavaa määritelmää.

Ohjelma-asiakirjaa koskeva määritelmä ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momentin 9 kohtaan. Ohjelma-asiakirja voi olla EY:n toimielinten laatima ja hyväksymä tai kansallisten viranomaisten laatima ja komission hyväksymä asiakirja, taikka kansallisesti laadittu ja hyväksytty asiakirja, jonka mukaiset toimenpiteet voidaan rahoittaa osaksi tai kokonaan EU:n myöntämistä varoista tai kansallisista varoista.

Toimenpidesuunnitelma on asiakirja, jonka mukaisesti tuen hakija toteuttaa ohjelma-asiakirjassa sovittuja tavoitteita. Toimenpidesuunnitelman laatiminen ja sen noudattaminen on yksi tuen saamisen edellytyksistä. Toimenpidesuunnitelma ehdotetaan määriteltäväksi pykälän 1 momentin 10 kohdassa.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto voisi antaa tarkemmat määräykset siitä, mitä maatilataloudellinen kokonaisuus käsittää. Tarkoituksena on muun muassa säätää, että maatilataloudellisella kokonaisuudella tarkoitetaan yhden tai useamman rekisteritilan tai sen osan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen taikka vuokra- tai hallintasopimuksen perusteella.

4 §. *Muu julkinen tuki.* Pykälään ehdote-

taan otettavaksi säännökset siitä, että kaikki julkisista varoista myönnetty rahoitustuki on otettava vähentävänä huomioon ehdotetun lain mukaista tukea myönnettäessä ja että tuen yhteenlaskettu enimmäismäärä ja enimmäistukitaso eivät saa ylittää EY:n asettamia rajoja. Asiasisällöltään säännös vastaisi nykyisiä tuen enimmäismäärää koskevia säännöksiä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö seuraa tukien kumulatiivista kertymistä pienyritystojen osalta, minkä vuoksi näiden tukien myöntämisestä on ilmoitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle. Ilmoitusvelvollisuudesta on määrätty valtiontukien ilmoittamisessa komissiolle noudatettavista menettelytavoista annetulla valtioneuvoston päätöksellä (18/1995).

Yritystuesta annetun lain (1136/1993) 2 §:n 3 momentin mukaan hankkeisiin, joihin myönnetään maaseutuelinkeinolaissa tarkoitettua avustusta, ei myönnetä yritystukilaissa tarkoitettua tukea. Pääallekkaiden tukien myöntämisen estämiseksi mainittu yritystukilain säännös on tarkoitus säilyttää siten muutettuna, että viittaus kumottavaksi ehdotettuun maaseutuelinkeinolakiin korvataan viittauksella maaseutuelinkeinon rahoituslakiin.

5 §. *Tuen saamisen yleiset edellytykset.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi yleiset säännökset tuen saajista ja muista tuen myöntämisen edellytyksistä. Tuen saajina tulisivat kysymykseen luonnolliset henkilöt, yksityiset ja julkisoikeudelliset yhteisöt ja säätiöt, jollei laissa jäljempänä ole toisin säädetty. Tukea voitaisiin myöntää myös edellä mainituille yhteisesti. Yhteisesti myönnettäviä tukia olisivat erityisesti EU:n osarahoittamien yhteisyritysten tai ohjelmien mukaiset tuet, jolloin tuen saajina voivat olla myös yksityiset ja julkisoikeudelliset yhteisöt. Yksityisoikeudelliset yhteisöt toimivat erityisesti yhteisöaloitteiden toteuttajina.

EY:n säännökset eivät edellytä tuen kohteena olevalla tilalla tai sen välittömässä läheisyydessä asumista. Asumisvaatimus ei yleensä sisälly myöskään muiden jäsenvaltioiden kansallisiin säännöksiin. Tämän vuoksi ja tukiperusteiden yhtenäistämisen kannalta maaseutuelinkeinolain 6 §:ään sisältyvää asumisvaatimusta ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää ehdotettuun lakiin tuen saamisen yleisenä edellytyksenä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi yleiset säännökset tuettavasta yritystoi-

minnasta. Tuen saamisen yleisenä edellytyksenä olisi yritystoiminnan kannattavuus, maaseutuelinkeinojen toimintaedellytysten edistäminen ja tukemisen tarkoituksenmukaisuus. Tuen saamisen edellytyksenä olisi, että yrityksellä voidaan katsoa olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Nykyisin edellytyksenä olevasta jatkuvan kannattavan toiminnan vaatimuksesta ehdotetaan luovuttavaksi siitä aiheutuneiden soveltamisvaikeuksien vuoksi.

Tukikelpoiset toimijat voivat olla myönnettävän tuen lajista riippuen luonnollisia henkilöitä, yhteenliittymiä tai muita organisaatioita. Tukikelpoinen toiminta voi puolestaan käsittää hyvinkin erilaatuisia toimintaa, joka ei aina voi olla taloudellisesti kannattavaa, mutta on muuten perusteltua. Kannattavuusvaatimusta ei voida asettaa esimerkiksi ympäristöinvestoinnin ja asuinrakennuksen rahoituksen saamisen edellytykseksi. Näistä poikkeuksista säädettäisiin 5 momentin nojalla valtioneuvoston päätöksessä. Kannattavuusvaatimusta ei sovellettaisi myöskään pinta-alaperusteisiin tukimuotoihin.

Tukea ei nykyisen käytännön mukaisesti pääsääntöisesti myönnettäisi alle 18-vuotiaalle eikä 65 vuotta täyttäneelle. Valtioneuvoston päätöksellä säädettävissä tilanteissa voitaisiin kuitenkin poiketa muun muassa ikärajoista.

EY:n rakenneasetuksen 5 artikla sisältää säännökset tukikelpoisesta viljelijästä. Rakennetukea saadakseen viljelijän tulee harjoittaa maataloutta päätoimisesti. Päätoimiseen viljelijään voidaan rinnastaa sellainen viljelijä, jonka kokonaistuloista vähintään 50 prosenttia tulee tilalla harjoitettavasta maaja metsätaloudesta ja muusta tilalla harjoitettavasta yritystoiminnasta. Suoraan maataloudesta saatavien tulojen määrän pitää kuitenkin olla vähintään 25 prosenttia viljelijän kokonaistuloista. Lisäksi edellytetään, että hän työskentelee tilalla vähintään 866 tuntia vuodessa. Tällöin ei tilan ulkopuolella tehtyjen työtuntien määrää ole enää tarpeen tarkistaa. Kansallisten tukien myöntämiselle on asetettu eräissä tapauksissa enimmäisrajat tilan ulkopuolelta saaduille tuloille.

Pykälän 4 momentti lähtee siitä, että jos viljelijä täyttää edellä sanotut päätoimista tai siihen rinnastettavaa viljelijää koskevat vaatimukset, ei viljelijän tilan ulkopuolelta saamiensa tulojen muuta tarkastelua ole tarpeen erikseen tehdä. Valtioneuvoston päätöksellä voitaisiin säätää tarkemmin tilan ulkopuo-

lisia tuloja koskevista tulorajoista niissä tapauksissa, joissa viljelijä ei täytä edellä mainittua päätoimisen tai siihen verrattavan viljelijän vaatimusta. Tällöin on tarkoitus noudattaa nykyistä EU:n osarahoitteisten tukien mukaista käytäntöä, jonka mukaan tuki myönnetään tilan omistussuhteista ja tilan hallinnasta riippumatta sille puolisolle, joka viljelee tilaa aktiivisesti ja täyttää tuen myöntämisen edellytykset. Toisen puolison tuloja ei otettaisi huomioon tukea myönnettäessä.

EY:n rakenneasetuksen 5 artiklan 5 kohdan mukaan käsite päätoiminen viljelijä tulee määritellä myös kansallisesti. Määritelmä tulisi otettavaksi ehdotetun lain nojalla annettavaan valtioneuvoston päätökseen. Valtioneuvoston päätöksellä voidaan säätää tarkemmin myös niistä tulorajoista, joita tukia myönnettäessä noudatetaan.

6 §. *Tuen myöntämisen tarkemmat perusteet.* Komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kansallisia tukijärjestelmiä. Jos komissio toteaa, että valtion varoista myönnetty tuki ei sovellu yhteismarkkinoille, komissio vaatii poistamaan tuen tai muuttamaan sitä. Komissiolle on EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaan ilmoitettava tuen myöntämisestä tai muuttamisesta koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa.

Komissio on käytännössä tutkinut tarkasti kansallisen tuen myöntämisperusteet ja enimmäismäärät. Komissio on myös vaatinut yksityiskohtaisia muutoksia tuen myöntämisperusteisiin ja tuen enimmäismääriin sekä määrännyt tuen kestolle enimmäisaikoja. Komissio ottaa muutoinkin kantaa tuen yleiseen sallittavuuteen. Kansallisista varoista myönnettävien tukien lajeista, myöntämisperusteista ja tukiehdoista ei niin ollen ole tarkoituksenmukaista säätää lailla. Tämän vuoksi ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi päättää mainituista seikoista. Tähän liittyen ehdotetaan lisäksi, että valtioneuvosto päättäisi tarvittaessa valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettujen varojen rajoissa tukijärjestelmien käyttöön ottamisesta ja tukien enimmäismääristä.

7 §. *Varojen ohjaus.* Tarkoituksena on, että valtionlainojen, korkotukilainojen ja muiden tukien myöntämistä ohjataan käytettävissä olevien varojen rajoissa kansallista lainsäädäntöä ja EY:n asetuksia tarkemmin

maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä, kuten nykyisinkin. Varojen ohjauksella pyritään siihen, että laina- ja tukiasiat saadaan koko maassa käsitellyiksi mahdollisimman tasapuolisesti.

Julkisista varoista myönnettävän tuen avulla suoritettaville rakentamistoille tulee asettaa taloudellisuuden, toiminnallisuuden ja turvallisuuden kannalta vaatimuksia, joista ei ole niiden monilukuisuuden vuoksi tarkoituksenmukaista säätää lailla tai valtioneuvoston päätöksellä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa tarkempia määräyksiä EY:n ja valtion varoilla tuettavasta rakentamisesta, kuten nykyisinkin.

Edellä mainitut maaseutuelinkeinolain 32 §:ään nykyisin sisältyvät valtuudet ehdotetaan otettavaksi ehdotetun lain 7 §:ään.

8 §. *Euroopan yhteisön rahoitus.* Maaseutuyrityksille ja maaseudun kehittämiseen saadaan EU:n varoja pääasiassa EMOTRin varoista. EU-osarahoitteista rakennetukea (5a-tukea) käytetään ensisijaisesti luonnonhaittakorvauksiin, nuorten viljelijöiden tukeen, investointeihin ja markkinajärjestelmien kehittämiseen sekä eräisiin niitä täydentäviin tukiin. EMOTRin varoista rahoitetaan myös Suomessa käyttöön otettuja maaseudun alueellista ja rakenteellista kehittämistä edistäviä tavoiteohjelmia ja yhteisöaloiteohjelmia. Rakennepolitiikkalain 31 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö hallinnoi vastuuministeriönä EMOTRilta saatavia varoja. Maa- ja metsätalousministeriön asiana on muun muassa huolehtia EMOTRin mak-suosuuden hakemisesta siltä osin kuin varoja myönnetään rakennepolitiikkalain tarkoituksiin. Maa- ja metsätalousministeriö antaa myös tarkemmat määräykset tuen maksamisesta, maksamista varten tarvittavista selvityksistä sekä viranomaisista, jotka vahvistavat selvityksissä annettavat tiedot. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa tarvittaessa varojen tilittamisesta EU:lle.

Maa- ja metsätalousministeriö osoittaa kyseisiä varoja myös muiden ministeriöiden ja Ahvenanmaan maakunnan käytettäväksi silloin, kun EMOTRin varoilla rahoitetaan sellaisia hankkeita, joiden täytäntöönpanosta asianomainen muu ministeriö tai Ahvenanmaan maakunta vastaavat kansallisen lain-säädännön mukaisesti. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle voidaan osoittaa EMOTRin varoja maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin parantami-

seen.

EMOTRin varoista saatava EU:n rahoitusosuus otetaan tulona huomioon joko valtion talousarviossa tai siirretään suoraan maatilatalouden kehittämisrahastoon. Vastavat menot sisältyvät maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan käytössä oleville menomomenteille pääluokkaan 30 tai MAKE-RAN käyttösuunnitelmaan.

Ehdotetun lain tarkoituksiin voidaan käyttää myös Euroopan aluekehitysrahaston varoja, joita Suomessa hallinnoi sisäasiainministeriö, sekä Euroopan sosiaalirahaston varoja, joita hallinnoi työministeriö. Mainitut ministeriöt siirtävät varoja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan käyttöön silloin, kun maa- ja metsätalousministeriö huolehtii rahoitettavan hankkeen täytäntöönpanosta. Varoja siirretään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan käyttöön muun muassa 5b-, 2- ja 6-tavoitteiden sekä yhteisöaloitteiden LEADER II, PESCA ja INTERREG II toteuttamiseen.

EU:lta saatavien varojen hallinnointia koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi lain 8 §:ään asiasisällöltään rakennepolitiikkalain 31 §:ää ja nykyistä käytäntöä vastaavina.

2 luku. EU-osarahoitteiset tuet

9 §. *Yleistä.* EY:n yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseksi Euroopan unionin varoista myönnettävistä rakennetuista säädetään yhteisön asetuksissa ja niiden nojalla annetuissa päätöksissä ja määräyksissä usein varsin yksityiskohtaisesti. EY:n asetukset ja niissä olevan valtuuden nojalla annetut muut EY:n määräykset sitovat jäsenvaltioita. EY:n asetuksissa edellytetään kuitenkin, että jäsenvaltiot säätävät kansallisesti toimivaltaisista viranomaisistaan ja EY:n säännöksiä vastaan rikkoneille määrättävistä seuraamuksista. EY:n asetuksissa voi lisäksi olla määräyksiä, joiden mukaan kansallisesti on säädettävä tukikelpoisten yhteenliittymien oikeudellisesta muodosta tai muusta vastaavasta seikasta. Toisaalta muun muassa tukien enimmäismääristä on mahdollista säätää kansallisesti tiukemmin kuin EY:n säädöksillä on määrätty.

Tähän liittyen pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että EU-osarahoitteista tukea myönnettäessä rahoituslain säännöksiä noudatetaan siltä osin kuin asiasta ei ole säädetty Euroopan yhteisön asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyk-

sissä.

10 §. *Maaseutuyritysten tukeminen.* Maaseutuyrityksille voidaan myöntää EY:n rakenneasetuksen mukaisia investointitukia, tukea tilanpidon aloittamiseen, tukea yhteisinvestointeihin sekä tukia tilojen ja niillä olevien maaseutuyritysten toimintaedellytysten parantamiseen. Rakenneasetus sisältää tukien myöntämisen pääasialliset edellytykset ja tukien sallitut enimmäismäärät.

Lain 10 §:ään ehdotetaan otettavaksi luetelo edellä tarkoitetuista tuen kohteista. Tuet rahoitetaan osaksi EU:n varoilla. Tukijärjestelmistä on otettu käyttöön maaseutuyritysten ja niiden yhteenliittymien investointituki, tuki nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen, lisätuki nuorten viljelijöiden maaseutuyritysten investointeihin sekä kirjanpitoavustus. Maaseutuyritysten yhteisinvestointitukea ei ole tähän mennessä myönnetty. Yhteenliittymän aloittamistukea, tukea aikuiskoulutukseen sekä tukea neuvontajärjestöille ei ole otettu käyttöön.

11 §. *Luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja metsätaloustoimenpiteiden tukeminen.* EY:n rakenneasetuksen (EY) N:o 950/97 IX osasto sisältää säännökset epäsuotuisien alueiden maataloustuesta. Sen mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tukijärjestelmän, jonka tarkoituksena on helpottaa epäsuotuisien alueiden maataloustoimintaa ja parantaa viljelijöiden ansioita. Jäsenvaltiot voivat myöntää epäsuotuisille alueille maataloustoimintojen tukemiseen pysyvien luonnonhaittojen mukaisesti määräytyvän vuosittaisen luonnonhaittakorvauksen (LFA-tuki). LFA-tukea saadaan maksaa kotieläinyksikköjen tai peltoalan tai niiden molempien perusteella tilan tuotantosuunnasta riippuen. Tuki maksetaan vain viljelyksessä olevan peltoalan perusteella. Suomessa tuen piiriin kuuluu nykyisin peltoa noin 1,9 miljoonaa hehtaaria.

LFA-tuen käyttöön ottamisesta säädetään rakennepoliittikalain 13 §:ssä. Pysyvän luonnonhaitan korvaamisesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (861/1995) on lakia tarkemmat säännökset tuen määräytymisen perusteista, asumisvaatimuksesta ja tukimääristä EY-säännösten sallimissa rajoissa. EY osallistuu tuen rahoitukseen.

Luonnonhaittakorvauksen osalta asumisvaatimusta on perusteltua jatkaa ainakin nykyisen ohjelmakauden eli vuoden 1999 loppuun, koska sitä ei ole tarkoituksenmukaista poistaa suunnitelmakauden kestäessä. Asu-

misvaatimuksesta ehdotetaan aikaisemmasta poiketen säädettäväksi suoraan laissa. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin, jossa valtioneuvostolle annettaisiin toimivalta säätää muista tuen myöntämisen yleisistä ehdoista.

Maatalouden ympäristötukijärjestelmä on osa EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa. Ympäristötuen perusteista säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2078/92. Tuki on ohjelma-perusteista ja EU osallistuu sen rahoitukseen. Tukijärjestelmän tavoitteena on vähentää maatalouden harjoittamisesta aiheutuvia ympäristöhaittoja. Tukijärjestelmä on otettu käyttöön rakennepoliittikalain nojalla. Tarkemmat säännökset tuen määräytymisen perusteista ja muista tukiehdoista on annettu maatalouden ympäristötuesta annetuilla valtioneuvoston päätöksillä (760/1995 ja 768/1995).

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2080/92 sisältää maatalojen metsätaloustoimenpiteitä koskevan tukijärjestelmän. Tuki on ohjelma-perusteista ja EU osallistuu tuen rahoitukseen. Tukijärjestelmä on otettu käyttöön rakennepoliittikalailailla. Siltä osin kuin kysymys on metsänparannustöiden tukemisesta on lisäksi noudatettu metsänparannuslakia (140/1987), jonka on korvannut kestävä metsätalouden rahoituksesta annettu laki. Pellonmetsitykseen liittyvän varsinaisen metsätoimenpiteen ja muiden metsätaloustoimenpiteiden osalta tukeen oikeutetuista olisi voimassa, mitä kestävä metsätalouden rahoituslaissa ja Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetussa laissa säädetään.

Vastuu edellä tarkoitettujen ohjelmien laatimisesta on maa- ja metsätalousministeriöllä. Tuet on tarkoitettu pysyväisluonteisiksi ja niitä on tarkoitus edelleenkin myöntää. Tämän vuoksi tukien käyttöön ottamista koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi lain 11 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 3 ja 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi toimivaltaisia viranomaisia ja menettelytapoja koskevat tarpeelliset säännökset, jotka asiallisesti vastaavat voimassa olevia säännöksiä. Tukien enimmäismääristä ja tuen myöntämisen yleisistä ehdoista päättäisi edelleenkin valtioneuvosto ja ohjelmien laatimisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö.

12 §. *Muut EU-osarahoitteiset tuet.* Neuvoston asetusten (EY) N:o 952/97, (ETY) N:o 867/90, (EY) N:o 2200/96 ja (EY) N:o 951/97 nojalla voidaan myöntää EU-osara-

hoitteista tukea muun muassa maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin, tuottajaorganisaatioiden, tuottajaryhmien ja niiden liittojen sekä esihyväksytyjen tuottajaryhmittymien tukemiseen.

Tukijärjestelmät on otettu käyttöön rakennepoliittikalain nojalla. Pykälässä ehdotetaan lueltavaksi ne tärkeimmät tukimuodot, jotka on otettu tai otetaan käyttöön edellä mainittujen EY:n asetusten nojalla ja joita siten saataisiin edelleenkin myöntää käytävissä olevien määrärahojen puitteissa.

3 luku. Maaseudun kehittämiseen tarkoitetut ohjelmaperusteiset ja muut tuet

13 §. *Maaseudun alue- ja rakennekehityksen tukeminen.* Rakennepoliittikalain 26 § mahdollistaa tuen myöntämisen tavoitteiden 2, 5b ja 6 toteuttamiseen sekä lisäksi EY:n yhteisöaloiteohjelmien sekä koe- ja mallihankkeiden rahoitukseen samoin kuin teknisen avun rahoittamiseen. Mainitut toimenpiteet ovat pääsääntöisesti EU-osarahoittamia ja niiden rahoitukseen tarvitaan vastaava kansallinen rahoitusosuus. Komissio vahvistaa päätöksellään ne ohjelmat, joiden osarahoitukseen myönnetään varoja rakennerrahastoista. Rahoitettavien ohjelmien EU:n rahoitusosuus ilmenee komission päätöksestä. Maaseudun kehittymistä voidaan lisäksi edistää sellaisilla toimenpiteillä, jotka rahoitetaan kokonaan kansallisin varoin. Tähän rahoitukseen ei sovelleta EY:n säännöksiä. Kansallisen tuen käyttöön ottaminen edellyttää kuitenkin perustamissopimuksen 93 artiklan mukaista komission lupaa, jos tuki vääristää tai saattaa vääristää kilpailua.

Pykälässä määritellään ne toimenpiteet, joita maaseudun alue- ja rakennekehityksen tukemiseksi voitaisiin rahoittaa. Mainitut toimenpiteet ja hankkeet voivat käsittää muun muassa alueellisia suunnittelutoimenpiteitä, selvitys- ja tutkimustyötä, yrittäjien kouluttamista, yritystoiminnan investointeja ja kehittämistä sekä myös uusien kehittämiskeinojen käyttöönoton. Jos kysymyksessä on EU:n osarahoittama hanke, lakia sovellettaisiin samalla tavoin sekä EU:n varoista että kansallisista varoista myönnettävään julkiseen rahoitusosuuteen. Valtioneuvosto päättäisi tarvittaessa tarkemmin niistä seikoista, jotka neuvoston asetuksissa (ETY) N:o 2052/88 ja (ETY) N:o 4253/88 säädetyn lisäksi vaikut-

tavat EY:n rakennerahastoista tai kansallisista varoista osaksi tai kokonaan rahoitettavien tukien myöntämiseen.

14 §. *Tuen kohteet.* Maaseudun alue- ja rakennekehityksen tukemista koskevat erilaiset toimenpiteet ja hankkeet kilpailevat julkisista varoista annettavasta rahoituksesta. Käytävissä olevien varojen rajallisuuden vuoksi julkisten varojen käyttöä tulisi ohjata siten, että rahoituksen eduista hyötyisi mahdollisimman moni maaseutuyrittäjä tai että rahoituksella vaikutettaisiin muuten merkittävästi alueen hyvinvoinnin lisääntymiseen tai tasapainoiseen kehittämiseen.

Tukea myönnettäessä tulisi selvittää muun muassa suunnitellun hankkeen tai toimenpiteen vaikutuksia alueen talouteen, sosiaalisiin olosuhteisiin, ammattitaidon kehittämiseen ja ympäristöön.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki voisi antaa lakitasoisen säädösperustan myös hankkeille, jotka koskevat infrastruktuurin parantamista tai ovat muuten luonnonvarojen kestävän käytön tai ympäristön parantamisen kannalta merkittäviä ja joista ei olisi osoitettavissa välitöntä taloudellista hyötyä kenellekään hankkeeseen osallistuvalla tai sen vaikutuspiirissä olevalle. Tällaiset hankkeet jäisivät yleensä valtion tai kunnan tai muun julkisyhteisön omistukseen. Valtio myös vastaisi näiden hankkeiden toimeenpanosta. Hankkeiden kustannukset voitaisiin kattaa kokonaankin julkisin varoin. EY:n lainsäädäntö sekä komissiolle mahdollisesti notifioidut kansalliset tukijärjestelmät asettavat kuitenkin osaltaan rajoituksia tukien prosentuaalisiin enimmäismääriin.

Kiinteiden investointien lisäksi tukikelpoisina hankkeina voitaisiin toteuttaa myös tiedon tuottamista tai yhteyksien luomista koskevia hankkeita. Lisäksi esimerkiksi uusjakoja voitaisiin tukea tämän lain nojalla siltä osin kuin niiden tukemisesta ei säädetä muussa laissa.

15 §. *Vesivarahankkeet.* Alueelliset ympäristökeskukset toteuttavat talousarviossa myönnettävien määrärahojen valtion työnä vesistöitä ja vesihuoltotöitä. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain 15 § muodostaisi vatedes säädösperustan näiden hankkeiden toteuttamiselle. Säännöksessä annettaisiin myös valtuus luovuttaa valmistunut työ kunnalle tai muulle yhteistyösopuolelle.

Vesihuoltohankkeita toteutetaan valtion vesihuoltotöistä annetun valtioneuvoston päätöksen (976/1985) nojalla. Valtioneuvos-

ton päätöksen mukaan valmistunut valtion vesihuoltotyö voidaan luovuttaa kunnalle tai muulle yhteistyösapuolelle. Vastaava valtioneuvoston päätös ehdotetaan vastedes annettavaksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla. Lain tasolla tarvittava oikeutus luovuttaa valmistunut työ annettaisiin rahoituslain 15 §:ssä.

Vesistötöiden säädöspohjana on ollut valtion talousarvio sekä laki valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin (433/1963). Sanottu laki kumottiin lailla peruskuivatustoiminnan tukemisesta (947/1997), joka koskee ainoastaan peruskuivatusta. Vesistötöistä tarvittavat säännökset ehdotetaan nyt annettavaksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain 15 §:n nojalla.

Yhteishankkeina toteutettavien vesistötöiden omistaja- ja vastuutahoksi on yleensä perusteltua pyrkiä hankkeen valmistumisen jälkeen saamaan valtion sijasta kunta tai muu yhteistyösapuoli. Luovuttamalla hanke yhteistyötahon ylläpidettäväksi voidaan selkeästi rajata hankkeesta valtiolle myöhemmin aiheutuvat kustannukset ja vastuut. Luovutuksen yhteydessä sovittaisiin myös niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on noudatettava luovutuksen jälkeen. Luovuttamista ja ehdoista sopimista koskeva säännös otettaisiin maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin. Valtion vuoden 1998 talousarviossa luovuttamisvaltuus on kirjattu momentin 30.85.77 päätösosaan.

4 luku. Kansalliset rahoitustuet

16 §. *Maaseutuyritysten investointien tukeminen.* Kansallisten investointitukien myöntämisvaltuus sisältyy maaseutuelinkeinolain 15 §:n 1 momenttiin. Sen 3 kohtaan sisältyy valtuus myöntää myös muuta kansallista tukea sikäli kuin tuen myöntäminen on neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklan nojalla sallittua tai EY:n lainsäädännössä ei ole tuen myöntämistä muuten rajoitettu. Näitä vastaavat säännökset ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momenttiin.

Komissio on liittymisasiakirjan 138 ja 140 artiklan nojalla antanut Suomelle poikkeuksen neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 2328/91. Komission luvan mukaan Suomi saa myöntää kansallista tukea sika- ja siipikarjatalouden tuotannollisiin investointeihin siirtymäkautena, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 1999. Lisäksi Suomi on saanut

luvan myöntää eräitä lisätukia. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuotantokapasiteetti ei rahoitettavien investointien vuoksi nouse siitä tasosta, mikä se oli Suomen liittyessä Euroopan unioniin. Sika- ja kanatalouteen myönnettävästä siirtymäkauden kansallisesta tuesta säädetään nykyisin maaseutuelinkeinolain 15 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa. Vastaavat säännökset ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

Investointien suunnittelukustannuksiin ehdotetaan myönnettäväksi avustusta vastaavalla tavalla, kuin maaseutuelinkeinolain 15 §:n 4 momentissa säädetään. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 3 momenttiin.

17 §. *Korotetut rahoitustuet.* Komissio on antanut liittymisasiakirjan 141 artiklan nojalla Suomelle luvan myöntää viljelijöille korotettua kansallista tukea maatalouden investointeihin vuosina 1997—2001 sekä nuorille viljelijöille EY:n rakenneasetuksessa tarkoitettua 70 000 markan käynnistysavustuksen lisäksi avustusta enintään 30 000 markkaa. Investointituen myöntämisen edellytyksenä on, että tuki ei lisää kyseisen alan tuotantokapasiteettia. Kumpaakin tukea voidaan myöntää vain A- ja B-alueilla. Säännökset edellä mainittujen tukien myöntämisestä sisältyvät nykyisin maaseutuelinkeinolain 15 a §:ään. Vastaavat säännökset ehdotetaan otettaviksi lain 17 §:ään.

18 §. *Maaseutuyritysten kehittämistuki.* Pienyritystoiminnan kehittämisavustuksesta säädetään maaseutuelinkeinolain 21 §:ssä. Kehittämisavustusta voidaan myöntää muun muassa tuotteiden, tuotantomenetelmien ja yrityksen johdon kehittämishankkeisiin sekä yrittäjän ja yrityksen tarvitsemaan koulutukseen. Pienyrityksen kehittämisavustus ehdotetaan otettavaksi lain 18 §:ään, jossa säädettäisiin kaikista muistakin maaseutuyrityksen kehittämiseen myönnettävistä sellaisista tuisista, joilla rahoitetaan muuta kuin tuotannollisia investointeja.

Mahdollisuus yrityksen ja sen johdon kehittämisen tukemiseen myös maatalouden osalta on perusteltua sen vuoksi, että avoimilla markkinoilla maataloutta harjoittava yritys on vastuussa tuotteidensa markkinoinnista muiden yritysten tapaan. Maaseutuyritysten menestyminen riippuu siten entistä enemmän yrittäjän liikkeenjohtotaidoista. Kun kehittämistukea myönnetään myös maatalousyrittäjien koulutukseen, yhtenäistetään samalla maatalouteen ja pienyritystoimintaan

myönnettävien tukien myöntämisperusteita ja selkeytetään tältä osin tukijärjestelmän soveltamista.

Tuen prosentuaalisista enimmäismääristä ei enää säädettäisi lain tasolla, kuten ei muidenkaan tukimuotojen osalta pääsääntöisesti ehdoteta tehtäväksi.

19 §. *Pienyritystoiminnan käynnistystuki.* Pienyritystoiminnan käynnistysavustuksesta säädetään maaseutuelinkeinolain 20 §:ssä. Vastaavat säännökset ehdotetaan otettavaksi 19 §:ään kuitenkin siten muutettuina, että lain tasolla ei enää säädettäisi avustusten prosentuaalisesta enimmäismäärästä. Enimmäismäärästä sekä siitä määrästä, joka voidaan myöntää yrittäjän itsensä osalta, säädettäisiin asetuksen sijasta valtioneuvoston päätöksellä. Tarkoituksena on, että käynnistysavustusta voitaisiin myöntää samoin perustein ja sama enimmäismäärä kuin nykyisinkin.

20 §. *Pienyritystoiminnan tuen enimmäismäärä.* EU:n komission tiedonanto 96/C 68/06 sisältää säännön vähämerkityksisestä tuesta eli *de minimis* -tuesta. Tiedonannon mukaan julkisista varoista voidaan maksaa tukea enintään 100 000 ecua kolmen vuoden aikana alkaen ensimmäisestä sellaisesta tukipäätöksestä, johon sovelletaan *de minimis*-sääntöä. Vähämerkityksinen tuki koskee muuta kuin maataloustuotteiden tuotantoa. Maatiloilla harjoitettavasta pienyritystoiminnasta muun muassa puun käyttöön perustuva yritystoiminta, matkailu ja muut palveluyritykset sekä käsityöyritykset kuuluvat vähämerkityksisen tuen piiriin.

Maaseutuyrityksissä maatilatalouden ohella harjoitettu muu yritystoiminta on pääsääntöisesti sellaista, että edellä mainittu enimmäistukimäärä riittää yritysten perustamis- ja laajennushankkeisiin. Lain 20 §:ssä ehdotetaan säädettaväksi, että myönnettäessä tukea maaseutuyritysten *de minimis* -ehdot täyttävää pienyritystoimintaa varten noudatetaan vähämerkityksisen tuen sääntöä. Tuen myöntäminen olisi tällöin joustavaa, koska EY:n enimmäistukitasoja koskevat säännökset eivät tule tällöin noudatettaviksi. Asiallisesti pykälä vastaa nykyisen maaseutuelinkeinolain 22 §:n 1 momenttia.

21 §. *Maanostolainoitus.* Kansallisista varoista voidaan maaseutuelinkeinolain 16 §:n nojalla myöntää lainoja lisäämaan ostamiseen ja tuotantorakennusten hankkimiseen maapohjineen. Lainaa voidaan myöntää myös tasingon, lunastusosuuden sekä lakiosan täy-

dennyksen maksamiseen. Lainan määrä on peltolisäalueen ja tuotantorakennuksen hankinnan osalta A- ja B-tukialueilla enintään 80 prosenttia ja muualla maassa enintään 40 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta. Tasingon ja lunastusosuuden maksamiseen voidaan lainaa myöntää enintään 70 prosenttia ja lakiosan täydennyksen suorittamiseen enintään 40 prosenttia.

Laki oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata kumottiin vuoden 1998 alusta lukien. Lain kumoamisen yhteydessä eduskunta liitti lakiesitykseen lausuman, jonka mukaan maanjärjestely- ja rahoitusmahdollisuuksia tulee käyttää kompensoimaan maanhankintaoikeuslain kumoamista. Tämän ja yhdenmukaisen lainoituskäytännön luomiseksi ehdotetaan, että maanostolainan enimmäismääräksi säädetään koko maassa 80 prosenttia hyväksyttävän kauppahinnan, tasingon, lunastusosuuden tai lakiosan täydennyksen määrästä.

Maaseutuelinkeinolain 16 §:n 4 momentin mukaan sellaisen hankinnan rahoittamiseen, jossa hankittavan omaisuuden luovutushinta maatilataloudellisiin tarkoituksiin käytettynä ilmeisesti ylittää paikkakunnan käyvän hinnan tai joka on kannattavuuden kannalta epätarkoituksenmukainen, ei maanostolainaa saa myöntää. Maa- ja metsätalousministeriön tulee tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa tarkoitettun hinnan määrittämisestä eri osissa maata. Koska maanostolainoituksessa kiinnitetään nykyisin huomiota lähinnä tilan elinkelpoisuuteen ja kannattavuuteen, ei paikkakunnan käyvällä hinnalla ole enää samaa merkitystä kuin aikaisemmin. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettaväksi ainoastaan, että maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset hyväksyttävän hankintahinnan määrittämisestä.

22 §. *Asuntorahoitus.* Maaseutuelinkeinolain 23 §:n mukaan asuntolainaa voidaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää asuinrakennuksen rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta sekä asuinympäristön parantamista ja kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen muuta kuntoonpanoa varten enintään 80 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä. Maaseutuelinkeinolain 25 §:n mukaan asuntotilan hankintaan voidaan puolestaan myöntää maanostolainaa enintään 50 prosenttia omaisuuden hankintahinnasta sen mukaan kuin asetuksella tar-

kemmin säädetään.

Asuntorahoitus muille kuin maataloille myönnetään aravalain (1189/1993) nojalla. Pääsääntöisesti aravalainoitusta haetaan asuntorahoitukseen tiloille, joilla on maatalousmaata enintään viisi hehtaaria. Jos tila on tätä suurempi, tai tilaa on tuettu maaseutuelinkeinolain, porotalouslain, luontaiselinkeinolain tai kolttalain mukaisin toimenpitein tai jos tilan omistaja tai haltija saa yli puolet tuloistaan tilalla harjoitetusta toiminnasta, tulee ympäristöviranomaisten pyytää maatalousviranomaisten lausunto lainan myöntämisen edellytyksistä siten, kuin arava-asetuksen (1587/1993) 4 §:ssä säädetään. Maatalousviranomaiset ratkaisevat käytännössä sen, myönnetäänkö asuntorahoitusta maatalouslainsäädännön nojalla vai aravalain mukaisesti. Käytännössä asuntorahoituksen raja-
 us on nykyisin niin selkeä, että jokainen tuen myöntämisen edellytykset täyttävä henkilö voi saada valtion tukemaa asuntorahoitusta.

Asuntorahoitusta koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi lain 22 §:ään. Asuntorahoituksen myöntämisen edellytyksenä olisi se, että hankkeeseen ei myönnetä muuta tukea julkisista varoista. Tällä estetään se, että samaan tarkoitukseen myönnettäisiin tukea ehdotetun lain ja aravalainsäädännön nojalla. Ensiasunnon varainsiirtoverovapauden myöntäminen ei kuitenkaan estä tämän lain mukaisen tuen myöntämistä.

Asuntorahoituksen myöntäminen ehdotetun lain nojalla ei ole tarkoituksenmukaista sellaisten asuinrakennusten rahoittamiseen, joita rakennetaan tai peruskorjataan kesäasunnoiksi tai sijoitustarkoituksiin. Tämän vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että tukea voidaan myöntää vain sellaista asuinrakennusta varten, jota tuen hakija käyttää omana, perheenjäsentensä, tilan syytinkiläisten tai maatalouslomittajien vakinaisena asuntona. Säännös ei sinänsä rajoita tuen hakijan oikeutta valita vapaasti asuinpaikkansa, mutta tuen hakijan asumista ei ole tarkoitus rahoittaa säädettyvän lain nojalla, jos hakijan asuinpaikka sijaitsee muualla kuin ehdotetun lain mukaista yritystoimintaa harjoittavalla tilalla tai sen läheisyydessä.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi tarkemmin tuen myöntämisen edellytyksistä ja tuen enimmäismääristä. Tarkoituks on säilyttää tuen enimmäismäärät entisellään.

5 luku. Rahoitusjärjestelmät

23 §. *Toiminnan rahoitus ja tukimuodot.* Tukien rahoittamiseen voitaisiin käyttää niitä varoja, joita valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitetaan lain toimeenpanoon. EY:n rakennerahastoista myönnettävä tuki tuloutetaan joko valtion talousarvioon, jolloin vastaava menoerä otetaan valtion talousarvion menomomenteille, tai suoraan maatilatalouden kehittämisrahastoon. Valtion talousarviossa tai MAKERAn käyttösuunnitelmassa osoitettuja varoja voidaan käyttää tämän lain tarkoituksiin siten, kuin EY:n säännökset ja niitä täydentävät kansalliset säännökset edellyttävät. MAKERAn varojen käytöstä säädetäisiin yksityiskohtaisesti ehdotetun lain 65 §:ssä. EU:n varoista voidaan saada myös sellaista tukea, jota EY:n toimielimet myöntävät suoraan paikallisille toimijoille ehdotetun lain mukaisiin tarkoituksiin. Näiden varojen osalta kansalliset viranomaiset ovat yleensä velvolliset valvomaan varojen käyttöä sekä tukiehtojen muuta noudattamista ja väärinkäytötapauksissa myös perimään tuen takaisin. Tätä lakia ehdotetaan sovellettavaksi myös näihin varoihin siltä osin, kuin EY:n säännöksissä ei ole muuta määrätty.

Maaseutuelinkeinolain ja rakennepolitiikkalain mukaisia rahoitustukia voidaan myöntää avustuksena, valtionlainojen korkoetuutena, korkovapautena ja vapaavuosina sekä luottolaitosten varoista myönnettyjen lainojen korkotukena tai niiden yhdistelmänä. Korkoetuudella tarkoitetaan sitä markkamäärää, joka saadaan laskemalla vastaaviin tarkoituksiin myönnettävistä normaaliehtoisista pankkilainoista perittävän keskimääräisen koron ja valtionlainoista lainansaajalta perittävän koron erotus. Korkovapaus merkitsee lainansaajalle annettua määräaikaista vapautusta valtionlainan koronmaksusta siten, että korkovapauden ajalta maksettavia korkoja ei peritä myöhemminkään. Vapaavuosilla tarkoitetaan valtionlainojen lyhennysmaksujen perimisestä luopumista kokonaan siltä osin, kuin lyhennyksiä normaalin lyhennyssuunnitelman mukaan kertyisi vapaavuosien aikana. Mainittuihin lakeihin sisältyy lukuisia säännöksiä siitä, missä muodossa tuki voidaan kulloinkin myöntää.

EY:n rakennerahastoista annettava tuki on pääasiassa avustuksen luonteista. Euroopan investointipankin ja muiden rahoituslähteiden

den kuin rakennerahastojen rahoitustuki annetaan sen sijaan pääasiassa lainoina ja takauksina. EY:n rakenneasetuksen mukaiset tukijärjestelmät on usein rakennettu siten, että EY:n asetuksissa määritellään se tukitaso, jota ei saada yksittäisen tuensaajan kohdalla ylittää. Tukitaso tarkoittaa sitä tuen enimmäismäärää, joka yhtä tilaa tai hanketta varten voidaan avustuksena enintään antaa. Asetuksella ja valtioneuvoston päätöksellä säädetään myös se, millä tavoin korkotuki ja valtionlainojen korkoetuus muunnetaan avustusta vastaavaksi pääomatueksi. Avustuksen määrä saadaan lainojen osalta siten, että korkotukea saamattomien lainojen keskimääräisestä avustuksesta vähennetään lainansaajan maksama korko, jolloin erotus on rakenneasetuksessa tarkoitettua tukea. Valtionlainojen korkovapaus on markkamääräisesti yhtä suuri, kuin korkovapausajalta laskettava edellä mainittu keskikorko.

Ehdotetun lain mukaisia rahoitustukimuotoja voisivat edelleenkin olla avustukset, korkotuet, valtionlainoihin sisältyvät korkoetuedut ja korkovapaudet sekä lisäksi lyhennysten vapaavuodet. Lyhennyksistä annettavat vapaavuodet merkitsevät sitä, että vapaavuosien aikana erääntyviä lyhennyseriä ei peritä lainansaajalta myöhemminkään. Tuot maaseudun kehittämiseen myönnettäisiin pääsääntöisesti avustuksina ja valtioneuvoston niin määrätessä korkotukena tai valtionlainaan sisältyvänä korkoetuutena. Maaseudun kehittämistoimenpiteitä voitaisiin tukea myös siten, että valtio jättäisi perimättä maksamansa kustannukset hyödynsaajilta.

Pykälän säännökset eivät sisällä asiallista muutosta nykyisiin tukijärjestelmiin.

24 §. *Vakuudet.* Valtionlainalla tulee maaseutuelinkeinolain 27 §:n 3 momentin mukaan olla pankkitoiminnassa yleisesti käytetty vakuus, jollei vakuuden hankkimisesta ole myönnetty erikseen vapautusta. Vastaavat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi pykälän 1 momenttiin.

Muiden rahoitustukien osalta voimassa olevaan lainsäädäntöön ei sisälly vakuuksia koskevia säännöksiä. Valtionlainojen vakuuksia vastaavat säännökset ovat kuitenkin tarpeen myös muiden rahoitustukien osalta sen vuoksi, että kansallisia ja myös EY:n rahoittamia tukia saatetaan joutua perimään takaisin. EY:n säännökset velvoittavat yleensä vakuuden hankkimiseen silloin, kun tukea maksetaan ennakolta. Euroopan unionin varoista myönnetty takaisin perittävät tuet on

myös tilitettävä takaisin Euroopan unionille. Jollei tukia saada perityksi tuen saajalta, niiden maksamiseen on käytettävä kansallisia varoja. Vakuuden vaatiminen avustuksenluonteisille tuille ei kuitenkaan ole kaikissa tilanteissa tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi ympäristönsuojelulliset tuet ja valtion tai kunnan viranomaisten käytettäväksi jäävät tuet eivät vaadi vakuutta. Valtioneuvoston päätöksellä voitaisiin antaa tarkemmat määräykset siitä, milloin vakuuden antaminen olisi tarpeen. Säännökset tukien vakuuksista ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

25 §. *Valtionlainan korko.* Luottolaitokset myöntävät valtionlainat työvoima- ja elinkeinokeskusten antaman tukipäätöksen mukaisesti. Ne saavat lainoitusta varten tarvitsemansa maatilatalouden kehittämisrahaston varat käyttöönsä velkakirjaa vastaan keskusrahallaitostensa välityksin. Keskusrahallaitokset hoitavat luottolaitosten puolesta ja niiden lukuun myös valtionlainojen maksatuksen, lyhennysten ja korkojen perinnän sekä kertyneiden varojen tilittämisen maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle asianomaisen luottolaitoksen antaman valtuutuksen nojalla.

Valtionlainasta lainansaajan maksettavaksi tuleva korko on yleisesti markkinaehtoisten lainojen korkoa alempi. Valtionlainoihin sisältyy niin ollen lainansaajalle korkoetuuden muodossa annettavaa tukea. EY:n rakenneasetuksen mukaan tulee markkinaehtoisista lainoista perittävän koron ja valtionlainoista lainansaajalta perittävän alemman koron erotus ottaa huomioon julkisista varoista myönnettynä tukena. Valtionlainaan sisältyvän korkoetuuden laskemista varten on siten tarpeen määritellä, kuten nykyisinkin on määriteltä maaseutuelinkeinolain 26 §:ssä, se laskennallinen korko (kokonaiskorko), joka määräytyy markkinaehtoisten lainojen keskikoron perusteella. Lainansaajalta perittävä korko olisi viisi prosenttiyksikköä kokonaiskorkoa alempi. Lainansaajalta olisi kuitenkin perittävä vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa (vähimmäiskorko).

Koron määräytymisestä, korkoetuuden ja korkovapauden muuntamisesta avustukseksi ja avustuksen, vapaavuosien sekä vapaavuosien ja korkovapauden enimmäismäärästä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston päätöksellä.

26 §. *Valtionvastuu.* Valtionlainojen osalta valtio on maaseutuelinkeinolain 27 §:n mu-

kaisesti vastuussa valtionlainan lainapääoman ja koron lopullisista menetyksistä siltä osin, kuin niitä ei velallisen maksukyvyttömyyden vuoksi saada perityksi lainan vakuuksista. Vakuuksien myyntiä ei edellytetä, mikäli lainansaaja on velkajärjestelyssä, yrityssaneerauksessa tai niihin verrattavassa menettelyssä saanut säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Valtionvastuun edellytyksenä on, että luottolaitos on huolehtinut lainan ja sen vakuuksien hoidosta maaseutuelinkeinolain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti hyvää pankkitapaa noudattaen. Luottolaitos on valtionlainojen osalta myös velvollinen valvomaan valtion etua ja noudattamaan maa- ja metsätalousministeriön määräyksiä, kun vakuus muutetaan rahaksi vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, pakkohuutokaupassa tai konkurssimenettelyssä. Mikäli luottolaitos ei ole menetellyt edellä tarkoitettulla tavalla, saamatta jäänyt lainapääoma ja korko jäävät kokonaan tai osaksi luottolaitoksen vahingoksi.

Vastaavat säännökset ehdotetaan otettavaksi lakiehdotuksen 26 §:ään. Omaisuuden rahaksi muuttaminen siinä tapauksessa, että se vaarantaa lainan takaisinperintää, saataisiin kuitenkin tehdä työvoima- ja elinkeinokeskuksen suostumuksella.

Maaseutuelinkeinolain 27 §:n mukaan yrityssaneerauksessa ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä luottolaitos on velvollinen valvomaan valtion etua ja pyytämään asetuksella säädettävissä tapauksissa lausunnon sellaisesta toimenpiteestä, jolla on olennainen merkitys valtion saamisen kannalta. Koska näistä menettelymuodoista säädetään yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) ja yrityssaneerauslaissa (47/1993) ja kun valtion edun valvonnan voidaan katsoa sisältyvän luottolaitosten huolellisuusvelvollisuuteen, mainitun säännöksen ottamista maaseutuelinkeinon rahoituslakiin ei pidetä enää tarpeellisenä.

27 §. *Valtionlainoista maksettavat hyvitykset.* Mikäli valtionlainan pääomaa ja korkoja ei saada velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyyden vuoksi perittyä vakuutena olevan omaisuuden myynnistä saatavilla varoilla, luottolaitokselle hyvitetään valtionlainasta aiheutuneet lopulliset menetykset 26 §:ssä säädetyn perustein. Hyvityksen maksamisen edellytykset tutkisi nykyiseen tapaan maa- ja metsätalousministeriö ja hyvityksen maksaisi maa- ja metsätalous-

ministeriön tietopalvelukeskus.

Hyvityksen maksamiseen liittyvistä menettelyistä ja lainansaajalta hyvitysmaksuista perittävistä koroista ehdotetaan otettavaksi säännökset lain 27 §:ään siten, että ne asiallisesti vastaavat maaseutuelinkeinolain 27 §:n vastaavia säännöksiä. Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, että luottolaitosten hyvityshakemukset on käsiteltävä pääsääntöisesti kolmen kuukauden määräajassa. Määräaika alkaa kulua siitä ajankohdasta, jolloin luottolaitoksen hyvityshakemus tai siihen tarvittava täydennys on saapunut maa- ja metsätalousministeriöön ja kun velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu. Mikäli hakemuksen käsitteilylle asetettu määräaika ylitetään, valtio olisi velvollinen maksamaan ylitysajalta luottolaitokselle viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua korkokannan mukaan.

28 §. *Valtionlainan tilittäminen.* Maaseutuelinkeinolain 26 §:n 4 momentin mukaan luottolaitos on velvollinen tilittämään valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle sen suuruisina ja sitä mukaa, kuin lainansaaja on velvollinen suorittamaan velkaansa luottolaitokselle, kuitenkin viimeistään asetuksella säädettävänä ajankohtana. Käytännössä säännös merkitsee sitä, että luottolaitos on velvollinen suorittamaan valtiolle lainan lyhennykset ja korot niiden eräpäivinä, vaikka lainansaaja ei kykenisi maksuja suorittamaan. Tilanne on sama silloin, kun laina on irtisanottu ja velallinen on joutunut konkurssiin tai vakuutena oleva omaisuus on ulosmitattu pakkohuutokaupassa myytäväksi. Valtionlainan tilittämistä koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi nykyisen sisältöisinä pykälän 1 momenttiin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että luottolaitoksen hyvityshakemuksen johdosta annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaiset maksut on maksettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun luottolaitos on saanut päätöksestä tiedon.

29 §. *Korkotukilainojen korko.* Maaseutuelinkeinolain 28 §:n nojalla luottolaitokset voivat myöntää maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin maaseutuelinkeinolain mukaisin ehdoin lainoja myös muista kuin valtion varoista. Korkotukilainoja voidaan myöntää myös valuuttaluottolina. Valtio maksaa näiden lainojen osalta luottolaitoksille korkohyvitystä, jolloin lainansaajan maksettavaksi

tuleva korko on vastaavasti alempi. Korkotuen suuruus on viisi prosenttiyksikköä lainasta perittävästä vuotuisesta korosta. Lainansaajan on kuitenkin maksettava vähintään kahden prosentin suuruista vuotuista korkoa. Maatalousviranomaiset voivat olla hyväksymättä lainaa korkotukilainaksi, jos lainan kokonaiskorko poikkeaa siitä korosta, jota luottolaitokset yleisesti soveltavat samanlaisiin lainoihin.

Korkotukea ei makseta valuuttaluottojen kurssimuutosten osalta. Yrityssaneerausta, yksityishenkilön velkajärjestelyä ja vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevia etuja tai muita niitä vastaavia velalliselle annettavia etuja ei ole säädetty valtion hyväksi, minkä vuoksi valtion on maksettava korkohyvitykset täysimääräisinä myös järjestelyjä koskevien hakemusten vireillä ollessa ja järjestelyjen kestäessä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi korkotukea koskevat säännökset, jotka vastaisivat asiasisällöltään maaseutuelinkeinolain 28 §:n säännöksiä.

30 §. *Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös enimmäislaina-ajasta. Enimmäislaina-aika voisi olla 30 vuotta eli sama kuin maaseutuelinkeinolain mukaisissa lainoissakin.

Maksuhelpotuksia, maksujen suorittamisen ajankohtaa, lainansiirtoja, ylimääräisten lyhennysten maksamista, vähäisten saamisten suorittamista, lainaehdojen muuttamista sekä lähinnä erilaisia menettelyllisiä seikkoja koskevista asioista ehdotetaan asetuksen sijasta säädettäväksi valtioneuvoston päätöksellä. Asiasisällöltään vastaavat säännökset sisältyvät maaseutuelinkeinolain 29 §:n 3 momenttiin.

Maaseutuelinkeinolain 29 §:n 2 momentissa säädetään, että tuotantorakennuksen ja asuinrakennuksen rakentamiseen, peruskorjaukseen ja laajentamiseen sekä maanostoon tarkoitettut valtionlainat ovat kaksi ensimmäistä lainavuotta korottomat. Säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi sen vuoksi, että vastaavasta helpotuksesta on tarkoitus säätää ehdotetun 30 §:n 2 momentin mukaisesti valtioneuvoston päätöksellä.

31 §. *Valtionlainojen ja korkotukilainojen rahaliike.* Valtion ja luottolaitosten välinen rahaliike hoidetaan keskusrahallaitosten välityksellä. Keskusrahallaitoksina toimivat nykyisin Osuuspankkien Keskuspankki Oy,

Samlink Oy sekä liikepankkien osalta asianomaisen luottolaitoskonsernin pääkonttori. Keskusrahallaitokset määrittelee maa- ja metsätalousministeriö.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan luettelavaksi ne tehtävät, joita keskusrahallaitokset voivat tarvittavan valtuuden nojalla hoitaa valtion ja luottolaitosten välisessä rahaliikenteessä. Tehtävät ovat samoja, joita keskusrahallaitokset valtion ja luottolaitosten välillä hoitavat jo nykyisinkin. Korvaukset valtionlainojen hoitoon liittyvistä tehtävistä sisältyvät jäljempänä 35 §:ssä tarkoitettuihin korvauksiin.

Lainansaajille voidaan sekä voimassa olevan maaseutuelinkeinolain että ehdotetun maaseutuelinkeinon rahoituslain nojalla myöntää vapaaehtoinen velkajärjestely tilanteissa, joissa pysyvästi ylivelkaantunut lainansaaja ei enää kykene selviytymään velkojensa hoidosta. Velkojen järjestely voidaan suorittaa myös yrityksen saneerauksesta annetun lain tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain nojalla. Velkajärjestelyissä voidaan alentaa lainasta maksettavaa korkoa tai alentaa takaisin maksettavan velan pääomaa tai luopua kokonaankin niiden perimisestä. Mikäli lainansaaja on tuomioistuimen tai maatalousviranomaisten päätöksellä vapautettu valtionlainan lyhennysten tai korkojen maksamisesta, tulee lainan välittäneen luottolaitoksen saada vastaava helpotus sen velkakirjan osalta, jonka luottolaitos on tehnyt valtion kanssa ja joka koskee maatilatalouden kehittämisrahaston varojen välittämistä yksityisille lainansaajille. Tällöin yksityiselle lainansaajalle myönnetty helpotukset jäisivät maatilatalouden kehittämisrahaston menoiksi. Mainituilla perusteilla pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että luottolaitos vapautuu maksamasta valtionlainan pääomaa ja korkoja siltä osin, kuin velallinen on vapautettu mainittujen maksujen suorittamisesta.

Viime vuosina on tapahtunut luottolaitosten merkittäviä uudelleen organisoitumisia. Organisaatiomuutosten vuoksi lainoitusta koskevia tehtäviä ei välttämättä voida edes määrätä tiettyjen keskusrahallaitosten tehtäväksi. Tämän vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maaseutuelinkeinolain 26 §:n 6 momenttia vastaava säännös siitä, että maa- ja metsätalousministeriö voisi määrätä, missä tilanteissa luottolaitokset voisivat hoitaa rahaliikenteen ilman keskusrahallaitoksen välitystä.

32—34 §. *Valtiontakaus. Takauksen vanhentuminen. Takautumisvaatimuksesta luopuminen.* Maaseutuelinkeinolain nojalla myönnettävästä valtiontakauksesta säädetään lain 7 luvussa. Maa- ja metsätalousministeriö voi valtion puolesta myöntää omavertaisia takauksia tai muita takauksia maaseutuyritysten käyttöomaisuusinvestointeja ja käyttöpääomaa varten otettujen kotimaisten normaalikorkoisten ja korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi. Takaus-toiminnasta valtiolle mahdollisesti aiheutuva tappio maksetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Tappio voidaan maksaa ilman vakuuden myyntiä, jos velallinen tai luotosta vakuuden asettanut kolmas henkilö saa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai niitä vastaavassa muussa menettelyssä tai vakuusvastuun järjestelyssä säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Luoton saajan on annettava valtiontakaukselle maa- ja metsätalousministeriön hyväksymä vastavakuus, jonka ei tarvitse olla turvaava. Takauksia voidaan antaa myös vastavakuutta vaatimatta. Takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 200 miljoonan markan määrä, korkoja ja muita suorituksia mukaan lukematta.

Valtio voi luopua takauksen perusteella maksamansa määrän perimisestä siltä, jonka ei voida katsoa kohtuudella selviytyvän maksuista pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaisen työttömyyden, huoltoveliisyyden tai muun näihin verrattavan synn takia.

Maaseutuelinkeinolain 7 lukuun sisältyy myös erityismääräys takauksen vanhentumisesta. Sen mukaan valtiontakaukseen ei sovelleta takauksen vanhentumista koskevaa yleislainsäädäntöä.

Valtiontakaus on osoittautunut tarpeelliseksi erityisesti maaseudun pienyritystoiminnan ja erikoisviljelmien toiminnan aloittamisen ja jatkamisen kannalta sen vuoksi, että mainitunlaisilla yrityksillä ei toimintaa aloitettaessa yleensä ole luottolaitosten vaatimia riittäviä vakuuksia. Tämän vuoksi lain 32—34 §:ään ehdotetaan otettavaksi asiasisällöltään maaseutuelinkeinolain 7 luvun säännöksiä vastaavat säännökset siten tarkennettuina, että luottolaitos olisi velvollinen perimään lainansaajalta perittävän valtiontakauksen koskevan provision maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutettavaksi. Valtioneuvoston päätöksellä säädettäisiin tarkemmin takausprovision perimisen ajankohdista

sekä tilittämisessä noudatettavista menettelyistä. Nykyisestä poiketen lain 32 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että takauksen voisi maa- ja metsätalousministeriön lisäksi myöntää myös työvoima- ja elinkeinokeskus maa- ja metsätalousministeriön valtuuttamana.

35 §. *Luottolaitoksen kulujen korvaaminen.* Luottolaitoksille aiheutuu kuluja valtionlainojen maksamisesta, takaisin perimisestä sekä valtion edun valvonnasta konkurseissa, pakkohuutokaupassa ja velkasaneerauksissa. Kulujen korvaamisesta säädetään maaseutuelinkeinolain 30 §:ssä, jonka mukaan kulujen korvaamisesta säädetään asetuksella. Maaseutuelinkeinoasetuksen 11 §:n mukaan korvauksen suuruus on 0,75 prosenttia ja maaseutuelinkeinolakea edeltävän lainsäädännön mukaisten valtionlainojen osalta 0,60 prosenttia maksamatta olevasta lainapääomasta. Kulujen korvaus maksetaan MAKERAn varoista.

Maaseutuelinkeinolain 30 §:ää vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi ehdotetun lain 35 §:ään. Kulukorvauksen suuruudesta ja sen takaisin perimisestä on tarkoitus asetuksen sijasta säätää valtioneuvoston päätöksellä maaseutuelinkeinoasetuksen 11 §:ää vastaavasti. Kulukorvaukset maksaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Kulukorvauksen takaisin perimisestä päättäisi maa- ja metsätalousministeriö. Toimivaltaisesta viranomaisesta on tarpeen säätää lain tasolla sen vuoksi, että periminen on tarkoituksenmukaisinta hoitaa hallintomenettelyinä. Ellei ehdotettu laki sisällä säännöstä toimivaltaisesta viranomaisesta, takaisin periminen olisi hoidettava raskaampaa menettelyä noudattaen hallintoriita-asiana hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetyssä järjestyksessä.

Pykälässä ehdotetaan selvyiden vuoksi lisäksi säädettäväksi, että takaisinperimiseen voidaan ryhtyä 46 §:ssä säädetyin 10 vuoden enimmäisajan jälkeenkin koko laina-ajan.

6 luku. Velkajärjestelyt

36—40 §. *Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely. Vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoitukset. Korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely. Velkajärjestelysopimus. Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukkaaminen.* Yrityksen saneerauksesta annettu laki ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annettu laki sisältävät säännökset siitä, millä edellytyk-

sillä taloudellisiin vaikeuksiin joutuneelle yritykselle tai yksityishenkilölle voidaan myöntää helpotuksia hänen vastattavanaan olevien velkojen ja niiden korkojen maksamisessa. Lakeja voidaan soveltaa velkojen ja yksityisen juridisen tai luonnollisen henkilön väliseen velkasuhteeseen. Lait ovat muuhun lainsäädäntöön nähden ensisijaisesti sovellettavia. Tämä merkitsee sitä, että yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain säännökset tulevat sovellettaviksi silloin, kun muualla lainsäädännössä on mainitusta lainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä.

Luottolaitoksen ja yksityisten välisiä velkoja voidaan järjestellä myös sopimusvapauden periaatteiden mukaisesti vapaaehtoisella velkajärjestelyllä.

Yrityssaneerauksia ja velkajärjestelyjä koskeva lainsäädäntö on ollut vaikeasti sovellettavissa maaseutuelinkeinolain ja muun sitä edeltävän lainsäädännön nojalla myönnettujen valtionlainojen järjestelemiseen. Valtionlainoja koskeva lainsäädäntö ei mahdollistanut sitä, että valtio olisi antanut vapaaehtoisin sopimuksin tai viranomaisten päätöksellä, velallisen maksettavaksi tulevia kustannuksia säästäten, anteeksi valtionlainojen lyhennyksiä. Lainsäädäntö ei liioin mahdollistanut sitä, että luottolaitos olisi alentanut maatalouteen ja sen yhteydessä harjoitettuun pienyritystoimintaan myönnettujen korkotukilainojen korkoa ilman, että lainasta maksettavat korkohyvitykset samalla alenivat.

Näiden ja eräiden muiden epäkohtien poistamiseksi maaseutuelinkeinolakiin otettiin vuonna 1993 uudet 29 a—29 c §:t, joissa säädetään maaseutuelinkeinolain mukaisten luottojen vapaaehtoisesta velkajärjestelystä. Valtionlainojen ja valtion myyntihintasäämisten vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa luotettavan selvityksen pohjalta sillä edellytyksellä, että lainansaaaja on joutunut pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin ja että on perusteltua syytä odottaa velkajärjestelyn tuovan olennaisen parannuksen lainansaaajan taloudelliseen tilanteeseen. Tuotantotoiminnan lopettaneen lainansaaajan osalta velkajärjestely on mahdollinen vain, jos hänen asunonsa säilyttämistä ei voida muulla tavoin turvata. Vapaaehtoinen velkajärjestely ei estä suostumuksen antamista yrityssaneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaisiin velkajärjestelyihin.

Maaseutuelinkeinolain ja eräiden sitä edeltävien lakien mukaisten korkotukilainojen vapaaehtoisesta velkajärjestelystä säädetään lain 29 b §:ssä. Korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa samoilla edellytyksillä kuin maaseutuelinkeinolain mukaisten valtionlainojen velkajärjestely. Korkojen järjestely alentaa kuitenkin vain lainansaaajan maksettavaa korkoa, mutta ei vaikuta lainasta maksettavan korkotuen suuruuteen.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyjen raukeamista koskevat säännökset sisältyvät maaseutuelinkeinolain 29 c §:ään. Velkajärjestely raukeaa, jos velallinen ei noudata velkajärjestelysuunnitelmaa tai velkajärjestelysopimusta. Vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa niin ikään, jos velalliselle vahvistetaan yrityksen saneerauksesta tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen velkajärjestely.

Tarkemmat säännökset vapaaehtoisen velkajärjestelyn suorittamisesta sisältyvät maaseutuelinkeinoasetuksen 51 b—51 h §:ään.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn kustannukset maksetaan osittain maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Maaseutuelinkeinolain mukaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn on vuoden 1997 loppuun mennessä hakeutunut runsaat 630 tilaa. Velkajärjestelysopimuksia on tehty 224 kappaletta. Hakemus on hylätty tai se on rauennut 307 tapauksessa. Valtion saamisten pääomamäärää on alennettu noin 100 tapauksessa yhteensä vajaalla 2,5 miljoonalla markalla. Muut vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettyt helpotukset ovat lähinnä maksuajan pidennyksiä ja korkovapauden myöntämisä. Velkajärjestelyjen yhteydessä myönnettujen lainan lyhennysten lykkäysten on arvioitu vuosittain siirtävän maatilatalouden kehittämisrahaston tuloja tuleville vuosille noin 1,5 miljoonalla markalla.

Vapaaehtoisia velkajärjestelyjä koskevia sopimuksia on lainojen lukumäärään nähden tehty suhteellisen vähän. Järjestelmä on kuitenkin maaseutuyrittäjien toiminnan jatkumisen ja asunnon säilyttämisen kannalta edelleenkin tarpeellinen ja kustannuksiltaan edullisempi kuin yrityksen saneerauksesta annetun lain tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukainen menettely.

Ehdotetun lain 36 §:n mukaan velkajärjestelytoimenpiteinä voitaisiin käyttää entiseen tapaan takaisinmaksuajan pidentämistä, koron alentamista ja maksuvapautuksia. Velka-

järjestelysäännöksiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä maatilojen velkatyöryhmän muistiossa (MMM 1996:8) ehdotettuja muutoksia. Siten maksulykkäykset ehdotetaan mainittavaksi yhtenä velkajärjestelytoimenpiteenä. Lyhennysmaksujen lykkäystä voitaisiin käyttää velkajärjestelykeinona 31.12.2001 saakka.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi lain 36 §:ssä, jossa myös määriteltäisiin maaseutuelinkeinoasetuksen 51 b §:ää vastaavasti se, milloin lainansaajan voidaan katsoa joutuneen pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin. Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Määritelmä on sama kuin takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 4 §:ssä, yrityssaneerailain (47/1993) 3 §:ssä ja yksityishenkilön velkajärjestelylain (57/1993) 3 §:ssä. Maksukyvyttömyys on siis käsillä, jos velallisen käytettävissä ja saatavissa olevat likviidit varat eivät riitä velkojen maksamiseen niiden erääntyessä eikä kysymyksessä ole pelkästään tilapäinen likviidien varojen puute. Maksukyvyttömyyden arvioinnissa olisi otettava huomioon velallisen vallitseva taloudellinen tilanne sekä siihen vaikuttavat seikat ja niiden odotettavissa oleva kehitys.

Maaseutuelinkeinolain 29 a §:n 5 momentin mukaan vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovittujen velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa ja muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä samoin kuin kolmatta henkilöä siltä osin, kuin on kysymys hänen omistamastaan lainan vakuudeksi asettamastaan omaisuudesta, siten kuin asetuksessa tarkemmin säädetään. Voimassa olevaan säännökseen verrattuna ehdotetaan säännökseen tehtäväksi lisäys, jonka mukaan takaajan, muun velasta vastuussa olevan tai vakuuden asettajan asemaa ei saa kuitenkaan ilman asianomaisen suostumusta heikentää.

Lain 37 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoituksista. Säännös vastaisi sisällöltään pääosin maaseutuelinkeinolain 29 a §:n 2 momenttia. Kuten nykyisinkin, vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä ei pääsääntöisesti voitaisi myöntää maksuvapautusta valtionlainan lyhennyksille, jos lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa lyhennysten maksun. Nykyisestä poiketen uudessa rahoituslaissa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että erityisen paina-

vista syistä maksuvapautusta voitaisiin valtioneuvoston tarkemmin määräämin edellytyksin käyttää velkajärjestelykeinona vakuudesta riippumatta, mikäli lainansaajan taloudellista tilannetta ei muilla keinoin voitaisi korjata. Tätä poikkeussäännöstä on tarkoitus soveltaa lähinnä velallisen asunnon säilyttämiseksi ja lisäksi tilanteissa, joissa yrityksen toiminnan jatkuminen voidaan saada turvatuksi velkajärjestelyllä. Maataloustuotannon päättymisen jälkeen vapaaehtoinen velkajärjestely olisi mahdollista vain velallisen asunnon säilyttämiseksi hänen ja perheenjäsenen vakituksena asuntona. Valtionlainojen vapaaehtoisen velkajärjestelyn yleisenä edellytyksenä olisi se, että myös muut velkojat suostuvat velkajärjestelyyn. Valtionlainojen ja valtion muiden saamisten velkajärjestely voitaisiin suorittaa yksinäänkin silloin, kun saamisten määrä on vähintään 75 prosenttia velallisen kaikista veloista.

Lain 38 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi korkotukilainojen vapaaehtoisesta velkajärjestelystä. Sen edellytykset olisivat samat kuin valtionlainoillakin.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamisesta ja raukeamisen vaikutuksista on säädetty maaseutuelinkeinolain 29 c §:ssä ja maaseutuelinkeinoasetuksen 51 h §:ssä. Kun raukeamisessa on kysymys lainansaajan kannalta merkittävästä ratkaisusta, ehdotetaan näistä seikoista säädettäväksi lain 40 §:ssä. Nykyisten säännösten mukaan vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan määrätä raukeavaksi, jos lainansaaja ei noudata tehtyä suunnitelmaa tai sopimusta tai velallinen on laiminlyönyt maksuohjelman mukaisen suorituksen velkojalle. Koska laiminlyönniltä tulisi kuitenkin edellyttää jonkinasteista olennaisuutta, ehdotetaan 40 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettäväksi nykyisestä poiketen, että velkajärjestelysopimus voidaan määrätä raukeamaan, jos lainansaaja on olennaisesti laiminlyönyt sopimuksen noudattamisen ilman hyväksyttävää syytä. Erityisen kohtuutonta olisi, jos vähäinen ja jo oikaistu laiminlyönti johtaisi raukeamiseen. Maaseutuelinkeinoasetuksen 51 h §:n ensimmäisen momentin 3 kohta ehdotetaan tulkinnanvaraisena poistettavaksi. Lisäksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos velkajärjestelysopimus on määrätty raukeamaan, velkojalla on oikeus vaatia maksua saatavastaan velalliselta niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman velkajärjestelyä.

Velallisen ei kuitenkaan ole suoritettava velalle viivästyskorkoa velkajärjestelyn keston ajalta, jollei työvoima- ja elinkeinokeskus velkajärjestelyn raukeamisen syyn vuoksi toisin päättä.

Tarkemmat säännökset vapaaehtoisesta velkajärjestelystä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston päätöksellä.

7 luku. Erinäiset säännökset

41—44 §. *Valvonta. Rakentamisen valvonta. Luottolaitoksissa suoritettava valvonta. Tarkastusoikeus.* Maaseutuelinkeinolain nojalla kansallisista varoista myönnettyjen lainojen ja tukien valvonnasta säädetään lain 48 §:ssä. Valvontaa suorittavia viranomaisia ovat maa- ja metsätalousministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskukset.

Maaseutuelinkeinolain 48 §:n mukaan avustuksen tai lainan saaja on velvollinen esittämään valvonnan suorittajille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Myös kunnan rakennustarkastajalle on asetettu tarkastusvelvollisuuksia tuen käytön ja suoritettujen rakentamistyön valvomiseksi. Lisäksi luottolaitokset on velvoitettu lainojen noston yhteydessä valvomaan lainapäätösheitojen noudattamista sekä antamaan valvontaan oikeutetun viranomaisen määräämille lainatarkastajille valvontaa varten tarpeelliset asiakirjat ja tiedot.

EU:n varoista rakennepolitiikkalain tarkoituksiin myönnettyjen tukien, tuetun rakentamisen, varojen maksatuksen, jalostus- ja markkinointitukien sekä valtiontuen kertymän valvonnasta säädetään rakennepolitiikkalain 33—38 §:ssä. Säännökset ovat varsin yksityiskohtaiset ja edellyttävät valvonnan suorittamista EY:n asetuksissa säädetyllä tavalla. Rakennepolitiikkalakiin sisältyvät tukien valvontaa järjestävät säännökset vastaavat asiasisällöltään pääpiirteissään maaseutuelinkeinolain 48 §:n säännöksiä. Valvontaviranomaisia ovat maaseutuelinkeinolaissa säädettyjen lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskukset sekä asetuksella määrättävät neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 tarkoitettut viranomaiset ja valtioneuvoston määräämät valtiontuen kertymää valvovat viranomaiset. Rakennepolitiikka-asetuksella valvontavelvollisuus on pääasiassa säädetty työvoima- ja elinkeinokeskusten velvollisuu-

deksi. Mainitun asetuksen 22 §:n mukaan tuen myöntävän viranomaisen velvollisuutena on valvoa, että tuen myöntämisen ja maksamisen ehtoja noudatetaan. Säännös tuo valvontaa suorittavien viranomaisten piiriin eräiden ympäristötukien osalta myös ympäristöviranomaiset sekä pellon metsityksen ja metsänparannuksen osalta metsäkeskukset.

Rakennepolitiikkalain 34 §:n 2 momentin mukaan myös poliisin on annettava tarpeellista virka-apua korvauksetta valvonnan suorittamisessa.

Kansallisten tukien ja Euroopan unionin varoista myönnettävien tukien valvontaa koskevat säännökset ehdotetaan yhdistettäväksi. Valvontasäännösten yhdistämisellä yhtenäistetään samalla kansallisista varoista ja Euroopan unionin varoista myönnettävien tukien valvontaa. Käytännössä tämä merkitsee samalla sitä, että poliisin antama tarpeellinen virka-apu ulotetaan myös kansallisten tukien valvontaan. Perustetta ei ole sille, että kansallisista varoista myönnettävä tuki jäisi tuen saajan mahdollisen vastustuksen vuoksi valvonnan ulkopuolelle. Käytännössä tarve poliisin antaman virka-avun saamiseen on ollut hyvin harvinaista.

Valvontaa koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi lain 41—44 §:iin asiasisällöltään pääasiallisesti aikaisempia säännöksiä vastaavina.

Valvontatehtävien suorittamista ehdotetaan rajoitettavaksi siten, että tarkastusta ei saisi ilman asianomaisen suostumusta suorittaa yksityisen henkilön kotirauhan piiriin kuuluvissa asuintiloissa. Tätä koskeva säännös sisältyy ehdotettuun 44 §:ään. Rajoitus on tarpeen sen vuoksi, että tuen saajan perustusteilta suojattua kotirauhaa ei tarpeettomasti loukattaisi. Tietoja on luovutettava myös tuettavan toimenpiteen tai hankkeen toteuttamisen valvontaa ja seuranta varten.

Ehdotetun 44 §:n 2 momentin mukaan tarkastus voisi koskea sekä varsinaista tuen saajaa että tuen välittäjää. Välittäjällä tarkoitetaan säännöksessä sellaisia oikeushenkilöitä, joiden kautta tukivaroja maksetaan tai jotka osallistuvat tuettavien hankkeiden valintaan. Tällaisia ovat esimerkiksi luottolaitokset sekä yhteisöaloitteiden ja vastaavien kansallisten ohjelmien toimeenpanoa varten hyväksytyt yhteisöt.

Samana pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta eri viranomaisten

tarkastusoikeudesta. Tämä saattaa olla tarpeen viranomaisten välisen toimivallan rajaamiseksi.

45 §. *Tietojensaanti, luovutus ja salassapito.* Maaseutuelinkeinolakiin ei sisälly yleisiä säännöksiä tietojen antamisesta, niiden salassa pitämisestä tai tietojen luovuttamisesta. Tältä osin noudatetaan ensisijaisesti maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/1992), jonka 9 § kieltää tietojen antamisen ilman asianomaisen lupaa, jos kysymys on yksityisen henkilön tai yhteisön taloudellisesta asemasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta. Tietoja saadaan kuitenkin antaa syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämistä varten, muutoksenhakua käsittelevälle viranomaiselle ja viranomaiselle, jolla on laissa säädetty oikeus mainittujen tietojen saamiseen. Mainittu laki koskee sekä kansallisia että Euroopan unionin varoista myönnettyjä tukia ja niiden salassapitoa. Tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskeva viittaussäännös kyseiseen lakiin ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momenttiin.

Rakennepoliittikalain 46 §:n 1 momentti sisältää säännökset siitä, millä edellytyksillä viranomaiset ovat velvollisia antamaan lain täytäntöönpanosta vastaaville viranomaisille muutoin salassa pidettäviä tietoja. Tiedot voivat koskea liike- ja ammattitoimintaa, kirjanpitoa, verotusta tai yksityisen taloudellista asemaa. Tukea myöntävä viranomainen voi edellyttää tuen hakijalta tai saajalta selvitystä myös hänen terveydentilastaan. Selvitys voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun arvioidaan hänen mahdollisuuksiaan harjoittaa osittaisesta työkyvystään huolimatta tässä laissa tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Tukihakemus voidaan hylätä, ellei selvitystä saada. Tiedot ovat tarpeellisia kansallisten tukien myöntämisessä ja niiden valvonnassa sekä maksuhelpotusten myöntämisessä. Myös Euroopan unionin tukien valvontaa edellyttää sanottujen tietojen saamista. Tietojen pyytämisen ja antamisen edellytyksenä on aina, että ne ovat asian hoitamisen kannalta tarpeellisia. Tätä tarkoittavat rakennepoliittikalain säännöksiä vastaavat viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

Euroopan unionin varoista myönnettäviä tukia koskevissa asioissa jäsenvaltiot ovat myös velvollisia antamaan komission suorittamaa valvontaa varten kyseisiä tietoja ko-

missiolle. Tiedot saanut viranomainen ja myös komissio on velvollinen säilyttämään salassa pidettävät tiedot salaisina. Tämä tietojen luovuttamista koskeva säännös ehdotetaan otettaviksi 45 §:n 3 momenttiin.

46 §. *Tuen ja valtionlainan takaisinperiminen tuen saajalta.* Tukien takaisinperimistä ja valtionlainojen irtisanomista koskevat yleiset säännökset sisältyvät EU:n varoista myönnettyjen tukien osalta rakennepoliittikalain 39—41 §:ään ja maaseutuelinkeinolain mukaisten tukien ja lainojen osalta maaseutuelinkeinolain 49 ja 50 §:iin. Viimeksi mainittu pykälä sisältää myös valtion myyntihintasaamisen irtisanomisen perusteet. Takaisin maksettavat tuet, valtionlainat ja valtion myyntihintasaamiset saadaan periä mahdollisen muutoksenhaun estämättä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että konkurssi- ja pakkohuutokauppatilanteissa tuki voidaan katsoa erääntyneeksi ja periä tuen saajan omaisuudesta, vaikka takaisinperimispäätöstä ei ole ehditty tehdä. Valitusviranomainen voi myös keskeyttää perinnän, jos takaisinperimistä koskeva päätös ei ole lainvoimainen.

Maaseutuelinkeinolain tukien ja lainojen takaisinperintää koskevat säännökset ovat jonkin verran yksityiskohtaisemmat kuin rakennepoliittikalain vastaavat säännökset. Säännösten asiasisältö on kuitenkin lähes sama.

Maaseutuelinkeinolain nojalla takaisinperintä- ja irtisanomisperusteista voidaan säätää tarkemmin asetuksella. Rakennepoliittikalain perusteella tarkempitasoinen sääntely perustuu asetuksen sijasta valtioneuvoston päätöksiin. Myös takaisinperinnän osalta takaisinperintäperusteet eroavat toisistaan jonkin verran sen vuoksi, että rakennepoliittikalaissa tarkoitettujen tukien takaisinperintään sovelletaan myös eräitä EY:n asetuksia sekä lisäksi maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:ää. Eräisiin tukimuotoihin sovelletaan rakennepoliittikalain 49 §:n mukaisia takaisinperintä- ja irtisanomisperusteita. Tukien takaisinperimisen ja irtisanomisen sekä tukien lakkauttamisen perusteissa on hajallaan olevasta sääntelystä johtuen eroavaisuuksia, jotka saattavat käytännössä aiheuttaa tulkintavaikeuksia. Mainituista syistä säännöksiä on tarpeen yhtenäistää.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi, tukien lakkauttamista ja takaisinperimistä koskevat yleiset säännökset tilanteissa, joissa tuki on käytetty muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty tai tuen saaja on antanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti. Näissä tuen saajan vilpillisyyttä edellyttävisä tilanteissa myönnetyn tuen maksaminen on lakkautettava ja tuki on osaksi tai kokonaan perittävä takaisin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että valtionlaina voidaan määrätä samoin perustein irtisanottavaksi.

Tuen tai valtionlainan maksaminen voidaan lisäksi määrätä osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi 3 momentissa lueteluissa tapauksissa. Perusteet vastaavat pääosin maaseutuelinkeinoasetuksessa ja maataloilille myönnettävästä investointituesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä säädettyjä takaisinperimisen edellytyksiä. Aiemmasta poiketen tukea tai lainaa ei kuitenkaan lakkauteta tai peritä takaisin, mikäli tuen tai lainan saaja on luovuttanut tuen kohteena olevaa omaisuutta henkilölle, joka ei itse täytä tuen myöntämisen edellytyksiä, mikäli luovutus on tapahtunut perintöoikeudellisen saannon kautta. Tilan pirstominen tai tilan rappiolle joutuminen ei nykyäänönsistä poiketen ehdotuksen mukaan aiheuttaisi tuen tai lainan lakkauttamista ja takaisinperintää.

Pykälän 4 momentti sisältää säännökset tuen takaisinperimiseen ja lakkauttamiseen toimivaltaisesta viranomaisesta. Pääsääntöisesti päätöksen näistä toimenpiteistä tekee työvoima- ja elinkeinokeskus. Momentti sisältää myös säännökset siitä ajasta, jonka kuluessa tuki on perittävä takaisin. Tuen takaisin perimiseen ei saisi ryhtyä enää sen jälkeen, kun tuen viimeisen erän maksamisesta on kulunut 10 vuotta.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että luottolaitos voi irtisanoa korkotukilainan, jos korkohyvitysten maksaminen lakkautetaan. Lainan säilyttäminen entisin ehdoin voimassa ei olisi luottolaitosten toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista sen vuoksi, että luottolaitos saisi lainasta alemmaa korkoa ja että vastaavassa tilanteessa valtionlaina irtisanottaisiin. Valtionlainan irtisanominen edellyttäisi kuitenkin yleensä työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätöstä. Ainoastaan maksuviivästyksen tai lainan vakuuksiin liittyvien syiden perusteella luottolaitos voisi toimia ilman viranomai-

sen päätöstä.

Pykälän 6 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuen takaisinperinnästä. Tältä osin noudatettaisiin, mitä yritystuesta annetussa laissa tuen takaisinperimisen perusteista ja edellytyksistä säädetään.

Yhteisötasolla takaisinperinnästä on säädetty Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2988/95. Lakiehdotuksen 46 ja 50 §:ssä on otettu huomioon mainittu neuvoston asetus.

47 §. *Vastuu varojen palauttamisesta eräissä tapauksissa.* Nykyisen rakennepolitiikkalain 51 §:ään sisältyy vahingonkorvaussäännös, jossa on pyritty täsmentämään vahingon käsitettä siltä varalta, että valtio joutuu palauttamaan Euroopan yhteisöltä hankkeeseen saadun rahoitusosuuden tai sen osan sen johdosta, että hanketta ei toteuteta tai saateta päätökseen jonkun tai joidenkin hankkeen osapuolten toimenpiteiden tai laiminlyöntien vuoksi. Yleisen vahingonkorvauslainsäädännön säännösten on käytännössä todettu soveltuvan huonosti ehdotetun lain mukaisen toiminnan sääntelyyn etenkin sen jälkeen, kun ohjelmaperusteisten tukien käyttö rahoituksessa on lisääntynyt. Tämän vuoksi voimassaolevaan lainsäädäntöön sisältyvä erityinen vahingonkorvaussäännös ehdotetaan korvattavaksi ottamalla ehdotettuun lakiin säännös, jossa määritellään valtion ja tukijärjestelmien täytäntöönpanoon osallistuvien muiden tahojen väliset vastuukysymykset ja säädetään varojen palautusvelvollisuudesta eräissä tapauksissa.

Euroopan yhteisön varojen takaisinmaksuvelvollisuudesta on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/93 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 4253/88 muuttamisesta. Asetuksen 23 artiklan mukaan jäsenvaltio on toissijaisesti vastuussa aiheuttomasti maksettujen rakennerahastovarojen takaisin maksamisesta komissiolle, ellei jäsenvaltio ja/tai välittäjä voi osoittaa, ettei kyse ole niiden syyksi luettavasta väärinkäytöksestä tai laiminlyönnistä. Asetus koskee ohjausosastosta maksettavia tukia. Vastaavansisältöinen säännös sisältyy yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun neuvoston asetuksen (ETY)

N:o 729/70 8 artiklaan. Asetus koskee tukiosastosta maksettavia tukia. Vastuu EY-oikeuden noudattamisesta on jäsenvaltiolla kokonaisuudessaan. Vastuun toteuttamista koskevat vaateet kohdistetaan jäsenvaltion hallitukseen. Hallitus on vastuussa riippumatta siitä, mikä valtion elin on tosiasiallisesti vastuussa EY-oikeuden rikkomisesta. Yhteisön lainsäädäntö sääntelee ainoastaan komission ja jäsenvaltion välistä suhdetta. Se, miten vastuukysymykset järjestetään jäsenvaltion sisällä, on sen sisäinen asia.

Ehdotetun pykälän mukaan, jos valtio on Euroopan yhteisön yhteistä maatalouspolitiikkaa tai rakennerahastoja koskevassa lainsäädännössä tarkoitettua jäsenvaltion vastuun perusteella velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön varoja, tuen välittäjä on velvollinen maksamaan valtiolle sen komissiolle suorittaman määrän täysimääräisenä kuluineen, jos varojen takaisinmaksu on johtunut välittäjän virheellisestä menettelystä tai jos välittäjä on ohjelma-asiakirjan perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä. Kuten edellä 44 §:n perusteluissa on todettu, välittäjällä tarkoitetaan ehdotuksessa laissa sellaisia oikeushenkilöitä, joiden kautta tukivaroja maksetaan tai jotka osallistuvat tuettavien hankkeiden valintaan. Tällaisia ovat esimerkiksi luottolaitokset sekä yhteisöaloitteiden ja vastaavien kansallisten ohjelmien toimeenpanoa varten hyväksytyt yhteisöt. Vastaava säännös sisältyy alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/1993) 10 b §:ään (232/1997). Varojen palauttamisesta päättäisi asianomainen ministeriö.

48 §. *Pinta-ala- ja kotieläinperusteisen tuen sekä metsätaloustuen takaisinperiminen.* Pellon pinta-alan ja kotieläinten lukumäärän perusteella maksettavien tukien takaisin perimisessä on rakennepolitiikkalain 33, 39 ja 40 §:n säännösten mukaan noudatettava neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 säädetyt perusteet. Tuet voidaan lisäksi periä takaisin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:n säännösten perusteella. Tätä säännöstä sovelletaan lisäksi pellon metsitykseen liittyviin tulonmenetykskorvauksiin ja metsityksenhoitopalkkioihin. Mainittu lain 7 §:n mukaan perusteettomasti maksettu tuki voidaan periä takaisin korotettuna enintään 20 prosentilla, jos tuki on myönnetty hakijan antamien erehdyttävien

tietojen perusteella ja mikäli kyse on törkeästä erehdyttämisestä, korotettuna enintään 100 prosentilla. Silloin, kun on kysymys tuesta, joka koskee pellon metsitykseen liittyvää varsinaista metsitystoimenpidettä taikka muuta metsätaloustoimenpidettä, tuen takaisinperimisestä ja peruuttamisesta, takaisinperimisen seuraamuksista sekä pakko-perinnästä säädetään kestäväen metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa ja Lapin vaaja-uttoisten metsien kunnostamisesta annetussa laissa. Lisäksi noudatetaan, mitä säädetään laissa kiinteistön yhteisöomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen. Rakennepolitiikkalain 33, 39, 40 ja 40 a §:ää vastaavat säännökset ehdotetaan otettaviksi lain 48 §:ään.

49 §. *Tuen saajan ilmoitusvelvollisuus ja ennakotieto.* Rakennepolitiikkalain 41 §:n 3 momentin mukaan tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen myöntäjälle olosuhteidensa sellaisesta muutoksesta, joka saattaa aiheuttaa tuen takaisin perimisen tai lainan irtisanomisen. Ennakotiedon antamisesta säädetään maaseutuelinkeinolain 12 §:n 4 momentissa (pirstominen) ja 50 §:n 1 momentissa. Viimeksi mainitun lainkohdan mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus voi antaa ennakotiedon siitä, aiheuttaako toimenpide valtionlainan tai valtion myyntihintasaamisen irtisanomisen tai korkotuen lakkauttamisen. Maaseutuelinkeinolain 59 §:n 7 momentin mukaan ennakotieto voidaan antaa myös maaseutuelinkeinolakea edeltäneen lainsäädännön soveltamisesta niissä tarkoitettuihin lainoihin.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuensaajan ilmoitusvelvollisuudesta rakennepolitiikkalain 41 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla. Ilmoitusvelvollisuus on tarpeen määrätä sen vuoksi, että tuen myöntämisen ja säilyttämisen edellytyksiä voidaan valvoa sekä EY:n että kansallisten säännösten edellyttämällä tavalla.

Tuen tai lainan saajan yritystoiminnan luonne saattaa eri aikoina vaihdella, minkä vuoksi omaisuuden tai sen osan myynti tai jokin muu toimenpide voi tulla tarpeelliseksi. Ennen uusien suunnitelmien toteuttamista yrittäjän on joskus tarpeen saada ennakkolta sitova tieto siitä, mikä vaikutus suunnitellulla toimenpiteellä on hänelle myönnettyihin avustuksiin tai valtionlainoihin. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tämän vuoksi otettavaksi säännös siitä, että tuen saajalle voidaan

pyynnöstä antaa sanottu tieto. Ennakkotietoa pyydettyäessä on ilmoitettava yksilöitynä kysymys, josta ennakkotietoa haetaan ja esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa ei voida antaa sellaisesta asiasta, jota koskeva hakemus on jo vireillä tai asia on viranomaisen toimesta aikaisemmin ratkaistu.

50 §. *Takaisinperimisen ja irtisanomisen seuraamukset.* Rakennepoliittikalain 42 § sisältää säännökset siitä, milloin takaisin perittävä tuki voidaan periä korotettuna. Takaisin perittävän tuen määrää voidaan korottaa 46 §:n 1 momentin mukaisissa tilanteissa enintään 20 prosentilla, tai jos säännöksen vastainen menettely on ollut erittäin törkeätä enintään 100 prosentilla. Korotusmahdollisuus koskee avustusta ja valtionlainan korkoetuutta, mutta ei lainapääomaa. Korotusmahdollisuus ei koske metsityksen ja metsätaloustoimenpiteiden tukia, eikä tukia, jotka myönnetään pysyvän luonnonhaitan korvaamiseen, maatalouden ympäristötukeen tai maataloudesta luopumisen tukeen. Rakennepoliittikalain 42 §:ään vastaavat säännökset ehdotetaan otettaviksi lain 50 §:ään.

51 §. *Takaisinmaksuvelvollisuuden yhteisvastuullisuus.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi takaisin perittävän tuen osalta tuen saajien keskinäistä vastuuta koskeva säännös vastaavan sisältöisenä kuin se on rakennepoliittikalain 41 §:n 3 momentissa. Säännös on tarpeen takaisinperimisen helpottamiseksi.

52 §. *Takaisin maksettavan määrän korko ja viivästyskorko.* Rakennepoliittikalain 43 §:n mukaan valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset takaisin maksettaviksi määrätyleille tai viivästyneille maksuerille suoritettavasta korosta. Maaseutuelinkeinolain 51 §:n mukaan vastaavista seikoista säädetään asetuksella.

Menettelyjen ja takaisinperimisen seuraamusten yhtenäistämiseksi 52 §:n 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiasisällöltään maaseutuelinkeinoasetuksen 59 §:n (848/1997) mukainen viittaussäännös, jonka mukaan korkoseuraamukset sidottaisiin korkolain vastaaviin säännöksiin. Pykälä koskisi myös 47 §:n mukaista varojen palauttamista.

Mikäli tuen saajan menettely on tapahtunut lieventävien olosuhteiden vallitessa tai hänen tilanteensa on vanhuuden, sairauden, pysyvän työkyvyttömyyden, pakottavien taloudellisten vaikeuksien tai muun vastaavan syyn takia sellainen, että korotettuja korkoja

ei saataisi perittyä tai niiden periminen olisi muutoin kohtuutonta, maa- ja metsätalousministeriö voisi yksittäistapauksissa luopua mainittujen korkojen perimisestä. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

53 §. *Tukipäätöksen ehdot.* Sekä kansallisisista varoista että EU:n varoista myönnettävien tukien saaminen edellyttää, että rahoitettava hanke tai toimenpide hyväksytään toteutettavaksi ja rahoitettavaksi. Jollei tuen hakija toteuta rahoitettavaksi hyväksyttyä hanketta tai toimenpidettä suunnitelman mukaisesti, joudutaan maksettu tuki perimään takaisin ja tuen maksaminen lakkauttamaan. Takaisinperiminen ei ole yleensä mahdollista muilla kuin tukipäätöksessä mainituilla perusteilla. Tämän vuoksi maksamisen ja takaisin perimisen ehdot on otettava ehdoiksi tukipäätökseen.

EU:n varoista myönnetään erilaisia tukia muun muassa maaseutuyrittäjille ja erilaisten ohjelmien rahoitukseen. Näitä koskevat säännökset ja rahoitettavaksi hyväksytyt ohjelmat poikkeavat toisistaan monilta kohdilta, minkä vuoksi tuen maksamisen ja takaisinperimisen perusteita ei ole mahdollista säätää yksityiskohtaisesti lailla. Tukipäätöksiin on voitava ottaa myös muita tarpeellisia tuen maksamisen ja takaisinperimisen ehtoja siten, kuin EU:n toimielinten säännöksissä ja päätöksissä edellytetään tai valtioneuvoston päätöksellä säädetään. Pykälään ehdotetaan mainituista syistä sisällytettäväksi mahdollisuus siihen, että tukipäätökseen voitaisiin ottaa muitakin, kuin ehdotetussa laissa olevia tuen maksamisen ja takaisin perimisen ehtoja.

54 §. *Saamisten periminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi tuen takaisinperimismenettelyä koskeva säännös. Sen mukaan takaisinperintää koskeva päätös voidaan ulosottoimin panna täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman.

55 §. *Viranomaiset.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset toimivaltaisista viranomaisista ja niiden välisestä vastuunjaosta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi lain täytäntöönpanosta huolehtivista viranomaisista, joita ovat maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, työvoima- ja elinkeinokeskukset, metsäkeskukset ja kuntien maatalousviranomaiset sekä maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin osalta kauppa- ja teollisuusministeriö. Maatalouden

ympäristötukien täytäntöönpanosta huolehtii maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Toimivallan jaosta eri ministeriöiden kesken ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin valtioneuvoston päätöksellä. Viranomaisten toimivalta on tarkoitettu säilyttää nykyisellään.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi vesihuolto-, vesistö- ja ympäristönhoitohankkeiden toimivaltaisen viranomaisen osalta viittaus vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annettuun lakiin ja muihin toimivaltasäännöksiin. Valtioneuvoston päätöksellä säädettäisiin toimivallasta siltä osin, kuin toimivallasta ei joidenkin asioiden osalta ole ennestään säädetty. Tarkoituksena on myös vesihuoltoon liittyvien toimenpiteiden osalta säilyttää toimivallanjako entisellään eli rakennepolitiikkalain 32 §:n 1 momentin mukaisena.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi valtuussäännös, jonka mukaan valtioneuvosto voisi päättää siitä, että valtion ja kunnan viranomaisia sekä KERA Oyj:tä, metsäkeskuksia ja neuvontajärjestöjä voitaisiin käyttää apuna ehdotetun lain mukaisissa tehtävissä. Säännös vastaa rakennepolitiikkalain 32 §:n 2 momentin 1 virkettä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus päättää siitä, milloin lain täytäntöönpanoon liittyvissä tehtävissä voidaan käyttää apuna ministeriön hallinnonalan laitoksia. Säännös vastaa asiallisesti rakennepolitiikkalain 32 §:n 2 momentin 2 virkettä.

Pykälän 2 ja 3 momentin virka-apua koskevat säännökset ovat edelleenkin tarpeen sen varmistamiseksi, että kansallisista varoista ja EU:n varoista myönnettävien avustusten ja muiden tukien myöntäminen ja varojen käytön valvonta voitaisiin hoitaa asianmukaisella ja EU:n toimielimiäkin tyydyttävällä tavalla. Myös päällekkäisten tukien myöntämisen estämiseksi on välttämätöntä saada lausuntoja ja selvityksiä muilta viranomaisilta ja myös valtionapujärjestöiltä.

Ohjelmaperusteista kansallista tukea voidaan myöntää maaseutuelinkeinolain 22 a §:n nojalla siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Maaseutuelinkeinoasetuksen 27 c §:n 3 momentissa edellytetään, että avustusta voidaan myöntää vain sellaiselle toimintaryhmälle, joka on rekisteröity yhdistys, osuuskunta tai muu yksityisoikeudellinen oikeushenkilö. Rakennepolitiikka-

lain 26 §:ssä säädetään ohjelmista, joiden toteuttamiseen tukea voidaan myöntää kansallisista ja EU:n varoista ja 27 §:ssä tuen saajista. Mainitun 27 §:n mukaan tukea voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai luonnollisille henkilöille yhdessä, yksityistai julkisoikeudelliselle yhteisölle, säätiölle taikka niille yhteisesti. Milloin hankkeen toimeenpano on tarkoituksenmukaisinta antaa kunnan tai kuntayhtymän taikka kunnallisen viranomaisen tehtäväksi, toimivat ne samalla vastuulla kuin valtio välittäessään tuen lopullisille tuen saajille.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että kansallisilla varoilla ja EU:n varoilla rahoitettavien ohjelmien ja hankkeiden toimeenpano voitaisiin antaa kunnan, kuntayhtymän tai muun oikeustoimikelpoisen alueellisen toimielimen tehtäväksi. Valtioneuvoston päätöksellä säädettäisiin tarkemmin niistä paikallisista toimielimistä, joita ohjelman toimeenpanossa voidaan käyttää. Alueellinen toimielin vastaisi valtiolle ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta sekä sitä varten myönnettyjen varojen käytöstä. Valtioneuvoston päätöksellä on tarkoitus säätää ohjelmaperusteisten hankkeiden toimeenpanosta siten, että menettelyt säilyvät nykyisellään.

56 §. *Korvaukset.* Maaseutuelinkeinolain 47 §:n 3 momentin mukaan kunnalle ei makseta mainitussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoidosta valtion varoista muuta kuin kuntien yleisestä valtionosuudesta ja yleisistä rahoitusavustuksista annetussa laissa (1273/1988) säädettyä korvausta. Metsälautakunnille ja neuvontajärjestöille maksettavasta korvauksesta päättää maa- ja metsätalousministeriö.

Rakennepolitiikkalain 32 §:n 3 momenttiin sisältyy säännös kunnalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta. Sen mukaan kunnalle ei makseta rakennepolitiikkalaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta muuta kuin kuntien valtionosuuslaissa tarkoitettua korvausta. Tehtävien lisäksi on säännöksen mukaan kuitenkin otettava huomioon valtionosuuden suuruutta määrittäessä. Vuoden 1997 alusta voimaan tulleen uuden kuntien valtionosuuslain (1147/1996) mukaan valtionosuudet määräytyvät laskennallisesti. Tehtävien lisäystä ei tämän vuoksi voida sellaisenaan huomioida valtionosuutta määrittäessä, minkä vuoksi kustannusten korvausta koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan nykyistä kuntien valtion-

osuuslain mukaista käytäntöä.

Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi rakennepoliittikalain 32 §:n 3 momentin mukainen säännös siitä, että valtion viranomaiset ovat velvollisia avustamaan maa- ja metsätalousministeriötä korvauksetta yksittäistapauksia koskevissa tuen valvontaa ja takaisinperimistä koskevissa tehtävissä. Valtion viranomaisilla olisi sama velvollisuus myös niissä tapauksissa, joissa kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala hoitaa valvontaa ja tukien takaisinperimistä ehdotetun lain nojalla.

57 §. Viittaussäännös. Pykälässä säädettäisiin vastaten rakennepoliittikalain 47 §:ää, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain säännöksiä sovellettaisiin tämän lain mukaisten asioiden käsittelyyn. Viitatuista säännöksistä tärkeimmät ovat käytännössä ne säännökset, jotka koskevat tukia myönnettäessä sovellettavaa oikaisumenettelyä (tukitehtävälain 6 §) sekä päätöksen tiedoksiantamista (tukitehtävälain 3 §). Tukitehtävälain 3 §:n mukaista menettelyä sovellettaisiin ehdotetun lain 11 §:n mukaisiin tukiin (luonnonhaittakorvaus, metsitystuki ja ympäristötuki). Viittaussäännöksen mukaan hakijalle lähetettävä kirje tuen myöntämisestä katsoo tuen myöntäneen viranomaisen päätöksen, mikäli tuki on myönnetty hakemuksen mukaisesti. Mikäli taas tukea myönnetään hakemuksesta poiketen, hakijalle lähetetään erillinen päätös. Tukitehtävälain 3 §:n 3 momentin mukaan hylkäävä päätös saadaan toimittaa hakijalle kirjattuna kirjeenä. Osa rakennepoliittikalain 47 §:ään sisältyneistä viittauksista on poistettu sen vuoksi, että osa säännöksistä sisältyy ehdotettuun lakiin (virka-apusäännös ja kuntien valtionosuuskorvaus) ja osa viittauksista on virheellisiä (viittaus tukitehtävälain 5 §:ään).

58—61 §. Muutoksenhaku. Muutoksenhaku eräissä tapauksissa. Muutoksenhakumenettely. Muutoksenhaku maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen. Maaseutuelinkeinolain mukaiset muutoksenhakusäännökset sisältyvät lain 51 a §:ään. Rakennepoliittikalain 48 §:ssä säädetään muutoksenhakumenettelystä siten, että osa valituksista tehdään maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 10 §:n mukaisesti ja muulta osin pykälän 2 momentissa selostetun erityislainsäädännön mukaisesti.

Muutoksenhakusäännökset ehdotetaan yhdistettäväksi siten, että ehdotettuun 58 §:ään otettaisiin säännökset asianosaisen valitusoi-keudesta ja valituksen tekemisen määräajasta. Periaatteena on, että asianosainen saisi valittaa kaikista työvoima- ja elinkeinokeskuksen antamista lain soveltamisalaan kuuluvista päätöksistä. Valitus olisi pääsääntöisesti tehtävä maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle 30 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut tiedon päätöksestä. Kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen, joka koskee maataloustuotteiden jalostuksen markkinointiin myönnettävää tukea sovellettaisiin, mitä muutoksenhausta yritystuesta annetussa laissa säädetään.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös hallintolainkäyttölakiin, kun on kysymys maa- ja metsätalousministeriön tekemästä päätöksestä.

Jos EU:n komissio on antanut yksityistä koskevan tukipäätöksen ja päätöksessä on määrätty tuen määrä sekä tuen myöntämisen ja takaisinperimisen ehdot, tukipäätöksestä ei yleensä voi valittaa kansalliseen tuomioistuimeen. Asianosainen voi sensijaan hakea muutosta päätökseen nostamalla kanteen EY:n tuomioistuimessa siten kuin perustamissopimuksen 173 artiklan 4 kohdassa määrätään.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi eräiden valitusasioiden osalta viittaussäännökset maaseutuelinkeinojen tuki- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetun lain 10 §:ään, jonka säännöksiä jo nykyisin pääasiallisesti sovelletaan 2 momentissa tarkoitetuista tukipäätöksistä valitettaessa.

Lakiehdotuksen 59 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös valitusmenettelystä silloin, kun muutoksenhaku koskee tuottajaryhmille ja niiden liitoille taikka tuottajaorganisaatioille tai esihyväksytyille tuottajaryhmittymille, myönnettä tukea. Nämä tuet myöntää maa- ja metsätalousministeriö. Muutoksenhakumenettelyn osalta tulisi sovellettavaksi hallintolainkäyttölaki (586/1996). Valitusviranomaisena on korkein hallinto-oikeus.

Lakiehdotuksen 60 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että valituskirjelmän saisi toimittaa joko suoraan valitusviranomaiselle tai vaihtoehtoisesti päätöksen tehneelle viranomaiselle, joka antaisi lausunnon valituksen johdosta ja toimittaisi sen sekä valitusasiakirjat edelleen valitusviranomaiselle.

Lakiehdotuksen 61 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös muutoksenhausta maaseu-

tuelinkeinojen valituslautakunnan päätöksiin. Säännös vastaa asiallisesti asiasisällöltään maaseutuelinkeinolain 51 a §:n muutoksenhakusäännöstä.

62 §. *Päätöksen tiedoksianto.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maaseutuelinkeinolain 51 b §:ää vastaava säännös avustusta ja muuta tukea koskevan päätöksen tiedoksiannosta. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen antamien muiden päätösten tiedoksiannossa ehdotetaan noudatettavaksi lakia tiedoksiannosta hallintoasioissa (232/1966).

63 §. *Käsittelymaksun periminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi maaseutuelinkeinolain 51 c §:n mukaiset säännökset käsittelymaksujen perimisestä.

64 §. *Tarkemmat säännökset.* EY:n asetuksissa on useimmiten jätetty jäsenvaltion päättäväksi muun muassa se, mitä kansallisia menettelytapoja noudatetaan EY:n asetusten täytäntöönpanossa ja millä tavoin asetuksissa tarkoitetut toimenpiteet käytännössä muutoin toteutetaan. Ehdotettiin lakiin on pyritty ottamaan kaikki ne säännökset, jotka kuuluvat eduskunnan lainsäädäntövaltaan. Tarvitavat muut säännökset on tarkoitus antaa valtioneuvoston päätöksillä ja käytännön toimenpiteisiin liittyvät tarkemmat säännökset maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi lakia täydentävä säännös siitä, että valtioneuvosto voisi tarvittaessa antaa lakia tarkempia säännöksiä. Pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan kuuluvista tehtävistä.

65 §. *Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttö.* Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käytöstä säädetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:ssä. Sen mukaan rahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen. Rahaston varojen käyttämisestä niihin tarkoituksiin säädetään erikseen lailla.

Rahaston varojen käyttökohteista on säädetty maaseutuelinkeinolain 52 §:ssä ja rakennepoliittikalain 31 §:n 3 momentissa. Nykyistä lainsäädäntöä asiasisällöltään vastaavat säännökset ehdotetaan otettavaksi lain 65 §:ään.

66 §. *Soveltaminen Ahvenanmaalla.* Pykä-

lään ehdotetaan otettavaksi säännös lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa.

8 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

67 §. *Voimaantulo.* Laki tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Laki kumoaisi maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

68 §. *Varojen käyttö.* Maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin on hankittu maa- ja vesialueita, jotka on merkitty maatilatalouden kehittämisrahaston varoiksi. Ehdotettuun maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin eivät erityisen hyvin sovellu säännökset tämä omaisuuden käytöstä, minkä vuoksi säännökset mainitun omaisuuden hankkimisesta, vaihtamisesta ja myymisestä ehdotetaan siirrettäviksi maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin. Myös maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin hankitun omaisuuden osalta noudatettaisiin mainitun lain säännöksiä. Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voitaisiin edelleenkin käyttää aikaisemman lainsäädännön nojalla loppuun suoritettaviin hankkeisiin. Mainittuja seikkoja koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi lain 68 §:ään.

69 §. *Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen.* Ehdotetun lain voimaan tullessa viireillä olevat hakemus-, käyttösuunnitelma- ja muut asiat on tarkoitus käsitellä loppuun aikaisemman lainsäädännön mukaisesti. Aikaisempaa lainsäädäntöä ja niiden mukaisia sopimusehtoja on lisäksi tarkoitus edelleen soveltaa myös niihin velka- ja muihin saamiin, jotka ovat syntyneet aikaisemman lainsäädännön voimassa ollessa. Maaseutuelinkeinolakia sovellettaisiin edelleen myös niihin ehdotetun lain voimaantulon jälkeen porotalous- ja luontaiselinkeinolain nojalla viireille tuleviin toimenpiteisiin, joihin maaseutuelinkeinolakia nykyisinkin sovelletaan. Menettelytapojen osalta valtioneuvosto voisi kuitenkin antaa aikaisemmasta lainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä.

70 §. *Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaerusteiset tuet.* Lain muutos kesken ohjelmakautta ei aiheuttaisi muutosta tukijärjestelmiin, joita koskee EY:n komission hyväksymä ohjelma. Näitä olisivat lähinnä luonnonhaittakorvaukset, vesivarahank-

keet, pellonmetsitysohjelmaan perustuvat tuet sekä 5 b- ja 6 -ohjelmiin perustuvat tuet metsätaloustoimenpiteisiin ja ympäristötuet. Tavoiteohjelmaan 6 sisältyvistä tukijärjestelmistä uusia säännöksiä sovellettaisiin lain voimaan tulosta lukien ainoastaan muihin tavoite 5 a -tukiin LFA-tukea ja jalostuksen ja kaupanpitämisen edellytysten parantamiseksi myönnettävää tukea lukuunottamatta.

71 §. *Aikaisemman lainsäädännön mukaisten valtionlainojen valtionvastuu.* Valtio on eräin edellytyksin 80 prosentin määrään asti vastuussa luottolaitoksille niistä lopullisista menetyksistä, jotka syntyvät maatalouden kehittämisrahaston varoista ennen vuotta 1992 myönnettyistä valtionlainoista. Mainitun ajankohdan jälkeen myönnettyjen lainojen osalta valtionvastuu kattaa koko menetyksen edellyttäen, että luottolaitos on hoitanut lainaa lain, maa- ja metsätalousministeriön määräysten sekä hyvän pankkitavan mukaisesti. Valtion ja luottolaitosten oikeuksien turvaamiseksi pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että valtionvastuun osalta noudatetaan aikaisempia säännöksiä.

72 §. *Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen ja valtion myyntihintasaamisten velkajärjestely.* Maaseutuelinkeinoissa säädetyin edellytyksin voidaan suorittaa valtionlainojen ja myyntihintasaamisten sekä korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely silloin, kun viljelijä on joutunut pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin. Lain 6 lukuun ehdotetaan otettavaksi maaseutuelinkeinolain mukaista vapaaehtoista velkajärjestelyä vastaavat säännökset. Jos viljelijä on joutunut pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, on vastaava velkajärjestely voitava suorittaa myös ennen ehdotetun lain voimaantuloa syntyneiden luottojen osalta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että aikaisemman lainsäädännön ja valtioneuvoston päätösten mukaisten luottojen ja myyntihintasaamisten osalta voitaisiin suorittaa vapaaehtoinen velkajärjestely 6 luvun säännöksiä noudattaen.

73 §. *Aikaisemmin myönnettyjen valtionlainojen hoitopalkkiot.* Valtionlainojen hoitamisesta luottolaitoksille aiheutuvat kulut korvataan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Korvaukset ovat eri aikoina jonkin verran vaihdelleet, minkä vuoksi niistä on tarkoituksenmukaisinta säätää valtioneuvoston päätöksellä. Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi säännös lainanhoitokulujen korvaamisesta niiden lainojen osalta, jotka

on myönnetty aikaisemman lainsäädännön nojalla.

74 §. *Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen ja tukien irtisanominen, lakkauttaminen ja takaisin periminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että aikaisemman lainsäädännön mukaisten tukien ja valtionlainojen lakkauttamiseen, irtisanomiseen ja takaisinperimiseen sovellettaisiin aikaisemman lainsäädännön mukaisia edellytyksiä ja menettelyitä.

75 §. *Muutoksenhaku aikaisemman lainsäädännön nojalla tehdyistä ratkaisuksista.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että kumottavaksi ehdotetun lainsäädännön nojalla tehtyihin ratkaisuihin saataisiin hakea muutosta siinä järjestyksessä kuin vastaavien asioiden osalta säädetään 58—61 §:ssä. Säännöksellä mahdollistetaan muutoksenhaku myös eräiden sellaisten päätösten osalta, joihin ei maaseutuelinkeinolain nojalla saa hakea muutosta. Tämä koskee erityisesti valtion maaoaisuuden käyttösuunnitelman vahvistamista koskevia työvoima- ja elinkeinokeskuksen ratkaisuja.

76 §. *Viittaussäännökset.* Hallituksen esitys sisältää 14 kappaletta viittaussäännösten muutoksia. Mikäli viittausluettelo ei ole tyhjentävä, ehdotetaan otettavaksi lakiin 76 §, jonka mukaan milloin muualla laissa on viitattu maaseutuelinkeinolakiin tai maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettuun lakiin, on sovellettava tämän lain vastaavaa säännöstä, jollei edellä ole toisin säädetty.

1.2. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta

2 §. Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 2 §:n mukaan maatilatalouden kehittämisrahastoon kuuluvat muun muassa ne varat, jotka tuloutetaan rahastoon maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 31 §:n 2 momentin nojalla rahaston varoista myönnetyn tuen osarahoituksena. Pykäläviittaus ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain 8 §:n 3 momenttiin, joka sisältöään vastaa kumottavaksi ehdotetun rakennepoliittikalain 31 §:n 2 momenttia.

3 §. Maatilatalouden kehittämisrahaston omaisuuteen kuuluu rahavarojen lisäksi muun muassa maa- ja vesialueita, jotka on hankittu rahaston varoilla. Alueet käytetään 3 §:n 1 momentin mukaisiin tarkoituksiin eli

ensisijaisesti maatilatalouden rakenteen parantamiseen. Pykälän 2 momentin mukaan varojen käyttämisestä 1 momentin mukaisiin tarkoituksiin säädetään lailla.

Maatilojen osalta maankäyttöä koskevat säännökset sisältyvät kumottavaksi ehdotetun maaseutuelinkeinolain 8 lukuun. Se sisältää säännökset lain tarkoituksiin hankittavan maaomaisuuden ostamisesta, maan käyttämisestä, luovutushinnasta, käyttösuunnitelmista, kiinteistötoimitusten suorittamisesta ja maa-alueiden myymisestä.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslailla on tarkoitus yhtenäistää kansallisista ja EU:n varoista maataloille ja muille maaseutuyrityksille myönnettävän rahoituksen hoito. Rahoituslaissa ei siten ole tarkoituksenmukaista säännellä valtion maankäyttötoimintaa, vaan siitä tulisi säätää muualla.

Maankäytön perussäännökset on tarkoituksenmukaista ottaa maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin siltä osin kuin omaisuus on hankittu tai hankitaan rahaston varoilla. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahaston varoja voitaisiin käyttää pykälän 1 momentissa säädettyihin tarkoituksiin hankittavien maa- ja vesialueiden ostamiseen tai vaihtamiseen. Momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että rahastoon voitaisiin hankkia maaomaisuutta ja vesialueita ja luovuttaa niitä käyvästä hinnasta siten kuin maa- ja metsätalousministeriö määrää. Maa- ja metsätalousministeriö antaisi työvoima- ja elinkeinokeskuksille tarvittaessa lakia tarkemmat ohjeet maan hankinnassa ja myynnissä noudatettavista periaatteista ja menettelyistä. Hankittua omaisuutta voitaisiin käyttää myös muihin tarkoituksiin, jos sanotunlainen käyttö olisi selvästi tarkoituksenmukaisempaa. Rahaston varoja voitaisiin myös edelleen käyttää muihinkin tarkoituksiin siten, kuin siitä lailla erikseen säädetään.

Pykälän voimassa oleva 3 momentti sisältää viittauksen kumottaviin maaseutuelinkeinolakiin ja rakennepolitiikkalakiin. Viittaus ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin.

3 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maatilatalouden kehittämisrahastoon hankittuun kiinteään omaisuuden luovuttamisessa noudatettavasta menettelystä siten, että maansaantiin halukkaat tulisi asettaa etusijajärjestykseen hakijoille muodostuvan maatalan elinkelpoisuuden, tilussijoituksen ja hakijoiden ammatillisen osaamisen perusteella.

Etusijajärjestyksestä koskeva päätös olisi valituskelpoinen ratkaisu, josta asianosainen eli maansaantiin halukkaaksi ilmoittautunut henkilö voisi valittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Etusijajärjestyksestä ja muutoksenhausta ehdotetaan säädettäväksi pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta siten, että työvoima- ja elinkeinokeskus huolehtisi valtion puolesta näistä tehtävistä. Ostajalla olisi 30 päivän aika kauppakirjan allekirjoittamiseen, minkä jälkeen työvoima- ja elinkeinokeskus voisi katsoa ostajan oikeuden kaupan tekemiseen rauenneeksi, mikäli ostaja ei ole sanotussa ajassa omasta puolestaan kauppakirjaa allekirjoittanut.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi velaksi jäävälle kauppahinnalle ja viivästyneille maksuille perittävästä korosta. Koron osalta noudatettaisiin korkolain 3 §:n 2 momentin säännöksiä ja viivästyskoron osalta korkolain 4 §:n 3 momentin säännöksiä.

3 b §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi 3 b §:ksi maaseutuelinkeinolain 53 §:ää vastaava säännös. Sen mukaan valtio olisi vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa tämän lain mukaan hankitun tilan tai alueen tuloista siltä kalenterivuodelta, jona omaisuus on tullut maa- ja metsätalousministeriön hallintaan.

1.3. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle

1 §. Pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain (23/1938) mukaan maaseutuelinkeinopiirillä on oikeus lunastaa pakkohuutokaupassa myyty kiinteistö valtiolle. Lunastusoikeus on kuitenkin maa- ja metsätalousministeriöllä silloin, kun pakkohuutokauppahinta ylittää 1 000 000 markkaa. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan maaseutuelinkeinopiirin ei tarvitse saattaa lunastusasiaa maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi, jos kiinteistö ei sovellu maaseutuelinkeinolain tai muutoin valtion tarkoituksiin.

Maatilahallituksen tehtävät ovat maataloushallinnon organisaatiouudistuksessa siirtyneet vuoden 1993 alusta maa- ja metsätalousministeriölle. Maaseutuelinkeinopiirit kuuluvat 1 päivästä syyskuuta 1997 lukien organisatorisesti työvoima- ja elinkeinokes-

kuksiin.

Lain 1 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentin viittaussäännös koskisi kumottavaksi ehdotetun maaseutuelinkeinolain sijasta maatilatalouden kehittämisrahastosta annettua lakia ja että toimivaltaisten viranomaisten nimikkeet muutettaisiin voimassa olevan lainsäädännön mukaisiksi.

7 §. Pykälän 1 momentin mukaan lunastettujen kiinteistöjen käyttämisessä noudatetaan, mitä maaseutuelinkeinolaissa säädetään. Pakkokuutokaupasta lunastetut kiinteistöt tultaisiin maaseutuelinkeinolain kumoamisen jälkeen käyttämään samoihin tarkoituksiin kuin aikaisemminkin, mutta käyttö määräytyisi maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain perusteella. Tämän vuoksi 1 momentin viittaus tulisi muuttaa viittaukseksi maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin. Pykälän 2 momenttiin sisältyvä viittaus maaseutuelinkeinolain 7, 8 ja 13 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain 5 §:ään ja 3 momentissa oleva viittaus maaseutuelinkeinolakiin ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

1.4. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta

25 §. *Euroopan unionin osaksi rahoittamat ohjelmat.* Pykälä sisältää säännökset EY-osarahoitteisten tukien myöntämisestä lain soveltamisalaan kuuluvien metsänhoitoa ja käyttöä edistävien toimenpiteiden rahoitukseen. Pykälän 2 momentin mukaan EU-osarahoitusta myönnettäessä tulevat ensisijaisesti noudatettaviksi EY:n säännökset sekä rakennepolitiikkalain säännökset tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määrästä sekä tuen takaisin perinnästä ja muista ehdoista. Pykälän 2 momenttiin sisältyvä kumottavaksi ehdotettua rakennepolitiikkalakia koskeva säädösviittaus ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus koskee maaseutuelinkeinojen rahoituslakia, joka korvaa rakennepolitiikkalain.

1.5. Kiinteistönmuodostamislaki

67 §. Kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 67 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla uusjako voidaan suorittaa, jos siitä saatava hyöty on kustannuksia ja haittoja suurempi ja jos uusjaolla edistetään maaseutuelinkei-

nolain tarkoituksiin hankitun maan käyttämistä. Maaseutuelinkeinolain kumoamisen jälkeen siinä tarkoitettua maankäyttötoimenpiteet on tarkoitus suorittaa muutettavaksi ehdotetun maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain nojalla. Pykälän 1 momentin 3 kohdan viittaus ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi.

1.6. Laki yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta

1 §. Yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain (56/1980) 1 § sisältää säännökset lain soveltamisalasta. Pykälän 3 momentin mukaan lakia sovelletaan myös myönnettäessä tukea yhdyskuntien sellaisiin vesihuoltotoimenpiteisiin, joiden rahoittamiseen saadaan varoja EU:n rakennerahastoista, ellei rakennepolitiikkalaki muuta johdu. Rakennepolitiikkalaki ehdotetaan kumottavaksi, minkä vuoksi 3 momentin viittaussäännös tulisi korvata viittauksella mainitun lain korvaavaan maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin.

1.7. Laki kalatalouden korkotukilainoista

2 §. Kalatalouden korkotukilainoista annetun lain (1/1976) 2 §:n 2 momentissa kielletään myöntämästä kalatalouden korkotukilainoja silloin, kun kalastusta voidaan tukea maaseutuelinkeinolain nojalla. Viittaus kumottavaksi ehdotettuun maaseutuelinkeinolakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin, jonka nojalla voitaisiin myöntää vastaavia lainoja.

1.8. Laki maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa

1 §. Maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 1 §:n 1 momentin mukaan kuntien on huolehdittava maaseutuelinkeinolain sekä muiden maaseutuelinkeinoja koskevien lakien, asetusten ja päätösten täytäntöönpanosta siten kuin siitä erikseen säädetään. Pykälän 2 momentissa säädetään, että kunnan on annettava maatilahallitukselle, maaseutupiirille ja muille valtion viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja muita selvityksiä maaseutuelinkeinoin liittyvissä tehtävissä. Pykälän 1 momentin viittaukset ehdotetaan muutettaviksi koskemaan maaseutuelinkeinolain korvaavaa maaseutuelinkeinojen rahoituslakia ja 2 momenttiin

sisältyvät viranomaisten nimikkeet muutettaviksi muuttunutta lainsäädäntöä vastaaviksi.

1.9. Laki yritystuesta

2 §. Yritystuesta annetun lain (1136/1993) 2 §:n 3 momentissa kielletään myöntämästä lain mukaista tukea hankkeisiin, joita voidaan tukea maaseutuelinkeinolain nojalla. Säädösviittaus ehdotetaan korvattavaksi viittauksella maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin.

1.10. Aravalaki

1 §. *Soveltamisala.* Aravalain (1189/1993) nojalla myönnetään julkisista varoista asuntorahoitusta muun muassa omistusasuntojen uudisrakentamiseen, hankintaan ja perusrannukseen. Pykälän 2 momentin mukaan aravalain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita rahoitetaan maaseutuelinkeinolain mukaisesti. Pykälän 2 momenttiin sisältyvä viittaus ehdotetaan korvattavaksi viittauksella maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin. Tarkistus on tarpeen sen vuoksi, että julkisista varoista annettavaa tukea ei saataisi samaan tarkoitukseen kahdesta lähteestä.

1.11. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta

1 §. *Soveltamisala.* Omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 1 §:n 2 momenttiin sisältyvä viittaus maaseutuelinkeinolakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin edellä kohdassa 1.10. selostetuin perustein.

1.12. Perintökaari

4 §. Perintökaaren (40/1965) 25 luvun 4 §:n 1 momentissa säädettyin edellytyksin voidaan kuolinpesään kuuluvasta maatilasta erottaa muillekin kuin tilanpidon jatkajalle alueita itsenäisen elinkelpoisen maatilán muodostamista varten. Näin ei kuitenkaan voida menetellä, jos sovelialta tilanpidon jatkajalta samalla poistetaan mahdollisuus maaseutuelinkeinolain mukaisten tukien saamiseen. Säännös on edelleenkin tarpeen soveliaan tilanpidon jatkajan elinkeinonharjoittamisen turvaamiseksi. Tämän vuoksi viittaussäännös ehdotetaan muutettavaksi siten,

että viittaus koskisi maaseutuelinkeinolain sijaan tulevaa maaseutuelinkeinojen rahoituslakia.

1.13. Luopumiseläkelaki

1 a §. Luopumiseläkelain (16/1974) 1 a §:n mukaan maatilaa pidetään jatkamiskelpoisena, jos sillä maaseutuelinkeinolain 7 §:n mukaan on taloudelliset edellytykset jatkuvan kannattavan toiminnan harjoittamiseen. Maatilan jatkamiskelpoisuus on luopumiseläkkeen saamisen edellytys. Maaseutuelinkeinolaki ehdotetaan kumottavaksi, minkä vuoksi pykälään sisältyvä viittaus ehdotetaan kohdistettavaksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain vastaavaan säännökseen eli 5 §:n 2 momenttiin. Viimeksi mainittu lainkohta vastaa periaatteiltaan muutoin maaseutuelinkeinolain 7 §:n säännöstä. Yritystoinnin kannattavuudelta ei kuitenkaan edellytetä jatkuvuutta, koska kannattavuuden jatkuvuuden määrittely ei ole nykyoloissa mahdollista.

6 §. Pykälässä säädetään niistä edellytyksistä, joita eläkkeen saamiseksi asetetaan maatilan luovutukselle. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan tila voidaan luovuttaa selaiselle tilanpidonjatkajalle, joka voi saada tilan hankintaan maaseutuelinkeinolain mukaista maanostolainaa. Maaseutuelinkeinolaki ehdotetaan kumottavaksi, jolloin mainitun lain mukainen lainoitus hoidettaisiin maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisesti. Tämän vuoksi momentin 3 kohdan viittaus ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi. Maatilahallitusta koskeva maininta korvattaisiin samalla sen tehtäviä nykyisin hoitavalla maa- ja metsätalousministeriöllä.

6 b §. Pykälän 1 momentissa määritellään yksityinen viljelijä henkilöksi, joka ammatikseen harjoittaa maataloutta ja täyttää maaseutuelinkeinolain 8 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyt ikä ja sivutuloja koskevat edellytykset. Vastaavista seikoista ehdotetaan säädettäväksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain 5 §:n 3 ja 4 momentissa. Viimeksi mainitun lainkohdan säännöksissä on otettu huomioon neuvoston asetuksen (EY) N:o 950/97 5 artiklan 1 kohdassa sivutulolle säädettyt rajoitukset. Maaseutuelinkeinolaki ehdotetaan kumottavaksi, minkä vuoksi pykälän 1 momenttiin sisältyvä viittaus tulisi tarkistaa maaseutuelinkeinojen rahoituslain 5 §:n 3 ja 4 momenttia koskevaksi.

1.14. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta

13 §. Pykälän 1 momentin viittaus kumottavaksi ehdotettuun maaseutuelinkeinolakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin.

40 §. Pykälän 2 momenttiin sisältyvä viittaus kumottavaksi ehdotettuun maa- ja metsätalouden rakennepoliittista toimenpiteistä annetun lain valvontaa koskeviin säännöksiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin, joka sisältää vastaavat säännökset. Lisäksi viittaus koskisi varojen palauttamista komissiolle eräissä tapauksissa.

1.15. Varainsiirtoverolaki

14 §. *Erät maaseutuelinkeinolainsäädännön mukaiset luovutukset.* Pykälä sisältää säännökset maatalouselinkeinolainsäädännön mukaisten luovutusten verovapaudesta. Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaus maaseutuelinkeinolakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin sen vuoksi, että maaseutuelinkeinolaki ehdotetaan kumottavaksi ja siihen sisältyneet maatalousmaanluovutusta koskevat tarpeelliset säännökset ehdotetaan otettaviksi maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin. Pykälän 1 momentin 2 kohdan viittaus maaseutuelinkeinolakiin ehdotetaan muutettavaksi koskemaan maaseutuelinkeinojen rahoituslakia sen vuoksi, että maanostolainoitus on tarkoitus jatkossa hoitaa viimeksi mainitun lain nojalla. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan lisäksi tarkistettavaksi siten, että siihen lisätään maininta myyntihintasaamisista. Tämä on perusteltua, koska myyntihintasaamisten tulisi verovapauden suhteen olla samassa asemassa kuin lainojen. Pykälän 2 momentissa mainitun maaseutuelinkeinopiirin korvaa nykyisin työvoima- ja elinkeinokeskus. Momenttia ehdotetaan vastaavasti tarkistettavaksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Maaseutuelinkeinojen rahoitusta koskevat tarkemmat säännökset sisältyvät rakennepoliittikalain ja maaseutuelinkeinolain nojalla annettuihin asetuksiin, valtioneuvoston päätöksiin ja maa- ja metsätalousministeriön

päätöksiin. Ehdotettava maaseutuelinkeinojen rahoituslaki olisi luonteeltaan puitelaki, jonka nojalla valtioneuvosto antaisi tarkemmat määräykset muun muassa tukimuodoista, tuen myöntämisen perusteista, tukien enimmäismääristä ja sopimukseen perustuviin tukien yleisistä ehdoista. Varojen ohjausta koskevat tarkemmat määräykset antaisi maa- ja metsätalousministeriö. Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksistä johtuen ensi vaiheessa on tarkoitus antaa maaseutuyritysten investointitukea ja nuorten viljelijöiden tukea koskevat valtioneuvoston määräykset, jotka koottaisiin yhteen valtioneuvoston päätöksen. Ohjelmaperusteisia tukia ja luonnonhaittakorvausta koskevat tarkemmat määräykset annettaisiin vasta seuraavalle ohjelmakaudelle siten, että ne tulisivat voimaan vuoden 2000 alusta lukien. Erillisiä täytäntöönpanoasetuksia ei enää ole tarkoitus antaa. Maankäyttöä ja maanhankintaa koskevat tarkemmat säännökset annettaisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain nojalla annettavalla valtioneuvoston päätöksellä.

3. Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Lakien voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

4. Säättämisjärjestys

Maatilatalouden kehittämisrahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Rahastosta annettu laki on alunperin säädetty tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Jos se säädettäisiin nyt, se olisi tehtävä perustuslainsäätämisjärjestyksessä. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain säätäminen ja ehdotettavat muutokset maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin eivät kuitenkaan muuta kokonaisjärjestelyn luonnetta ja asiallista merkitystä toiseksi. Näin ollen hallitus katsoo, että nämä lakiehdotukset on käsiteltävä valtionpäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa tavallisessa lainsäätämisjärjestelyssä.

Hallitusmuodon 8 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamisesta tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Lailla voidaan lisäksi säätää välttämättömistä rajoituksista kotirauhaa vaa-

rantavien rikosten tulkinnassa. Maaseutuelinkeinojen rahoituslakia koskevan ehdotuksen 44 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maaseutuyrityksiin kohdistuvasta tarkastusoikeudesta, joka ehdotuksen mukaan voisi ulottua myös tuen saajan kotirauhan piiriin kuuluihin tiloihin. Tarkastuksen suorittaminen kotirauhan piiriin kuuluvissa asuintiloissa edellyttäisi aina asianomaisen suostumusta. Hallitus katsoo, että ehdotettu tarkastusoikeus

on maaseutuelinkeinojen rahoitustoiminnan valvonnan kannalta välttämätön. Kun lisäksi otetaan huomioon ehdotettu suostumusvaatimus sekä se, että tarkastus tapahtuu käytännössä pistokokein, hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan tältäkin osin säätää tavalisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on kehittää maaseutua, edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa, edistää uusiutuvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä, tukea haja-asutusalueiden ja yhdyskuntien kehittämistä sekä parantaa maatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä. Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä tulee ottaa huomioon Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan sekä alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet.

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

1) tuottavuuden ja kilpailukykyyn lisäämiseen, maaseutuyritysten toiminnan monipuolistamiseen ja kehittämiseen taloudellisina kokonaisuuksina sekä yhteistoiminnan edistämiseen;

2) tilanpidon ja muun yritystoiminnan aloittamiseen;

3) tuotteiden laadun parantamiseen ja tuotannon uudistamiseen markkinoiden tarpeita vastaavaksi;

4) kestäväen kehityksen mukaiseen tuotantoon, ympäristönäkökohtiin, vesivarojen kestäväen käytön periaatteisiin ja työympäristön parantamiseen;

5) toteutettavien toimenpiteiden työllisyysvaikutuksiin; sekä

6) asunto-olojen kehittämiseen ja asuin- ympäristön parantamiseen.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan toimenpiteisiin, jotka rahoitetaan tämän lain tavoitteiden to-

teuttamista varten maa- ja metsätalousministeriön käyttöön annetuilla varoilla.

Tämän lain tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käyttää sekä kansallisia että Euroopan yhteisön (EY) rakennerahastoista tai Euroopan unionin (EU) muista varoista osaksi tai kokonaan rahoitettavia rakennepoliittisia, ohjelmaperusteisia ja muita maatalouden, maaseudun yritystoiminnan sekä maaseutuun tai lähialueyhteistyöhön liittyviä tukijärjestelmiä.

Euroopan unionin osaksi rahoittamien peltonmetsitystoimenpiteiden ja muiden metsätaloustoimenpiteiden osalta on voimassa, mitä säädetään kestäväen metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996), Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetussa laissa (1057/1982) ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetussa laissa (1349/1996) avustuksista, jollei tämän lain 7 §:n 1 ja 2 momentista, 8 §:stä, 24 §:n 2 momentista, 51 §:stä ja 58 §:n 2 momentista muuta johdu. Lisäksi noudatetaan, mitä säädetään tämän lain 4 §:ssä, 11 §:n 1 ja 4 momentissa, 13 §:ssä, 23 §:n 1 momentissa, 41, 44, 45, 47, 55 §:n 1 ja 3 momentissa, 57, 64 §:n 1 ja 3 momentissa ja 66, 69 §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 70, 74 ja 75 §:ssä.

Lisäksi on voimassa, mitä säädetään uusjakojen tukemisesta annetussa laissa (24/1981), vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa (56/1980) ja peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetussa laissa (947/1997).

Tämän lain 1—4, 6—9, 12, 23, 41, 44—46, 49—56, 58, 63—64, 67 ja 69, 74 ja 76 §:ää sovelletaan myös kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan myöntämään neuvoston asetuksen (EY) N:o 951/97 mukaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukeen.

Tätä lakia ei sovelleta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvien

toimenpiteiden tukemiseen eikä niihin muihin toimenpiteisiin, joita rahoitetaan kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen varoista.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maaseutuyrityksellä* yritystä, joka harjoittaa maatilataloutta tai maatilatalouden yhteydessä pienyritystoimintaa;

2) *maatilataloudella* maataloutta ja metsätaloutta;

3) *maataloudella* peltoviljelyä, karjataloutta ja muuta eläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviiljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, porotaloutta, kalanviljelyä, mehiläistaloutta, sisävesikalastusta, ammattimaista metsästystä, ammattimaista marjastusta ja sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

4) *pienyritystoiminnalla* muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettua luonnon jatkuvaan tuotantokykyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti;

5) *maataloustuotteiden jalostuksella ja markkinoinnilla* Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen tuotteiden jalostusta tai markkinoille saattamista;

6) *maatilalla* yhden tai useamman rekisteritilan tai tilanosan muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta;

7) *luottolaitoksella* osuuspankkeja, säästöpankkeja ja liikepankkeja sekä niiden konserniin kuuluvia yhteisöjä ja Suomen Hypoteekkiyhdistystä ja muuta maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä tarkemmin määrittävää yhteisöä, jonka toiminta voidaan rinnastaa mainittuihin luottolaitoksiin;

8) *keskusrahalaitoksella* maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä tarkemmin määrittävää luottolaitosta tai muuta yhteisöä, jonka toiminta voidaan rinnastaa luottolaitokseen;

9) *ohjelma-asiakirjalla* Euroopan yhteisön komission hyväksymää Suomea koskevaa ohjelma-asiakirjaa, jonka nojalla toteutetaan kumppanuusperiaatteen mukaisesti sovittuja tavoitteita, tai kansallista ohjelma-asiakirjaa,

jonka nojalla toteutetaan kansallisia kehittämissankkeita tai -toimenpiteitä; sekä

10) *toimenpidesuunnitelmalla* tuen hakijan laatimaa kirjallista suunnitelmaa, jonka mukaisesti on tarkoitus toteuttaa ohjelma-asiakirjassa tai yhteisön toimenpiteissä asetettuja tavoitteita.

Valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset siitä, mitä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu maatilataloudellinen kokonaisuus käsittää.

4 §

Muu julkinen tuki

Tämän lain mukaista yrityskohtaista tukea laskettaessa otetaan vähentävänä huomioon samaan hankkeeseen myönnetty muu julkinen rahoitustuki.

Tuki ei saa ylittää Euroopan yhteisön asetuksissa tai komission päätöksissä säädettyä tai määrättyä enimmäistukea.

5 §

Tuen saamisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää yhdelle tai useammalle luonnolliselle henkilölle, yksityis- tai julkisoikeudelliselle yhteisölle sekä säätiölle, jollei jäljempänä toisin säädetä. Tukea voidaan myöntää myös edellä mainituille yhteisöille.

Tukea voidaan myöntää sellaiselle maaseutuyritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan ja joka edistää maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää tämän lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena.

Tämän lain mukaista tukea ei myönnetä alle 18-vuotiaalle eikä 65 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Valtioneuvosto voi päättää, että muun kuin maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 950/97, jäljempänä EY:n rakenneasetus, 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen viljelijän muusta ammatista kuin tässä laissa tarkoitettujen elinkeinotoiminnan harjoittamisesta saamat tulot eivät saa olla valtioneuvoston päätöksellä vahvistettavaa määrää suuremmat.

Valtioneuvoston päätöksellä säädetään niistä tapauksista, joissa voidaan poiketa

edellä tässä pykälässä säädetyistä edellytyksistä.

6 §

Tuen myöntämisen tarkemmat perusteet

Valtioneuvosto päättää valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen ja maatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettujen varojen rajoissa tässä laissa tarkoitettujen tukijärjestelmien käyttöön ottamisesta ja tarvittaessa soveltamisajasta.

Valtioneuvosto päättää tarkemmin tukimuodoista, tuen myöntämisen perusteista, tukien enimmäismääristä ja sopimukseen perustuvien tukien yleisistä ehdoista. Tuki voidaan eriyttää alueittain.

7 §

Varojen ohjaus

Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii tämän lain tarkoituksiin käytettävissä olevien varojen ohjaamisesta antamalla Euroopan yhteisön säännöksiä, lakia, valtioneuvoston päätöstä ja maatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa tarkempia määräyksiä varojen käytöstä.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa määräyksiä varojen määrällisestä, alueittaisesta, toimialoitteisesta ja kohderyhmittäisestä ohjaamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää määräämnsä ehdoin maatalouden kehittämisrahaston varojen käyttämisestä maaseutuyritysten kehittämistä koskevien tutkimusten ja selvitysten tekemiseen sen mukaan kuin valtioneuvoston päätöksellä säädetään. Maa- ja metsätalousministeriö antaa myös tätä lakia ja sen nojalla annettavaa valtioneuvoston päätöstä tarkemmat määräykset tämän lain nojalla tuettavasta rakentamisesta ja vahvistaa tarvittavilta osin siinä hyväksyttävät yksikkökustannukset.

8 §

Euroopan yhteisön rahoitus

Maa- ja metsätalousministeriö toimii Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston varoista myönnettävien varojen hallinnoinnista vastaavana ministeriönä (*rahastovastuuministeriö*) ja antaa varoja myös muiden mi-

nisteriöiden hallinnonalalle rahaston rahoittamien ohjelmien täytäntöönpanoa varten riippumatta siitä, myönnetäänkö varat valtiolle tai valtion edelleen välitettäväksi. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii myös yhteisön maksuosuuden hakemisesta, varojen valtion talousarvioon tai maatalouden kehittämisrahastoon tulouttamisesta sekä varojen muusta tilinpidosta ja varojen tilittämisestä komissiolle. Samoin maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu tarvittavien selvitysten antaminen sekä edustaminen Euroopan yhteisön toimielimissä tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä.

Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta Suomelle myönnettävien varojen hallinnoinnista vastaavat ministeriöt antavat maa- ja metsätalousministeriölle varat tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien toteuttamiseen.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta tämän lain mukaiseen tukeen myönnettävät varat tuloutetaan pääsääntöisesti valtion talousarvioon. Rahaston ohjausosastosta 10 §:ssä tarkoitettuihin tukiin saatavat varat tuloutetaan maatalouden kehittämisrahastoon, jollei kysymys ole korkotukilain korkotukena myönnettävästä tuesta.

2 luku

EU-osarahoitteiset tuet

9 §

Yleistä

Euroopan unionin osaksi rahoittamaa tukea, jäljempänä EU-osarahoitteinen tuki, myönnettäessä noudatetaan tämän lain säännöksiä siltä osin kuin asiasta ei ole säädetty Euroopan yhteisön asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä.

10 §

Maaseutuyritysten tukeminen

EY:n rakenneasetuksessa tarkoitetuista tuista voidaan myöntää:

1) tukea maaseutuyritysten ja niiden yhteenliittymien investointeihin;

2) tukea nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen;

3) lisätukea nuorten viljelijöiden maaseutuyritysten investointeihin;

4) tukea maaseutuyritysten yhteisinvestointeihin; sekä

5) kirjanpitoavustusta, yhteenliittymän aloittamistukea, tukea aikuiskoulutukseen sekä tukea maaseutuyrityksiä koskeviin neuvontapalveluihin.

11 §

Luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja metsätaloustoimenpiteiden tukeminen

Maatilatalouden harjoittajalle ja muulle tukeen oikeutetulle voidaan myöntää EY:n rakenneasetuksen mukaista luonnonhaittakorvausta, ympäristönsuojelun ja maaseutuympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopusointuisista maatalouden tuotantomenetelmistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2078/92 mukaista maatalouden ympäristötukea sekä maatalouden metsitystoimenpiteitä koskevasta yhteisön tukijärjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 tarkoitettua tukea pellon metsitykseen ja muihin metsätaloustoimenpiteisiin. Pellonmetsitykseen liittyvän varsinaisen metsitystoimenpiteen ja muiden metsätaloustoimenpiteiden osalta tukeen oikeutetuista säädetään kestävänsä metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa ja Lapin vajauttoisten metsien kunnostamisesta annetussa laissa.

Luonnonhaittakorvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saaja asuu tilalla tai tilan hoidon kannalta tarkoituksenmukaisella etäisyydellä siitä. Luonnonhaittakorvauksen enimmäismääristä ja muista yleisistä ehdoista päättää valtioneuvosto, ympäristöasioiden osalta kuitenkin kuultuaan ensin ympäristöministeriötä.

Maatalouden ympäristötukijärjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee myös mainitussa asetuksessa tarkoitetut maatalouden ympäristöohjelmat ja niiden toimeenpanon yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Maatalouden ympäristötukien yleisistä ehdoista ja enimmäistukimääristä päättää valtioneuvosto. Tarkemmat määräykset ja ohjeet maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanosta antaa maa- ja metsätalousministeriö kuultuaan ympäristöministeriötä.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 tarkoitetun ohjelman laatii maa- ja metsätalousministeriö. Siitä, millä edellytyksillä pel-

to hyväksytään metsitettäväksi sekä pellon metsitykseen liittyvän metsityksen hoitopalkkion ja tulonmenetyskorvauksen enimmäismääristä sekä yleisistä ehdoista päättää valtioneuvosto. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet tukijärjestelmän täytäntöönpanosta kuultuaan ympäristöministeriötä.

12 §

Muut EU-osarahoitteiset tuet

Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 951/97, metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 867/90, hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2200/96 ja tuottajaryhmittymistä ja niiden liitoista annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 952/97 tarkoitettuja tukia saadaan myöntää:

1) maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin;

2) tuottajaorganisaatioiden, tuottajaryhmi- en, niiden liittojen ja esihyväksytyjen tuottajaryhmittymien toiminnan tukemiseen; sekä

3) muihin tämän lain soveltamisalaan kuuluvien toimenpiteisiin sen mukaan kuin Euroopan yhteisön säännöksissä säädetään tai sen toimielinten päätöksissä määrätään.

3 luku

Maaseudun kehittämiseen tarkoitetut ohjelmaperusteiset ja muut tuet

13 §

Maaseudun alue- ja rakennekehityksen tukeminen

Edellä tässä laissa säädetyn lisäksi tukea voidaan myöntää 1 §:ssä mainittuja tavoitteita toteuttaviin seuraaviin tarkoituksiin:

1) kansalliset ohjelmat, kehittämistoimenpiteet ja hankkeet;

2) Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoista osarahoitettujen tavoitteiden tai yhteisöaloitteiden mukaisiin ohjelmiin sisältyvät toimenpiteet ja hankkeet; sekä

3) muut kansallisista varoista ja Euroopan

yhteisön rakennerahastojen varoista osaksi rahoitettavat toimenpiteet ja hankkeet.

Lakia sovelletaan sekä yhteisön että kansalliseen julkiseen rahoitusosuuteen, jollei EY:n sääöksistä tai niiden nojalla annetuista päätöksistä muuta johdu. Kansallinen rahoitusosuus voi olla sekä valtion että muun julkisyhteisön myöntämää tukea.

Valtioneuvosto voi päättää tarkemmin tuettavien toimenpiteiden hyväksyttävistä kustannuksista.

14 §

Tuen kohteet

Tämän luvun mukaista tukea on ensisijaisesti myönnettävä sellaisiin toimenpiteisiin ja hankkeisiin, joiden avulla hyöty ohjautuu mahdollisimman monelle maaseutuyrittäjälle, yhteisesti maaseutuyrittäjille ja muille maaseudulla yritystoimintaa harjoittaville tai joiden vaikutus alueen hyvinvoinnin lisääntymiseen tai tasapainoiseen kehittymiseen on muutoin merkittävä. Tukea voidaan myöntää myös yrityskohtaisiin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Tukea myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota toimenpiteen tai hankkeen taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaikutuksiin sekä tasa-arvo-, ympäristö- ja työllisyysvaikutuksiin.

Tässä luvussa tarkoitettua tukea voidaan osoittaa myös sellaisiin valtion, kunnan tai kuntayhtymän hankkeisiin, joissa hankkeen kohde jää julkisyhteisön omistukseen eikä kustannusten periminen muilta hyödynsaajilta hankkeen luonteen, kustannusten suuruuden tai hyödyn ja kustannusten vaikean kohdentamisen vuoksi ole tarkoituksenmukaista. Tällaisissa hankkeissa tuki voi kattaa kustannukset kokonaan.

15 §

Vesivarahankkeet

Sen lisäksi, mitä yhdyskuntien vesihuolto-toimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa on säädetty, tukea voidaan myöntää valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa myös valtion vesihuoltotöiden ja vesistötoimenpiteiden toteuttamiseen. Valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyösopuolelle. Tällöin on sovittava myös niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen nou-

datettava.

Valtioneuvosto päättää tarkemmin tuen myöntämisen edellytyksistä ja myönnettävän tuen enimmäismäärästä.

4 luku

Kansalliset rahoitustuet

16 §

Maaseutuyritysten investointien tukeminen

Maaseutuyritysten tuotannollisiin investointeihin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin voidaan myöntää tukea siten kuin EY:n rakenneasetuksen 12 artiklassa säädetään tai Euroopan yhteisön lainsäädännössä jäsenvaltion oikeutta tuen myöntämiseen ei ole muuten rajoitettu.

Lisäksi tukea voidaan myöntää sika- ja siipikarjatalouteen ja kananmunantuotantoon siirtymäkautena 31 päivään joulukuuta 1999 saakka siten kuin Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen liittyvässä asiakirjassa (liittymisasiakirja), on sovittu sekä lisätukea siten kuin EY:n rakenneasetuksen 12 artiklassa säädetään tai komission päätöksessä määrätään.

Investointihankkeiden suunnittelukustannuksiin voidaan myöntää avustusta rakennus- ja investointikustannusten tuen lisäksi.

17 §

Korotetut rahoitustuet

Maatilatalouteen ja nuorten viljelijöiden tukemiseen voidaan myöntää valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin säädettyjen perusteiden korotettua tukea seuraavasti:

1) tukea maatilatalouden tuotannollisiin investointeihin avustuksena, valtionlainaan sisältyvänä korkoetuutena, korkotukilainan korkotukena taikka niiden yhdistelmänä vuosina 1997—2001 siten, että avustuksen tai avustukseksi muunnetun korkoetuuden tai korkotuen taikka niiden yhdistelmän määrä on enintään 50 prosenttia sika- tai siipikarjatalouteen tai munantuotantoon liittyvien investointien hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista ja enintään 75 prosenttia hevostalouden, kasvihuonetuotannon, avomaan puutarhatuotannon ja muun varsinaiseen maatalouteen kuuluvan tuotannon investointien

hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista; ja

2) nuorten viljelijöiden lisätukea EY:n rakenneasetuksen 10 artiklassa tarkoitetun nuorten viljelijöiden käynnistystuen lisäksi avustuksena enintään 30 000 markkaa, kuitenkin enintään 35 prosenttia hyväksyttävien aloittamiskustannusten määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tukia ei myönnetä henkilölle, jonka omistama maatila sijaitsee maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1059/1994) 6 §:ssä tarkoitetulla pohjoisella alueella. Muutoin tukia voidaan myöntää vain, jos rahoitettavat investoinnit eivät lisää asianomaisen alan kokonaistuotantokapasiteettia. Edellä 5 §:ssä tarkoitettua hakijan taloudellista asemaa arvioitaessa ei maatalouden ulkopuolisia tuloja oteta huomioon.

18 §

Maaseutuyritysten kehittämistuki

Maaseutuyrityksen kehittämiseen voidaan myöntää tukea tuotteiden, tuotantomenetelmien, markkinoinnin, yrityksen johtamisen ja ympäristön parantamisen kehittämishankkeisiin, yrityksen tarvitsemaan koulutukseen tai aloitettavan yritystoiminnan toimintaedellytysten selvittämiseen.

19 §

Pienyritystoiminnan käynnistystuki

Maaseudun pienyritystoiminnan käynnistämiseen voidaan myöntää käynnistysavustusta yritystoiminnan aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamiin palkka- tai muihin työvoimakustannuksiin enintään kolmelle 12 kalenterikuukauden pituiselle käynnistysvuodelle. Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta myönnetään valtioneuvoston päätöksellä säädettävä määrä.

20 §

Pienyritystoiminnan tuen enimmäismäärä

Myönnettäessä 16, 18 ja 19 §:n mukaista tukea maaseutuyrityksessä harjoitettavaa maatalouden ulkopuolista pienyritystoimintaa varten monipuolistamistukena, voidaan hakijalle myöntää tukea tuen myöntämistä

edeltäneen kolmen vuoden aikana muuhun kuin maatalouteen myönnetyn yritystuen kanssa yhteensä enintään 570 000 markkaa. Tuotannon monipuolistamisen edellyttämään koulutukseen voidaan myöntää lisäksi koulutusavustusta enintään 5 700 markkaa hakijaa kohti.

21 §

Maanostolainoitus

Maanostolainaa voidaan myöntää

- 1) pelto- ja metsäliisäalueen hankkimiseen;
- 2) maatilan tai sen osan hankkimiseen;
- 3) tuotantorakennuksen hankkimiseen maapohjineen;
- 4) tasingon ja lunastusosuuden maksamiseen; sekä
- 5) lakiosan täydennyksen suorittamiseen.

Lainoitettavaan hankintahintaan voidaan sisällyttää myös samassa yhteydessä hankittu maatalousirtaimiston hyväksyttävät kustannukset. Maanostolainaa voidaan myöntää myös tulevalle tilanpidon jatkajalle.

Maanostolainan määrä on enintään 80 prosenttia hyväksyttävän hankintahinnan, tasingon, lunastusosuuden tai lakiosan täydennyksen määrästä.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset hyväksyttävän hankintahinnan määrittämisestä.

22 §

A suntorahoitus

Tukea voidaan myöntää maatilan asuinrakennuksen rakentamiseen, laajentamiseen ja peruskorjaukseen sekä asuntotilan hankintaan, mikäli mainittuihin tarkoituksiin ei myönnetä muuta tukea julkisista varoista.

Tukea voidaan myöntää myös asuin ympäristön parantamiseen ja kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen kuntoonpanoa varten.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuensaaja käyttää tuen kohteena olevaa asuntoa omana, perheenjäsentensä, tilan syytinkiäisten tai maatalouslomittajien vakinaisena asuntona.

Valtioneuvosto päättää tarkemmin tuen myöntämisen edellytyksistä ja myönnettävän tuen enimmäismäärästä.

5 luku

Rahoitusjärjestelmät

23 §

Toiminnan rahoitus ja tukimuodot

Tässä laissa tarkoitettuun rahoitustukeen voidaan käyttää valtion talousarviossa ja 65 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden osalta maatilatalouden kehittämisrahaston käytösuunnitelmassa osoitettuja varoja sekä EU:n osoittamia muita varoja.

Tämän lain mukainen rahoitustuki voidaan myöntää avustuksena, valtionlainojen korkoetuutena, korkovapautena ja lyhennysten vapaavuosina sekä luottolaitosten varoista myönnettyjen lainojen korkotukena. Tämän lain 3 luvussa tarkoitettu tuki voidaan myöntää myös jättämällä valtion ensin maksaman hankkeen kustannukset osaksi tai kokonaan perimättä hankkeen muilta osakkailta tai hyödynsääjiltä.

Lainan saajalta ei peritä korkoa siltä ajalta, jolta korkojen maksamisessa on myönnetty korkovapautta.

24 §

Vakuudet

Valtionlainalla tulee lainaa nostettaessa olla pankkitoiminnassa yleisesti käytetty vakuus, jollei työvoima- ja elinkeinokeskus ole myöntänyt vakuuden hankkimisesta vapautusta.

Jos muun kuin lainaan liittyvän tuen hakijana on muu kuin julkisoikeudellinen yhteisö, voi tuen myöntävä viranomainen tai metsäkeskus vaatia tältä tarvittaessa vakuuden. Tuen myöntävä viranomainen päättää vakuuden muodosta. Valtioneuvosto antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset siitä, milloin vakuuden antaminen on tarpeen.

25 §

Valtionlainan korko

Luottolaitokset voivat myöntää lainaa maa- ja metsätalousministeriön osoittamista maatilatalouden kehittämisrahaston varoista (valtionlainat).

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan korko (kokonaiskorko)

määräytyy maatalouteen myönnettyjen markkinaehtoisten luottojen keskkoron perusteella. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Koron määräytymisestä, korkoetuuden ja korkovapauden muuntamisesta avustukseksi samoin kuin avustuksen sekä vapaavuosien ja korkovapauden enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston päätöksellä.

26 §

Valtionvastuu

Valtio on vastuussa luottolaitokselle tämän lain nojalla myönnettyjen valtionlainojen niistä pääoman ja koron lopullisista menetyksistä, jotka johtuvat velallisen maksukyvyttömyydestä siltä osin, kuin lainan vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan valtionlainasta maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja.

Valtionvastuun voimassaolon edellytyksenä on, että luottolaitos huolehtii lainasta ja sen vakuuksista tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti sekä hyvää pankkitapaa noudattaen. Lainan myöntänyt luottolaitos on myös velvollinen valvomaan valtion etua ja noudattamaan maa- ja metsätalousministeriön antamia määräyksiä, kun lainan vakuutena oleva omaisuus muutetaan rahaksi vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, pakkohuutokaupassa tai konkurssimenettelyn yhteydessä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely tai siihen verrattava muu järjestely taikka lainan vakuutena olevan omaisuuden vapaaehtoinen rahaksi muuttaminen lainan takaisinperintää vaarantavalla tavalla saadaan tehdä vain työvoima- ja elinkeinokeskuksen suostumuksella.

27 §

Valtionlainoista maksettavat hyvitykset

Maa- ja metsätalousministeriö päättää luottolaitokselle valtionvastuun perusteella suoritettavasta pääoman ja korkojen hyvityksestä. Ennen hyvityksen vahvistamista ministeriön on selvitettävä, että velallisen ja mahdollisen takaaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu ja ettei menetys-

tä ole voitu kattaa vakuutena olevan omaisuuden myynnistä saaduilla varoilla. Vakuuden myyntiä ei kuitenkaan vaadita silloin, kun velallinen tai lainasta vastuussa oleva kolmas henkilö saa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai muussa niitä vastaavassa järjestelyssä tai vakuusvastuun järjestelyssä säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Hyvityksen suorittaa luottolaitokselle maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Jos luottolaitos saa hyvityksen maksamisen jälkeen perityksi lainansaajalta kertymättä jääneitä lyhennyksiä ja korkoja, sen on tilityttävä ne maa- ja metsätalousministeriölle maatilatalouden kehittämisrahastoon edelleen tulouttavaksi. Maa- ja metsätalousministeriö voi periä luottolaitokselle maksetut hyvitykset takaisin lainansaajalta.

Lainansaajalta voidaan periä luottolaitokselle maksetusta 2 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettua hyvityksestä vuotuista korkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan. Tästä on otettava merkintä tukipäätökseen.

Maa- ja metsätalousministeriön on käsiteltävä valtionlainaa koskeva hyvityshakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun luottolaitoksen hakemus on saapunut maa- ja metsätalousministeriölle ja velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu. Mikäli hyvityshakemuksen ratkaisemiseen tarvitaan luottolaitokselta lisäselvitystä, laskeaan kolmen kuukauden määräaika siitä, kun maa- ja metsätalousministeriön pyytämät lisäselvitykset on annettu ministeriölle. Mikäli määräaika ylitetään, on valtio velvollinen suorittamaan ylitysajalta viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.

Hyvitys menetyksistä voidaan jättää suorittamatta tai hyvityksen määrää alentaa, jos lainan hoitamissa ei ole noudatettu tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

28 §

Valtionlainan tilittäminen

Luottolaitos on velvollinen maksamaan erääntyneet valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle sitä mukaa ja sen suuruisena kuin lainansaajat ovat velvolliset suoritta-

maan velkaansa luottolaitokselle. Tilitykset on suoritettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun laina on velalliseen nähden erääntynyt tai velallinen on maksanut ylimääräisen lyhennyksen.

Luottolaitoksen hyvityshakemuksen johdosta annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaiset maksut on maksettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun luottolaitos on saanut päätöksestä tiedon.

29 §

Korkotukilainojen korko

Luottolaitoksen korkotukilainasta perimä kokonaiskorko saa olla enintään sen koron suuruinen, jota pankki perii samanlaisiin tarkoituksiin myönnettävistä normaalikorkoista lainoista lisätynä korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvilla ylimääräisillä kustannuksilla. Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus olla hyväksymättä lainaa korkotukilainaksi, jos lainan kokonaiskorko poikkeaa edellä mainitusta korosta.

Lainasta maksettavan korkotuen suuruus on viisi prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin maksettava lainasta vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta ja yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakemuksen vireillä ollessa. Yrityssaneerauksessa, yksityishenkilön velkajärjestelyssä, vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä ja niihin rinnastettavassa järjestelyssä vahvistettu lainansaajan maksaman koron alentaminen ei vaikuta korkotuen määrään. Korkotukea ei makseta niiden lisäkustannusten osalta, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssien muutoksesta.

Korkotuen muuntamisesta avustukseksi sekä avustuksen enimmäismäärästä säädetään valtioneuvoston päätöksellä.

30 §

Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä

Laina-aika on enintään 30 vuotta.

Valtioneuvoston päätöksellä säädetään tarkemmin lainahakemuksista vaadittavista lausunnoista, lainavarojen nostamisesta, työn suorittamisajasta, maksuhelpotuksista, lyhen-

nysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisen ajankohdasta, lainansiirroista, ylimääräisistä lyhennyksistä ja niiden vaikutuksesta erääntyviin lyhennyksiin, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta, valtionlainojen valtionvastuun toteamisesta, laina-ehdojen muuttamismenettelystä sekä muista lainan myöntämiseen ja hoitoon liittyvistä menettelyistä ja ehdoista.

31 §

Valtionlainojen ja korkotukilainojen rahaliike

Edellä 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu keskusrahalaite:

- 1) välittää valtionlainat ja niiden hoitopalkkiot luottolaitoksille;
- 2) välittää valtionlainojen lyhennykset ja korot valtiolle;
- 3) allekirjoittaa valtion ja luottolaitosten väliset velkakirjat tarvittaessa valtuutuksen nojalla; sekä
- 4) tilaa korkotukilainojen korkotuen valtiolta ja välittää ne luottolaitoksille.

Tämän lain mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukaisessa järjestelyssä sekä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisessa järjestelyssä tehdyt muutokset valtionlainaan tehdään myös luottolaitoksen ja valtion väliseen velkaan.

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä voidaan määrätä, missä tapauksessa luottolaitokset voivat toimittaa edellä mainitut tehtävät ilman keskusrahalaitea.

32 §

Valtiontakaus

Maa- ja metsätalousministeriö, tai työvoima- ja elinkeinokeskus maa- ja metsätalousministeriön valtuuttamana, voi valtion puolesta antaa takauksen maaseutuyritykselle käyttöomaisuus- ja käyttöpääomaa varten myönnettyjen normaaliehtoisten sekä korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi. Takausluottojen pääomaa saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 200 miljoonan markan määrä. Lainansaajan

on maksettava valtiontakauksesta maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutettava takausmaksu. Luottolaitos huolehtii maksun tilittämisestä valtiolle. Maksun suuruudesta ja sen perimisestä säädetään valtioneuvoston päätöksellä.

Valtiontakaukselle on annettava vastavakuus, jonka ei tarvitse olla turvaava. Takaus voidaan myöntää vastavakuutta vaatimatta, jos se yrityksen toiminnan kannalta on taroituksenmukaista.

Valtiolle takauksesta aiheutuvat tappiot maksetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Vastatakauksen perusteella tai lainansaajalta muutoin saadut valtiolle tulevat korvaukset tilitetään maatilatalouden kehittämisrahastoon.

33 §

Takauksen vanhentuminen

Tämän lain nojalla annettuun takaukseen ei sovelleta, mitä määräajasta velkomisasiossa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetussa asetuksessa (32/1868) säädetään takauksen vanhentumisesta. Takausmiehen edesvastausvelvollisuuden tarkemmasta määrittämisestä annetun asetuksen (7/1873) 4 §:n säännöstä ei myöskään sovelleta niihin lainojen lyhennysmaksuihin, korkoihin ja muihin maksuihin joille valtio on antanut takauksen tämän lain nojalla.

34 §

Takautumisvaatimuksesta luopuminen

Maa- ja metsätalousministeriö voi päättää, että takauksen perusteella valtion varoista luottolaitokselle suoritetun lainan pääoma, korot ja takausmaksu jätetään perimättä selaiselta henkilöltä, jonka ei voida katsoa kohtuudella selviytyvän maksuista pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaisen työttömyyden, huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn perusteella.

35 §

Luottolaitoksen kulujen korvaaminen

Luottolaitokselle suoritetaan valtionlainojen hoitamisesta aiheutuvista kuluista

korvausta, jonka suuruudesta ja maksuehdoista säädetään valtioneuvoston päätöksellä.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää valtionlainan hoitamisesta luottolaitokselle maksettujen 1 momentissa tarkoitettujen korvauksien perimisestä luottolaitokselta takaisin joko osaksi tai kokonaan, jos luottolaitos ei ole hoitanut valtionlainaa tässä laissa tai sen nojalla säädetyllä tavalla. Takaisinperimiseen voidaan 46 §:ssä säädetyn estämättä ryhtyä koko laina-ajan.

6 luku

Velkajärjestelyt

36 §

Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely

Sen estämättä mitä muualla säädetään, voidaan pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi vapaaehtoisesti järjestellä valtionlainoja ja valtion myyntihintasaamisia.

Lainansaajan voidaan katsoa joutuneen pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa myöntämällä korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhennysmaksuille lykkäystä tai valtionlainoille korkovapautta taikka sellaisilla asunnoilla, jotka ovat saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä.

Edellytyksenä on, että velkajärjestelyn odotetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta. Yritystoimintansa lopettaneen tai lopettavan lainansaajan velkoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä vain, jos lainansaajan asunnon säilyttämistä ei voida muutoin turvata. Vapaaehtoinen velkajärjestely ei estä suostumasta yrityksen saneeraus- ja lainan annettun lain 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 78 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisessa maksuvapautusta. Lisäksi

voidaan 31 päivään joulukuuta 2001 asti myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä siten kuin valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin säädetään. Laina-aikaa voidaan erittäin painavasta syystä pidentää yli 30 §:n 1 momentissa säädetyn laina-ajan.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa, muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä sekä velasta vakuuden asettanutta henkilöä, kuitenkin niin, että näiden asemaa ei saa ilman asianomaisen suostumusta heikentää.

37 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoitukset

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä ei voida myöntää maksuvapautusta valtionlainan lyhennyksille, jos lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa lyhennysten maksun. Erityisen painavista syistä voidaan maksuvapautus kuitenkin myöntää siten kuin valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin säädetään. Hakemus on näissä tapauksissa saatettava maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi.

Jos lainansaaja on lopettanut maataloustuotannon, voidaan maksuvapautus 1 momentissa säädetyn estämättä kuitenkin myöntää, jos:

1) lainansaaja on myynyt vakuutena olevan omaisuuden asuinrakennusta ja siihen liittyvää maa-aluetta lukuunottamatta;

2) lainansaajan ei katsota kohtuudella selviytyvän lainan takaisinmaksusta pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden, huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi; ja

3) maksuvapautus tulee täysimääräisesti lainansaajan hyväksi parantamatta samalla muiden velkojien oikeutta saada saamisistaan maksu.

Jos lainansaajalle korkotuki- tai muuta luottoa myöntäneet velkojat eivät osaltaan suostu vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, valtionlainat voidaan järjestellä vain erityisestä syystä ja edellyttäen, että valtionlainojen ja muiden valtion saamisten maksamatta oleva määrä on vähintään 75 prosenttia lainansaajan kaikista veloista.

38 §

*Korkotukilainojen vapaaehtoinen
velkajärjestely*

Maaseutuyrityksille tämän lain tai muiden säädösten tai valtioneuvoston päätöksen nojalla myönnettyjä korkotukilainoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä siten kuin 36 §:ssä säädetään.

Korkotukilainan koron järjestely alentaa lainansaajan maksamaa korkoa. Korkotuen määrä lasketaan velkakirjaehtojen mukaisesta korosta. Velkajärjestely voidaan suorittaa, jos lainansaaja ja lainan myöntänyt luottolaitos ovat yksimielisiä velkajärjestelyn ehdoista ja työvoima- ja elinkeinokeskus on antanut suostumuksen korkotukilainojen järjestelyyn.

39 §

Velkajärjestelysopimus

Työvoima- ja elinkeinokeskus sekä velallinen ja luottolaitos allekirjoittavat yhdessä valtionlainojen ja korkotukilainojen vapaaehtoisen velkajärjestelyn toteuttamista koskevan sopimuksen. Sopimus syrjäyttää lainaa koskevan velkakirjan ja tukipäätöksen ehdot.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksistä, menettelystä ja seurannasta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston päätöksellä.

40 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi määrätä vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamaan, jos

1) velallinen on velkajärjestelyä hakiessaan tai menettelyn kestäessä salannut järjestelyyn olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisessa kohdassa virheellisen tiedon ja velallisen menettely on ollut sopimuksen muiden osapuolten kannalta erityisen moitittavaa;

2) lainansaaja on olennaisesti laiminlyönyt sopimuksen noudattamisen ilman hyväksyttävää syytä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa myös silloin, kun tuomioistuimien vahvistaa lainansaajalle yrityksen saneerauksesta annetun

lain tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaisen maksuohjelman. Tuomioistuimen on ohjelmaa vahvistaessaan otettava huomioon vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman vapaaehtoista velkajärjestelyä.

Jos velkajärjestely on määrätty raukeamaan, velkojalla on oikeus vaatia maksua saatavastaan velalliselta niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman velkajärjestelyä. Velallisen ei kuitenkaan ole suoritettava velkojalle viivästyskorkoa velkajärjestelyn keston ajalta, jollei työvoima- ja elinkeinokeskus velkajärjestelyn raukeamisen syyn vuoksi toisin päättä.

7 luku

Erinäiset säännökset

41 §

Valvonta

Tuen myöntäneen viranomaisen ja metsäkeskuksen velvollisuutena on valvoa varojen käyttö- ja seurantatietojen sekä tarkastusten avulla, että tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset ovat olleet olemassa ja että tuen myöntämisen ja maksamisen ehtoja noudatetaan.

Edellä 11 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tukien hallinnoinnissa ja valvonnassa on soveltuvin osin noudatettava, mitä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmennyksestä hallinto- ja valvontajärjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 säädetään. Yhdenmennyttä hallinto- ja valvontajärjestelmää ei kuitenkaan sovelleta tukiin, jotka myönnetään pelon metsitykseen liittyviin varsinaisiin metsitystoimenpiteisiin ja muihin metsätaloustoimenpiteisiin.

Valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset muulle yritykselle kuin varsinaista maataloutta harjoittavalle maatilalle myönnettävän valtiontuen kertymän valvonnasta.

42 §

Rakentamisen valvonta

Rakentamiseen myönnettyjen avustusten, korkotuen sekä valtionlainojen käytön val-

vomiseksi ja maksamisen edellytysten toteamiseksi on sen lisäksi, mitä 44 §:ssä säädetään, rakennuspaikalla pidettävä tarpeelliseksi katsottuja tarkastuksia.

Tarkastukset suoritetaan rakennuttajan kustannuksella siten kuin tarkastuksista säädetään rakennuslaissa (370/1958) tai sen nojalla annetuissa säännöksissä. Tarkastuksen voi tämän lain mukaista valvontaa varten suorittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymä pätevä henkilö.

Rakennusvalvontaviranomainen tai muu kunnan tehtävään osoittama viranomainen on velvollinen myös muissa tapauksissa avustamaan kunnan alueella tämän lain täytäntöönpanossa suorittamalla etuuden hakijan kustannuksella rakennusten arviointeja, tarkastuksia ja muita toimialaansa kuuluvia tehtäviä.

43 §

Luottolaitoksissa suoritettava valvonta

Tämän lain mukaisia lainoja myöntävien luottolaitosten on valvottava, että lainat nostetaan lainasta annetun maaseutuelinkeinoveranomaisen tukipäätöksen mukaisesti.

Lainan myöntänyt luottolaitos on velvollinen antamaan maa- ja metsätalousministeriölle yksilöidystä pyynnöstä sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen sen selvittämiseksi, onko lainan hakija ollut tuen tarpeessa. Se on myös velvollinen antamaan maa- ja metsätalousministeriölle tai sen valtuuttamalle henkilölle ne tiedot ja tarkastettavaksi ne asiakirjat, jotka tarvitaan sen toteamiseksi, onko lainahtoja ja asianomaisia Euroopan yhteisön säädöksiä, tätä lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä muutoin noudatettu. Edellä mainittu tietojenantovelvollisuus koskee myös salassa pidettäviä tietoja.

44 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä, työvoima- ja elinkeinokeskuksilla, maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuen osalta kauppa- ja teollisuusministeriöllä sekä metsitykseen tai muihin metsätaloustoimintoihin liittyvän tuen osalta metsäkeskuksilla samoin kuin suunnitelmiin perustuvien ympäristöjen erityistukisopimusten osalta

myös alueellisilla ympäristökeskuksilla on oikeus suorittaa valtuuttamillaan henkilöillä ennakolta ilmoittamatta avustusten, lainojen ja muiden tukien myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyviä tarkastuksia.

Tuen saaja on velvollinen korvauksetta esittämään heille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus tarkastaa valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuen saajan kotieläinrakennukset, viljelmät, tuotanto- ja jalostuslaitokset, varastot, myynti- ja markkinointitilat sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat olosuhteet. Tarkastus voi koskea sekä varsinaista tuen saajaa että tuen välittäjää. Tarkastusta ei kuitenkaan saa ilman asianomaisen suostumusta suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa asuintiloissa.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua eri viranomaisten tarkastusoikeudesta.

Poliisin on annettava tarpeellista virkapuuta korvauksetta 1 momentissa sekä 41—43 §:ssä tarkoitettussa valvonnassa.

45 §

Tietojensaanti, luovutus ja salassapito

Tietojen luovuttamiseen ja salassapitoon sovelletaan, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/1992) 9 §:ssä säädetään.

Sen estämättä, mitä yksityisen liike- tai ammattitoimintaa, kirjanpitoa tai taloudellista asemaa koskevien tai verotusta varten annettujen tietojen salassapidosta taikka henkilötietojen suojasta muutoin säädetään, on tätä lakia täytäntöön panevilla viranomaisilla ja metsäkeskuksilla oikeus saada muilta viranomaisilta tässä laissa tarkoitettua tukea koskevan asian käsittelemiseksi tarpeellisia tietoja henkilöstä, jota asia koskee. Tiedonsaanti koskee myös sellaisia tietoja, jotka yksityistä liike- ja ammattitoimintaa, kirjanpitoa, verotusta tai yksityisen taloudellista asemaa koskevana olisi muutoin pidettävä salassa. Tukea myöntävä viranomainen voi edellyttää, että tuen hakija tai saaja antaa selvitystä terveydentilastaan siltä osin, kuin sillä on merkitystä elinkeinon harjoittamisen kannalta ja sellaisen selvityksen pyytämiseen kysymyksessä olevassa tapauksessa muutoin

on perusteita.

Tämän lain täytäntöönpanoon osallistuvalla viranomaisella ja metsäkeskuksella on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa maa- ja metsätalousministeriölle, kauppa- ja teollisuusministeriölle ja ympäristöministeriölle edelleen Euroopan yhteisön asianomaisille toimielimille luovutettavaksi muutoin salassa pidettävä tieto, joka on tarpeen valvottaessa, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu myönnettäessä tukea, jonka rahoittamiseen yhteisö on osallistunut.

46 §

Tuen ja valtionlainan takaisinperiminen tuen saajalta

Tämän lain nojalla myönnetyn tuen maksaminen lakkautetaan ja tuki määrätään osaksi tai kokonaan takaisin perittäväksi, jos tuki on käytetty muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty tai tuen saaja on antanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti.

Valtionlaina voidaan irtisanoa samoin perustein osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi.

Tuen tai valtionlainan maksaminen voidaan lakkauttaa 1 momentissa säädetyn lisäksi ja ne voidaan määrätä osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi, jos:

1) tuki tai laina on myönnetty tai maksettu väärin perustein;

2) tuen saaja on viiden vuoden kuluessa tuen viimeisen erän maksamisesta tai lainan viimeisen erän nostamisesta ilman pakottavaa syytä lopettanut tuen myöntämisen perusteena olevan toimintansa tai olennaisesti supistanut sitä;

3) tuen tai lainan saaja on avustuksen viimeisen erän maksamista tai lainan viimeisen erän nostamisesta seuraavien viiden vuoden aikana ilman työvoima- ja elinkeinokeskuksen suostumusta luovuttanut tuen kohteena olevaa omaisuutta muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta henkilölle, joka ei täytä tuen myöntämisen edellytyksiä;

4) lainoitettu tila tai sen osa myydään ulosottotoimin;

5) maatilataloutta tai yritystoimintaa harjoittavan tukea saaneen avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai osakeyhtiön omistussuhteet muuttuvat muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta si-

ten, ettei yritystä voida enää rakenneasetuksen 5—12 artiklan säännösten mukaan pitää tukemiskelpoisena;

6) yhteenliittymä purkautuu ennen kuin kuusi vuotta on kulunut tuen myöntämisestä;

7) tuki- tai lainapäätöksessä taikka tuen perusteena olleessa asiakirjassa asetettuja ehtoja ei ole noudatettu;

8) tuen saaja kieltäytyy antamasta tämän lain mukaista tarkastustoimintaa suorittaville tarkastajille tuen käyttöön tai valvontaan liittyviä tietoja taikka tili- tai muita asiakirjoja tai avustamasta tarpeellisessa määrin tarkastuksen suorittamisessa;

9) vakuuden arvo on hakijasta riippumattomasta syystä siinä määrin alentunut, että lainasta maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu;

10) koron tai lyhennyksen suorittaminen on viivästynyt kauemmin kuin kolme kuukautta;

11) jos lainansaaja tai takaaja on joutunut konkurssiin tai hakee akordia muutoin kuin velkajärjestelyn yhteydessä taikka jos takaaja on kuollut eikä lainansaaja ole kehotuksista huolimaatta asettanut lainan antajan hyväksymää riittävää vakuutta;

12) tuen lakkauttamiseen, takaisin perimiseen tai lainan irtisanomiseen on muu näihin verrattava painava syy.

Asianomainen ministeriö päättää myöntämiensä avustusten takaisin perimisestä ja niiden maksamisen lakkauttamisesta. Muutoin tuen takaisinperimisestä ja maksamisen lakkauttamisesta päättää työvoima- ja elinkeinokeskus. Valtioneuvosto päättää tarvittaessa siitä ajasta, jonka kuluessa tuki on perittävä takaisin. Tuen takaisinperimiseen ei saa ryhtyä enää sen jälkeen, kun 10 vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta.

Luottolaitos voi irtisanoa korkotukilainan heti takaisinmaksettavaksi, jos korkotuki on 1 momentissa mainituilla perusteilla päätetty lakkauttaa. Luottolaitoksen tulee irtisanoa valtionlaina, kun työvoima- ja elinkeinokeskus on lainvoimaisesti määrännyt lainan irtisanottavaksi. Luottolaitos voi irtisanoa sekä valtionlainan että korkotukilainan, jos 1 momentin 9—11 kohdassa mainitut edellytykset ovat olemassa.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan myöntämän maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuen osalta noudatetaan, mitä yritystuesta annetussa laissa (1136/1993) tuen takaisinperinnän perusteista ja edellytyksistä säädetään.

47 §

Vastuu varojen palauttamisesta eräissä tapauksissa

Jos valtio on Euroopan yhteisön yhteistä maatalouspolitiikkaa tai rakennerahastoja koskevassa lainsäädännössä tarkoitetun jäsenvaltion vastuun perusteella velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön varoja, tuen välittäjä on velvollinen maksamaan valtiolle sen komissiolle suorittaman määrän täysimääräisenä kuluineen, jos varojen takaisinmaksu on johtunut välittäjän virheellisestä menettelystä tai jos välittäjä on ohjelmasiikirjan perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä. Varojen palauttamisesta päättää asianomainen ministeriö.

48 §

Pinta-ala- ja kotieläinperusteisen tuen sekä metsätaloustuen takaisinperiminen

Edellä 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun, muuhun kuin varsinaiseen metsitystoimenpiteeseen tai muuhun metsätaloustoimenpiteeseen myönnetyn tuen lakkauttamisen ja takaisinperinnän osalta on noudatettava, mitä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 säädetään väärin perustein myönnetystä hehtaari- tai kotieläinperusteisesta tuesta. Tuki voidaan lakkauttaa tai maksettu tuki periä takaisin myös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 7 §:n nojalla. Mainittua lainkohtaa sovelletaan lisäksi pellonmetsitykseen liittyvään metsityksenhoitopalkkioon ja tulonmenetyskorvaukseen.

49 §

Tuen saajan ilmoitusvelvollisuus ja ennakkotieto

Tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen myöntäjälle sellaisesta olosuhteiden muutoksesta, joka saattaa aiheuttaa tuen takaisinperimisen tai lakkauttamisen taikka valtionlainan irtisanomisen.

Tuen saajalle voidaan pyynnöstä antaa sitova ennakkotieto siitä, aiheuttaako suunnit-

teltu toimenpide 1 momentissa tarkoitetun seuraamuksen. Vastaava ennakkotieto voidaan antaa myös tätä lakia edeltävän lainsäädännön mukaisten valtionlainojen ja myyntihintasaamisten sekä korkotukilainojen, avustusten ja muiden tukien osalta. Hakemuksessa on ilmoitettava yksilöitynä kysymys, josta ennakkotietoa haetaan ja esitetävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa ei anneta, jos hakemus asiassa on vireillä tai asia on viranomaisen toimesta ratkaistu. Ennakkotiedon antaa tuen myöntävä viranomainen.

50 §

Takaisinperimisen ja irtisanomisen seuraamukset

Jos tuen saaja on menetellyt 46 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla, voidaan takaisin perittävää määrää korottaa enintään 20 prosentilla taikka, jos menettely on erittäin törkeätä, enintään 100 prosentilla. Tässä pykälässä säädettyä ei kuitenkaan sovelleta 11 §:ssä tarkoitettuihin tukiin.

51 §

Takaisinmaksuvelvollisuuden yhteisvastuullisuus

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaavat kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti tuen palauttamisesta valtiolle. Tuen saajien kesken vastuu jakautuu siinä suhteessa kuin tuen saaja on osallistunut tuen palautusvelvollisuuden perusteena olleeseen toimintaan.

52 §

Takaisin maksettavan määrän korko ja viivästyskorko

Takaisin perittävälle ja palautettavalle avustukselle, korkohyvitykselle ja lainanhoitokulujen korvaukselle sekä irtisanotulle valtionlainalle on maksettava korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä maksun suorittamispäivästä sen takaisinmaksupäivään saakka. Jollei palautettavaa määrää makseta asetettu-

na eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Maa- ja metsätalousministeriö erityisestä syystä päättää, että 1 momentissa tarkoitettu korko jätetään osaksi tai kokonaan perimättä.

53 §

Tukipäätöksen ehdot

Tässä laissa säädetty tuen maksamisen ja takaisinperimisen perusteet on otettava tukipäätöksen ehdoiksi. Tukipäätökseen voidaan ottaa lisäksi myös muita tarpeellisia tuen maksamisen ja takaisin perimisen ehtoja sen mukaan, kuin Euroopan yhteisön asetuksissa tai komission päätöksissä edellytetään tai valtioneuvoston päätöksellä säädetään.

54 §

Saamisten periminen

Takaisinperintää koskeva päätös voidaan ulosottotoimin panna täytäntöön sen jälkeen kun päätös on saanut lainvoiman.

55 §

Viranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, työvoima- ja elinkeinokeskukset, metsäkeskukset ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukea koskevalta osalta tämän lain täytäntöönpanosta huolehtii myös kauppa- ja teollisuusministeriö. Maatalouden ympäristötuen täytäntöönpanosta huolehtii maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Valtioneuvoston päätöksellä säädetään tarkemmin toimivallan jaosta kysymyksessä olevien ministeriöiden kesken.

Vesihuolto-, vesistö- ja ympäristöhoito-hankkeiden tukeen sovelletaan, mitä yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa viranomaisten toimivallasta säädetään tai kysymyksessä olevissa asioissa ministeriöiden toimivallasta muutoin säädetään. Täytäntöönpanoon kuuluvia tehtäviä suorittavien viranomaisten ja muiden

organisaatioiden, kuten paikallisten toimintaryhmien välisestä tehtävien jaosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston päätöksellä.

Valtioneuvosto voi päättää, kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluvien asioiden osalta kyseisen ministeriön esityksestä, että tämän lain mukaisissa tehtävissä käytetään apuna lääninhallituksia, alueellisia ympäristökeskuksia, metsäkeskuksia sekä muitakin kunnan viranomaisia kuin maatalousviranomaisia samoin kuin KERA Oyj:tä ja alan neuvontajärjestöjä.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää, milloin tehtävissä voidaan käyttää apuna kasvintuotannon tarkastuskeskusta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta ja muita maa- ja metsätalousministeriön alaisia laitoksia.

Edellä 3 luvussa tarkoitetun ohjelman tai hankkeen toimeenpano voidaan antaa kunnan, kuntayhtymän taikka muun oikeustoimikelpoisen alueellisen toimielimen tehtäväksi siten kuin valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin säädetään. Alueellinen toimielin vastaa valtiolle ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta sekä sitä varten myönnettyjen varojen käytöstä.

56 §

Korvaukset

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista ei makseta valtion varoista muuta kuin kuntien valtionosuuslaissa (1147/1996) säädettyä korvausta.

Neuvontajärjestöille suoritettavista maksuista määrää maa- ja metsätalousministeriö.

Milloin kysymys on yksittäistapauksia koskevista tuen valvontaan ja takaisinperimiseen liittyvistä tehtävistä, valtion viranomaiset ovat velvolliset avustamaan maa- ja metsätalousministeriötä sekä 12 §:n 1 kohdassa tarkoitettua tuen osalta myös kauppa- ja teollisuusministeriötä ja niiden alaisia viranomaisia korvauksetta.

57 §

Viittaussäännös

Tätä lakia täytäntöönpannassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 2 §:n 3 momentissa, 4 §:ssä ja 6 §:n 1 momentissa säädetään. Li-

säksi tämän lain 11 §:ssä tarkoitettuun tukeen sovelletaan edellä mainitun lain 3 §:ää sekä 6 §:n 2 ja 3 momenttia.

58 §

Muutoksenhaku

Asianosainen saa hakea muutosta työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä.

Ratkaisuihin, joita tehdään maatalouden ympäristötuesta, pysyvän luonnonhaitan korvaamiseksi myönnettävästä tuesta ja pellon metsityksen tuesta, sovelletaan, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 10 §:ssä säädetään.

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen, joka koskee maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin myönnettävää tukea, sovelletaan, mitä yritystuesta annetussa laissa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

59 §

Muutoksenhaku eräissä tapauksissa

Päätökseen, joka koskee 12 §:n 2 kohdassa tarkoitettua tukea, saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

60 §

Muutoksenhakumenettely

Valituskirjelmä voidaan toimittaa 58 ja 59 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa muutoksenhakuviranomaiselle tai sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka päätökseen muutosta haetaan. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen on lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle.

61 §

Muutoksenhaku maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan antamaan päätökseen asiassa, joka koskee avustuksen tai muun tuen takaisinperintää tai lakkauttamista, lainan irtisanomista taikka vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamista, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muuten maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valituslupa voidaan myöntää, jos:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

62 §

Päätöksen tiedoksianto

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen avustusta tai muuta tukea tai maksuhelpotusta koskevasta hakemuksesta antama päätös saadaan toimittaa hakijalle tiedoksi postitse tavallisena kirjeenä. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätöksen tiedoksiannossa muissa tapauksissa noudatetaan, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään.

63 §

Käsittelymaksun periminen

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä peritään maksu siten kuin maksujen perimisestä erikseen säädetään. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen velkajärjestelyä ja muita

luottojen maksuhelpotuksia sekä avustusten ja muun tuen myöntämistä koskevat päätökset ovat kuitenkin maksuttomia. Velkajärjestelyä ja muita luottojen maksuhelpotuksia koskevat päätökset ovat maksuttomat myös maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa.

64 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa tätä lakia tarkemmat säännökset Euroopan yhteisön asetuksissa jäsenvaltion päätettäväksi jätetyistä seikoista.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa lakia ja valtioneuvoston päätöstä tarkemmat määräykset tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, maaseutuyritysten kehittämissuunnitelmien sekä velkajärjestelysopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaaavat sekä määräykset neuvontajärjestöjen osuudesta velkajärjestelyssä.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa myös tarkempia määräyksiä tuen hakemis- ja myöntämismenettelystä. Edellä mainituista seikoista voi myös kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarkempia määräyksiä siltä osin kuin on kysymys sen hallinnonalalle kuuluvasta maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuesta.

65 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttö

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

- 1) maan ja omaisuuden hankkimiseen;
- 2) hankitun omaisuuden hoitamiseen ja kunnostamiseen;
- 3) lainoituksesta aiheutuviin hoitomenoihin;
- 4) tämän lain 10 §:n, 13 §:n 1 momentin 1 kohdan sekä 16—22 §:n mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin;
- 5) maa- ja metsätalousministeriön ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen hallinnassa olevan pellon metsittämiseen ja niiden hallinnassa olevilla metsämailla tarpeellisiin metsänhoito- ja metsänparannustöihin; sekä

6) maatilatalouteen ja maaseudun pienyritystoimintaan liittyvään tutkimustoimintaan ja niitä koskevien selvitysten tekemiseen.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää myös maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista edistävän yritystoiminnan toimintaedellytysten selvittämiseen ja kehittämiseen sekä pienyrittäjien tai pienyrittäjiksi aikovien koulutukseen. Tätä tarkoitusta varten voidaan varoja osoittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskukselle, joka voi jakaa niitä edelleen kuntien käytettäväksi.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista saadaan maksaa palkkiota ja korvausta 36 ja 38 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn liittyvistä kustannuksista.

66 §

Soveltaminen Ahvenanmaalla

Siltä osin kuin asia kuuluu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, sovelletaan tämän lain sijasta, mitä Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla asiasta säädetään.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

67 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annettu maaseutuelinkeinolaki (1295/1990) ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annettu laki (1303/1994) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

68 §

Varojen käyttö

Maaseutuelinkeinolain tarkoituksiin hankittua tai muulla tavoin saatua omaisuutta käytetään tämän lain voimaan tultua maati-

latalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 3 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan edelleen käyttää myös sellaisiin maaseutuelinkeinolain ja sitä edeltävän lainsäädännön mukaisesti loppuun saatettaviin hankkeisiin, joihin niitä on voitu käyttää tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

69 §

Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Tämän lain voimaan tullessa maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain nojalla vireillä olevat asiat käsitellään loppuun mainittujen lakien mukaisesti.

Maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain sekä muun aikaisemman lainsäädännön toimeenpanon osalta sekä mainitun lainsäädännön nojalla syntyneen valtion, kunnan ja luottolaitoksen saamisen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja.

Maaseutuelinkeinolain säännöksiä sovelletaan myös tämän lain voimaan tultua luontaiselinkeinolain (610/1984) ja porotalouslain (161/1990) nojalla vireille tuleviin asioihin siltä osin, kuin mainituissa laeissa on viitattu maaseutuelinkeinolakiin. Valtionlain tilitämiseen sovelletaan kuitenkin, mitä säädetään tämän lain 28 §:ssä.

Valtioneuvoston päätöksellä voidaan antaa menettelytapoja koskevia 1—3 momentissa tarkoitettua lainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä.

70 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaperusteiset tuet

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten 11—13 ja 15 §:ssä tarkoitettujen EU-osarahoitteisten ohjelmaperusteisten avustusten ja muiden tukien myöntämisessä, maksamisessa, valvonnassa ja muissa menettelyissä noudatetaan ohjelmakauden loppuun asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, ellei Euroopan yh-

teisön säännöksistä muuta johdu.

71 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen valtionvastuu

Aikaisemman lainsäädännön nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyjen valtionlainojen valtionvastuun osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

72 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen ja valtion myyntihintasaamisten velkajärjestely

Tämän lain 6 luvussa tarkoitettu vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa myös maaseutuelinkeinolain, maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain, maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain, maatilalain (188/1977), maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan edistämisestä annetun lain (1031/1986), ja muun niitä edeltävän aikaisemman lainsäädännön tai valtioneuvoston päätösten nojalla maatalouteen, puutarhatalouteen ja maaseudun pienimuotoiseen yritystoimintaan myönnettyjen valtionlainojen ja korkotukilainojen sekä edellä mainitun lainsäädännön mukaisten valtion myyntihintasaamisten osalta noudattaen soveltuvin osin, mitä edellä 6 luvussa säädetään.

Vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevan sopimuksen allekirjoittaa valtion puolesta työvoima- ja elinkeinokeskus.

73 §

Aikaisemmin myönnettyjen valtionlainojen hoitopalkkiot

Maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain sekä maaseutuelinkeinolain ja muun sitä edeltävän lainsäädännön nojalla myönnettyjen valtionlainojen hoitamisesta maksetaan luottolaitoksille hoito- ja muiden kustannusten korvausta siten kuin valtioneuvoston päätöksellä säädetään.

74 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen ja tukien irtisanominen, lakkauttaminen ja takaisinperiminen

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten tukien ja valtionlainojen lakkauttamisen, irtisanomisen ja takaisinperimisen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

75 §

Muutoksenhaku aikaisemman lainsäädännön nojalla tehdyistä ratkaisuksista

Tämän lain voimaan tultua työvoima- ja elinkeinokeskuksen, metsäkeskuksen ja maa-

seutuelinkeinojen valituslautakunnan antamiin päätöksiin maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain mukaisissa asioissa haetaan muutosta siten kuin 58—61 §:ssä vastaavien asioiden osalta säädetään sen estämättä, mitä muutoksenhausta on aikaisemmin säädetty.

76 §

Viittaussäännökset

Milloin muualla laissa on viitattu maaseutuelinkeinolakiin tai maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettuun lakiin, on sovellettava tämän lain vastaavaa säännöstä, jollei edellä ole toisin säädetty.

2.

Laki**maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta 16 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (657/1966) 2 § ja 3 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 § ja 3 §:n 2 ja 3 momentti laissa 1307/1994, sekä
lisätään uusi 3 a ja 3 b §, seuraavasti:

2 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat, rahaston toiminnasta kertyvät tai lahjoituksina saadut varat sekä ne varat, jotka valtion talousarviossa rahastoon siirretään sekä maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) 8 §:n 3 momentin nojalla rahaston varoista rahoitetun tuen osarahoituksena rahastoon tuloutetaan.

3 §

Rahaston varoja voidaan käyttää 1 momentissa säädettyihin tarkoituksiin tarpeellis-

ten maa- ja vesialueiden ostamiseen tai vaihtamiseen. Maa- ja vesialueita voidaan ostaa, vaihtaa ja luovuttaa käypää hintaa vastaan siten kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää. Hankittua omaisuutta voidaan käyttää myös muihin kuin tämän lain tarkoituksiin, milloin se sanotuin tavoin käytettynä on selvästi tarkoituksenmukaisempaa. Tällöin noudatetaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annetussa laissa (687/1978) säädetään. Maa- ja metsätalousministeriö tai työvoima- ja elinkeinokeskus voi kiinteistönmuodostamislaisissa tarkoitettujen toimitusmiesten esityksestä myös siirtää hallinnas-

saan olevaa omaisuutta käytettäväksi uusjassa toimitusmiesten esittämällä tavalla tämän lain mukaan maansaantiin oikeutettujen tilojen koon suurentamiseksi ja jakoalueen tilussijoituksen parantamiseksi. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) mukaisia tavoitteita.

3 a §

Rahaston varoihin kuuluvaa kiinteää omaisuutta luovutettaessa tulee työvoima- ja elinkeinokeskuksen asettaa ostajaksi ilmoittautuneet keskinäiseen etusijajärjestykseen. Etusijajärjestystä harkittaessa on erityisesti otettava huomioon muodostuvien maatilojen elinkelpoisuus ja tilusten tarkoituksenmukainen sijainti sekä hakijoiden edellytykset menestyä maatilatalouden harjoittajina. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen edellä mainittuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta maaseutuelinkeinojen rahoituslain tarkoituksiin luovutetun omaisuuden osalta huolehtii valtion puolesta työvoima- ja elinkeinokeskus. Ostajan on allekirjoitettava kauppakirja työvoima- ja elinkeinokeskuksen asettaman 30 vuorokauden pituisen määräajan kuluessa uhalla, että työvoima- ja elinkeinokeskus voi katsoa oikeuden ostamiseen rauenneeksi.

Velaksi jäävälle myyntihinnan osalle peritään korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Viivästyneille maksuerille peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

3 b §

Valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa tämän lain mukaan hankitun tilan tai alueen tuloista siltä kalenterivuodelta, jona omaisuus on tullut maa- ja metsätalousministeriön hallintaan.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki**pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle
annetun lain 1 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle 14 päivänä tammikuuta 1938 annetun lain (23/1938) 1 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1—3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1301/1990, seuraavasti:

1 §

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen, jolle ilmoitetaan pakkohuutokaupan toimittamisesta, ei tarvitse saattaa maa- ja metsätalousministeriölle sen ratkaistavaksi 1 momentin mukaan kuuluvaa kiinteistön lunastamista koskevaa asiaa, milloin kysymys on kiinteistöstä, joka ei sovellu maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) tai muutoin valtion tarkoituksiin.

7 §

Tämän lain mukaan lunastetun kiinteistön käyttämisessä noudatetaan, mitä maatilatalouden kehittämisrahastosta annetussa laissa säädetään tai sen nojalla määrätään maan käyttämisestä.

Milloin lunastettu kiinteistö tai sen osa käytetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain tarkoituksiin, se voidaan

antaa kiinteistön entiselle omistajalle tai hänen aviopuolisollensa taikka heidän tai jomankumman heistä perintökaaren (40/1965) 2 luvussa tarkoitettulle sukulaiselle, ottolapselle tahi kasvattilapselle taikka tällaisen henkilön aviopuolisolle, vaikka maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) 5 §:ssä tai sen nojalla säädettyjä edellytyksiä ei olisi-kaan olemassa. Lunastettu kiinteistö tai sen osa voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettulle henkilölle voidaan muodostaa asuntotila tai -tontti. Asuntotilan tai tontin myyntihinnan korosta ja muista maksuehdoista säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki**kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kestävän metsätalouden rahoituksesta 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1094/1996) 25 §:n 2 momentti seuraavasti:

25 §

*Euroopan unionin osaksi rahoittamat
ohjelmat*

säädetään tai niiden nojalla annetuissa Euroopan unionin toimielinten päätöksissä määrätään taikka mitä maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa (/) säädetään tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määrästä sekä tuen takaisinperimisestä ja muista ehdoista.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, tulee tukea Euroopan unionin osaksi rahoitamiin toimenpiteisiin myönnettäessä noudattaa, mitä Euroopan yhteisön säädöksissä

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki**kiinteistönmuodostamislain 67 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä huhtikuuta 1995 annetun kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 67 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

67 §

Uusjako saadaan suorittaa, jos siitä saatava hyöty on kustannuksia ja haittoja suurempi ja jos uusjaolla voidaan:

hankitun alueen käyttämistä.

3) edistää maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) tarkoituksiin

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

6.

Laki

yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun lain (56/1980) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 444/1996, seuraavasti:

1 §

Jollei maaseutuelinkeinojen rahoituslaista (/) muuta johdu, tätä lakia sovelletaan myös myönnettäessä yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin sellaisia avustuksia, joiden

rahoittamiseen saadaan tukea Euroopan yhteisön rakennerahastoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

7.

Laki

kalatalouden korkotukilainoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kalatalouden korkotukilainoista 9 päivänä tammikuuta 1976 annetun lain (1/1976) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1299/1990, seuraavasti:

2 §

Kalastajalainaa ei saa myöntää, jos kysymys on maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa (/) tarkoitetun pienyritystoiminnan piiriin kuuluvasta muualla kuin merialueilla tapahtuvasta kalastusyritystoiminnasta. Sanottu ei kuitenkaan koske kustannuksiltaan maa- ja metsätalousministeriön määräämää kokoa suurempia hankkeita. Korkotukilainaa ei saa

myöntää henkilölle tai yritykselle, joka saman omaisuuden hankkimista varten on saanut lainaa valtion varoista tai varoista, joiden osalta valtio maksaa lainan antajalle korkohyvitystä.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

8.

Laki**maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa 20 päivänä joulukuuta 1991 annetun lain (1558/1991) 1 § seuraavasti:

1 §

Kunnan on huolehdittava alueellaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) sekä muiden maaseutuelinkeinoja koskevien lakien, asetusten ja päätösten täytäntöönpanosta siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kunnan on annettava maa- ja metsätalousministeriölle, maa- ja metsätalousministeriön

tietopalvelukeskukselle, työvoima- ja elinkeinokeskukselle ja muille valtion viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja selvityksiä maaseutuelinkeinoihin liittyvissä asioissa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

9.

Laki**yritystuesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritystuesta 10 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1136/1993) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

Hankkeeseen, johon on myönnetty maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa (/) tarkoitettua avustusta, ei voida myöntää tässä lais-

sa tarkoitettua tukea.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

10.

Laki**aravalain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun aravalain (1189/1993) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

keinojen rahoituslain (/) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämän lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelin-

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

11.

Laki**omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1204/1993) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/)

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

12.

Laki**perintökaaren 25 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/1965) 25 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1303/1990, seuraavasti:

4 §

Jos tilanpidon jatkajan lisäksi muullakin jakohetkellä perillisasemassa olevalla perillisellä tai yleistestamentin saajalla on riittävät ammatilliset edellytykset maatalouselinkeinon harjoittamiseen, maatilasta voidaan jaon yhteydessä osoittaa 2 §:ssä säädetyin ehdoin alueita tällaiselle perilliselle tai yleistestamentin saajalle itsenäisen elinkelpoisen maatilantojen muodostamista varten. Näin voidaan kuitenkin menetellä vain, jos alueiden erottamisella ei poisteta sovelialta tilanpidon

jatkajalta ja tämän momentin mukaisesti alueita saavalta mahdollisuutta maaseutuelinkeinon rahoituslain (/) ja Ahvenanmaalla vastaavan maakuntalainsäädännön mukaisiin tukitoimenpiteisiin jaon yhteydessä muodostuvien maatilojen osalta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

13.

Laki**luopumiseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/1974) 1 a §, 6 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 6 b §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 a §, 6 §:n 1 momentin 3 kohta ja 6 b §:n 1 momentti laissa 1304/1990, 6 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 356/1976 ja 2 kohta mainituissa laeissa 356/1976 ja 1304/1990, seuraavasti:

1 a §

Maatilaa pidetään jatkamiskelpoisena, jos sillä maaseutuelinkeinon rahoituslain (/) 5 §:n 2 momentin mukaan on taloudelliset edellytykset kannattavan toiminnan harjoittamiseen

6 §

Maatilan omistajan katsotaan luopuneen tässä laissa tarkoitettuun tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän luovuttaa maatilan

1) maa- ja metsätalousministeriölle;

2) yksityiselle viljelijälle lisäalueeksi tai tämän puolisolleen viljelijän maatilaa sopivaksi lisäalueeksi edellyttäen, että tila on ennestään jatkamiskelpoinen tai että se muodostuu jatkamiskelpoiseksi lisäalueen hankkimisen vuoksi;

3) tulevalle tilanpidonjatkajalle lisäalueeksi tämän vanhempien tai toisen heistä omistamaan maatilaa, jos tilanpidonjatkaja voi saada maaseutuelinkeinon rahoituslain mukaista maanostolainaa kysymyksessä olevan

tilan hankkimista varten sen mukaan kuin maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla säädetään;

viljelijää, joka täyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain 5 §:n 3 ja 4 momentissa säädetty tuen saamisen henkilökohtaiset edellytykset.

6 b §

Yksityisellä viljelijällä tarkoitetaan tässä laissa ammatikseen maataloutta harjoittavaa

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

14.

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 13 ja 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 13 § 1 momentti ja 40 §:n 2 momentti, seuraavasti:

13 §

Edellä 10—12 §:ssä tarkoitetut luopumistavat voidaan myös yhdistää. Sen estämättä, mitä edellä säädetään, pello voidaan myös myydä työvoima- ja elinkeinokeskukselle luovutettavaksi edelleen tässä laissa tarkoitettujen edellytykset täyttävälle luovutuksensaajalle käytettäväksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) mukaisiin tarkoituksiin.

40 §

Jollei tässä laissa muuta säädetä, luopumistuen valvontaan, takaisinperintään, rahaliikenteen hoitamiseen sekä varojen palauttamiseen sovelletaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) säännöksiä soveltuvien osin.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

15.

Laki**varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 14 § seuraavasti:

14 §

*Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön
 mukaiset luovutukset*

Veroa ei ole suoritettava, jos:

1) luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966), porotalouslain (161/1990), luontaiselinkeinolain (610/1984) tai kolttilain (253/1995) mukaisiin tarkoituksiin;

2) luovutuksensaajalle on myönnetty 1 kohdassa tarkoitetun lain tai maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) mukainen laina kiinteistön tai sen osan hankkimista varten; tai

3) luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 tai 2

kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina tai myyntihintasaatava, jos hänelle olisi voitu myöntää laina 1 tai 2 kohdassa tarkoitettun lainsäädännön mukaan.

Verovapauden edellytyksenä on työvoima- ja elinkeinokeskuksen antama todistus siitä, että luovutus tapahtuu 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen tai että luovutuksensaajalle on myönnetty 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu laina tai hänen vastattavakseen on siirretty 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin luovutuksiin.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

2.

Laki

maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta 16 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (657/1966) 2 § ja 3 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 § ja 3 §:n 2 ja 3 momentti laissa 1307/1994, sekä

lisätään uusi 3 a ja 3 b §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat, rahaston toiminnasta kertyvät varat sekä ne varat, jotka valtion talousarviossa rahastoon siirretään sekä Euroopan yhteisön rakennerahastoista maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 31 §:n 2 momentin nojalla rahaston varoista myönnetyn tuen osarahoituksena rahastoon tuloutetaan.

Ehdotus

2 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat, rahaston toiminnasta kertyvät tai lahjoituksina saadut varat sekä ne varat, jotka valtion talousarviossa rahastoon siirretään sekä maa-seutuelinkeinojen rahoituslain (/) 8 §:n 3 momentin nojalla rahaston varoista rahoitetun tuen osarahoituksena rahastoon tuloutetaan.

3 §

Rahaston varojen käyttämisestä edellä mainittuihin tarkoituksiin säädetään erikseen lailla. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin.

Rahaston varoja voidaan käyttää 1 momentissa säädettyihin tarkoituksiin tarpeellisten maa- ja vesialueiden ostamiseen tai vaihtamiseen. Maa- ja vesialueita voidaan ostaa, vaihtaa ja luovuttaa käypää hintaa vastaan siten kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää. Hankittua omaisuutta voidaan käyttää myös muihin kuin tämän lain tarkoituksiin, milloin se sanotuin tavoin käytettynä on selvästi tarkoituksenmukaisempaa. Tällöin noudatetaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annetussa laissa (687/1978) säädetään. Maa- ja metsätalousministeriö tai työvoimaja elinkeinokeskus voi kiinteistönmuodostamislaisissa tarkoitettujen toimitusmiesten esityksestä myös siirtää hallinnassaan olevaa omaisuutta käytettäväksi uusjaossa toimitusmiesten esittämällä tavalla tämän lain mukaan maansaantiin oikeutettujen tilojen koon suurentamiseksi ja jakoalueen tilussijoituksen parantamiseksi. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin sen mukaan kuin siitä erik-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maaseutuelinkeinolaista ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/94) mukaisia tavoitteita.

seen lailla säädetään. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) mukaisia tavoitteita.

3 a §

Rahaston varoihin kuuluvaa kiinteää omaisuutta luovutettaessa tulee työvoima- ja elinkeinokeskuksen asettaa ostajaksi ilmoittautuneet keskinäiseen etusijajärjestykseen. Etusijajärjestyksestä harkittaessa on erityisesti otettava huomioon muodostuvien maatilojen elinkelpoisuus ja tilusten tarkoituksenmukainen sijainti sekä hakijoiden edellytykset menestyä maatilatalouden harjoittajina. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen edellä mainittuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Kauppakirjojen laatimisesta ja allekirjoittamisesta maaseutuelinkeinojen rahoituslain tarkoituksiin luovutetun omaisuuden osalta huolehtii valtion puolesta työvoima- ja elinkeinokeskus. Ostajan on allekirjoitettava kauppakirja työvoima- ja elinkeinokeskuksen asettaman 30 vuorokauden pituisen määräajan kuluessa uhalla, että työvoima- ja elinkeinokeskus voi katsoa oikeuden ostamiseen rauenneeksi.

Velaksi jäävälle myyntihinnan osalle peritään korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua korkokannan mukaista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Viivästyneille maksuerille peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua korkokannan mukaan.

3 b §

Valtio on vapaa suorittamasta kunnallis- ja kirkollisveroa tämän lain mukaan hankitun tilan tai alueen tuloista siltä kalenterivuodelta, jona omaisuus on tullut maa- ja metsätalousministeriön hallintaan.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki

**pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle
annetun lain 1 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle 14 päivänä tammikuuta 1938 annetun lain (23/1938) 1 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1—3 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1301/1990, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Maaseutupiirin, jolle ilmoitetaan pakkohuutokaupan toimittamisesta, ei tarvitse saat-
taa maatilahallitukselle sen ratkaistavaksi 1
momentin mukaan kuuluvaa kiinteistön lun-
astamista koskevaa asiaa, milloin kysymys
on kiinteistöstä, joka ei sovellu maaseu-
tuelinkeinolain (1295/90) tai muutoin valtion
tarkoituksiin.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen, jolle il-
moitetaan pakkohuutokaupan toimittamises-
ta, ei tarvitse saat- maa- ja metsätalousmi-
nisteriölle sen ratkaistavaksi 1 momentin
mukaan kuuluvaa kiinteistön lunastamista
koskevaa asiaa, milloin kysymys on kiinteis-
töstä, joka ei sovellu maatilatalouden kehittä-
misrahastosta annetun lain (657/1966) tai
muutoin valtion tarkoituksiin.

7 §

Tämän lain mukaan lunastetun kiinteistön
käyttämisessä noudatetaan, mitä maaseu-
tuelinkeinolaissa (1295/90) on säädetty maan
käyttämisestä.

Milloin lunastettu kiinteistö tai sen osa
käytetään maaseutuelinkeinolain tarkoituk-
siin, se voidaan antaa kiinteistön entiselle
omistajalle tahi hänen aviopuolisollensa taikka
heidän tai jommankumman heistä perin-
tökaaren (40/65) 2 luvussa tarkoitettulle su-
kulaiselle, ottolapselle tahi kasvattilapselle
taikka tällaisen henkilön aviopuolisolle,
vaikka maaseutuelinkeinolain 7, 8 tai 13
§:ssä säädettyjä edellytyksiä ei olisikaan ole-
massa. Lunastettu kiinteistö tai sen osa voi-
daan antaa myös yhteisesti kahdelle tai
useammalle henkilölle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettulle henkilöl-
le voidaan muodostaa asuntotila tai -tontti.
Asuntotilan tai tontin myyntihinnan korosta
ja muista maksuehdoista säädetään asetuk-
sella. *Asuntotila tai -tontti voidaan muodos-*

7 §

Tämän lain mukaan lunastetun kiinteistön
käyttämisessä noudatetaan, mitä *maatilata-*
louden kehittämisrahastosta annetussa laissa
säädetään tai sen nojalla määrätään maan
käyttämisestä.

Milloin lunastettu kiinteistö tai sen osa
käytetään *maatilatalouden kehittämisrahas-*
tosta annetun lain tarkoituksiin, se voidaan
antaa kiinteistön entiselle omistajalle tahi hä-
nen aviopuolisollensa taikka heidän tai jom-
mankumman heistä perintökaaren (40/1965)
2 luvussa tarkoitettulle sukulaiselle, ottolap-
selle tahi kasvattilapselle taikka tällaisen
henkilön aviopuolisolle, vaikka *maaseu-*
tuelinkeinon rahoituslain (1) 5 §:ssä
tai sen nojalla säädettyjä edellytyksiä ei
olisikaan olemassa. Lunastettu kiinteistö tai
sen osa voidaan antaa myös yhteisesti kah-
delle tai useammalle henkilölle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettulle henkilöl-
le voidaan muodostaa asuntotila tai -tontti.
Asuntotilan tai tontin myyntihinnan korosta
ja muista maksuehdoista säädetään asetuk-
sella.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

taa myös sellaiselle alueelle, johon maaseutuelinkeinolain säännöksiä ei sovelleta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki

kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kestävän metsätalouden rahoituksesta 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1094/1996) 25 §:n 2 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 §

Euroopan unionin osaksi rahoittamat ohjelmat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, tulee tukea Euroopan unionin osaksi rahoitamiin toimenpiteisiin myönnettäessä noudattaa, mitä Euroopan yhteisöjen säädöksissä säädetään tai niiden nojalla annetuissa Euroopan unionin toimielinten päätöksissä määrätään taikka mitä maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetussa laissa (1303/94) säädetään tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määrästä sekä tuen takaisinperimisestä ja muista ehdoista.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, tulee tukea Euroopan unionin osaksi rahoitamiin toimenpiteisiin myönnettäessä noudattaa, mitä Euroopan yhteisön säädöksissä säädetään tai niiden nojalla annetuissa Euroopan unionin toimielinten päätöksissä määrätään taikka mitä *maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa* (/) säädetään tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määrästä sekä tuen takaisinperimisestä ja muista ehdoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki**kiinteistönmuodostamislain 67 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä huhtikuuta 1995 annetun kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 67 §:n 1 momentin 3 kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

67 §

Uusjako saadaan suorittaa, jos siitä saatava hyöty on kustannuksia ja haittoja suurempi ja jos uusjaolla voidaan:

3) edistää maaseutuelinkeinolain (1295/90) tarkoituksiin hankitun alueen käyttämistä.

67 §

Uusjako saadaan suorittaa, jos siitä saatava hyöty on kustannuksia ja haittoja suurempi ja jos uusjaolla voidaan:

3) edistää *maatilatalouden kehittämisrahas-
tosta annetun lain (657/1966)* tarkoituksiin hankitun alueen käyttämistä.

*Tämä laki tulee voimaan asetuksella sää-
dettävänä ajankohtana.*

6.

Laki**yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun lain (56/1980) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 444/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Jollei maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetusta laista (1303/94) muuta johdu, tätä lakia sovelletaan myös myönnettäessä yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin sellaisia avustuksia, joiden rahoittamiseen saadaan tukea Euroopan yhteisön rakennerahastoista.

Jollei *maaseutuelinkeinojen rahoituslaista* (/) muuta johdu, tätä lakia sovelletaan myös myönnettäessä yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin sellaisia avustuksia, joiden rahoittamiseen saadaan tukea Euroopan yhteisön rakennerahastoista.

*Tämä laki tulee voimaan asetuksella sää-
dettävänä ajankohtana.*

7.

Laki

kalatalouden korkotukilainoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalatalouden korkotukilainoista 9 päivänä tammikuuta 1976 annetun lain (1/1976) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1299/1990, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Kalastajalainaa ei saa myöntää, jos kysymys on maaseutuelinkeinolain (1295/90) 4 §:n 1 momentin 4 kohdan soveltamisalan piiriin kuuluvasta muualla kuin merialueilla tapahtuvasta kalastusyritystoiminnasta. Sanottu ei kuitenkaan koske kustannuksiltaan maa- ja metsätalousministeriön määräämää kokoa suurempia hankkeita. Korkotukilainaa ei saa myöntää henkilölle tai yritykselle, joka saman omaisuuden hankkimista varten on saanut lainaa valtion varoista tai varoista, joiden osalta valtio maksaa lainan antajalle korkohyvitystä.

Kalastajalainaa ei saa myöntää, jos kysymys on *maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa (1)* tarkoitetun pienyritystoiminnan piiriin kuuluvasta muualla kuin merialueilla tapahtuvasta kalastusyritystoiminnasta. Sanottu ei kuitenkaan koske kustannuksiltaan maa- ja metsätalousministeriön määräämää kokoa suurempia hankkeita. Korkotukilainaa ei saa myöntää henkilölle tai yritykselle, joka saman omaisuuden hankkimista varten on saanut lainaa valtion varoista tai varoista, joiden osalta valtio maksaa lainan antajalle korkohyvitystä.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

8.

Laki

maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinolain hallinnosta kunnissa 20 päivänä joulukuuta 1991 annetun lain (1558/1991) 1 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Kunnan on huolehdittava alueellaan maaseutuelinkeinolain (1295/90) sekä muiden maaseutuelinkeinoja koskevien lakien, asetusten ja päätösten täytäntöönpanosta siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kunnan on annettava maatilahallitukselle, maaseutupiirille ja muille valtion viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja selvityksiä maaseutuelinkeinoihin liittyvissä asioissa.

1 §

Kunnan on huolehdittava alueellaan *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* (/) sekä muiden maaseutuelinkeinoja koskevien lakien, asetusten ja päätösten täytäntöönpanosta siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kunnan on annettava *maa- ja metsätalousministeriölle, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle, työvoima- ja elinkeinokeskukselle* ja muille valtion viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja selvityksiä maaseutuelinkeinoihin liittyvissä asioissa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

9.

Laki

yritystuesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritystuesta 10 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1136/1993) 2 §:n 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Hankkeeseen, johon on myönnetty maaseutuelinkeinolaissa (1295/90) tarkoitettua avustusta, ei voida myöntää tässä laissa tarkoitettua tukea.

Hankkeeseen, johon on myönnetty *maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa* (/) tarkoitettua avustusta, ei voida myöntää tässä laissa tarkoitettua tukea.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

10.

Laki**aravalain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun aravalain (1189/1993) 1 §:n 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tämän lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinolain (1295/90) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämän lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* (/) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

11.

Laki**omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1204/1993) 1 §:n 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tämä laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinolain (1295/90) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* (/) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

12.

Laki**perintökaaren 25 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/1965) 25 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1303/1990, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Jos tilanpidon jatkajan lisäksi muullakin jakohetkellä perillisasemassa olevalla perillisellä tai yleistestamentin saajalla on riittävät ammatilliset edellytykset maatalouselinkeinon harjoittamiseen, maatilasta voidaan jaon yhteydessä osoittaa 2 §:ssä säädetyin ehdoin alueita tällaiselle perilliselle tai yleistestamentin saajalle itsenäisen elinkelpoisen maan tilan muodostamista varten. Näin voidaan kuitenkin menetellä vain, jos alueiden erottamisella ei poisteta sovelialta tilanpidon jatkajalta ja tämän momentin mukaisesti alueita saavalta mahdollisuutta maaseutuelinkeinonlain (1295/90) ja Ahvenanmaalla vastaavan maakuntalainsäädännön mukaisesti tukitoimenpiteisiin jaon yhteydessä muodostuvien maatilojen osalta.

4 §

Jos tilanpidon jatkajan lisäksi muullakin jakohetkellä perillisasemassa olevalla perillisellä tai yleistestamentin saajalla on riittävät ammatilliset edellytykset maatalouselinkeinon harjoittamiseen, maatilasta voidaan jaon yhteydessä osoittaa 2 §:ssä säädetyin ehdoin alueita tällaiselle perilliselle tai yleistestamentin saajalle itsenäisen elinkelpoisen maan tilan muodostamista varten. Näin voidaan kuitenkin menetellä vain, jos alueiden erottamisella ei poisteta sovelialta tilanpidon jatkajalta ja tämän momentin mukaisesti alueita saavalta mahdollisuutta *maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/)* ja Ahvenanmaalla vastaavan maakuntalainsäädännön mukaisesti tukitoimenpiteisiin jaon yhteydessä muodostuvien maatilojen osalta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

13.

Laki

luopumiseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/1974) 1 a §, 6 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 6 b §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 a §, 6 §:n 1 momentin 3 kohta ja 6 b §:n 1 momentti laissa 1304/1990 ja 6 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 356/1976 ja 2 kohta mainituissa laeissa 356/1976 ja 1304/1990, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 a §

Maatilaa pidetään jatkamiskelpoisena, jos sillä maaseutuelinkeinolain (1295/90) 7 §:n mukaan on taloudelliset edellytykset *jatkuvaa* kannattavan toiminnan harjoittamiseen.

1 a §

Maatilaa pidetään jatkamiskelpoisena, jos sillä *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* (/) 5 §:n 2 momentin mukaan on taloudelliset edellytykset kannattavan toiminnan harjoittamiseen.

6 §

Maatilan omistajan katsotaan luopuneen tässä laissa tarkoitetuin tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän luovuttaa maatilan-

6 §

Maatilan omistajan katsotaan luopuneen tässä laissa tarkoitetuin tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän luovuttaa maatilan-

sa
1) maatilahallitukselle;
2) yksityiselle viljelijälle lisäalueeksi tai tämän puolisolle viljelijän maatilaan sopivaksi lisäalueeksi edellyttäen,

sa
1) *maa- ja metsätalousministeriölle*;
2) yksityiselle viljelijälle lisäalueeksi tai tämän puolisolle viljelijän maatilaan sopivaksi lisäalueeksi edellyttäen, että tila on ennestään jatkamiskelpoinen tai että se muodostuu jatkamiskelpoiseksi lisäalueen hankkimisen vuoksi ja

a) että tila on ennestään jatkamiskelpoinen tai että se muodostuu jatkamiskelpoiseksi lisäalueen hankkimisen vuoksi ja

b) *että tila ei ennestään ole maaseutuelinkeinolain 13 §:ssä säädettyä enimmäiskokoa suurempi tai ei lisäalueen hankkimisen vuoksi muodostu tällaiseksi*;

3) tulevalle tilanpidonjatkajalle lisäalueeksi tämän vanhempien tai toisen heistä omistamaan maatilaan, jos tilanpidonjatkaja voi saada *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* mukaista maanostolainaa kysymyksessä olevan tilan hankkimista varten sen mukaan kuin maaseutuelinkeinolain nojalla säädetään;

3) tulevalle tilanpidonjatkajalle lisäalueeksi tämän vanhempien tai toisen heistä omistamaan maatilaan, jos tilanpidonjatkaja voi saada *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* mukaista maanostolainaa kysymyksessä olevan tilan hankkimista varten sen mukaan kuin *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* nojalla säädetään.

6 b §

Yksityisellä viljelijällä tarkoitetaan tässä laissa ammatikseen maataloutta harjoittavaa viljelijää, joka täyttää maaseutuelinkeinolain 8 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyt tuen saamisen henkilökohtaiset edellytykset. *Lisäksi edellytetään, että viljelijän on lisäalueen*

6 b §

Yksityisellä viljelijällä tarkoitetaan tässä laissa ammatikseen maataloutta harjoittavaa viljelijää, joka täyttää *maaseutuelinkeinojen rahoituslain* 5 §:n 3 ja 4 momentissa säädettyt tuen saamisen henkilökohtaiset edellytykset.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maatilaansa hankiessaan tullut vakinaisesti asua sanotulla maatilallaan tai tarkoituksenmukaiseksi katsottavalla etäisyydellä siitä. Tarkoituksenmukainen asumisetäisyys arvioidaan siten kuin maaseutuelinkeinolain nojalla säädetään.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

14.

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 13 ja 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 13 §:n 1 momentti ja 40 §:n 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Edellä 10—12 §:ssä tarkoitetut luopumistavat voidaan myös yhdistää. Sen estämättä, mitä edellä säädetään, pelto voidaan myös myydä maaseutuelinkeinopiirille luovutettavaksi edelleen tässä laissa tarkoitetut edellytykset täyttävälle luovutuksensaajalle käytettäväksi maaseutuelinkeinolain (1295/90) mukaisesti tarkoituksiin siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

13 §

Edellä 10—12 §:ssä tarkoitetut luopumistavat voidaan myös yhdistää. Sen estämättä, mitä edellä säädetään, pelto voidaan myös myydä työvoima- ja elinkeinokeskukselle luovutettavaksi edelleen tässä laissa tarkoitetut edellytykset täyttävälle luovutuksensaajalle käytettäväksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) mukaisesti tarkoituksiin.

40 §

Jollei tässä laissa muuta säädetä, luopumistuen valvontaan ja takaisinperintään sekä rahaliikenteen hoitamiseen sovelletaan maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/94) säännöksiä soveltuvin osin.

Jollei tässä laissa muuta säädetä, luopumistuen valvontaan, takaisinperintään, rahaliikenteen hoitamiseen sekä varojen palauttamiseen sovelletaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) säännöksiä soveltuvin osin.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

15.

Laki

varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 14 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

*Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön
 mukaiset luovutukset*

*Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön
 mukaiset luovutukset*

Veroa ei ole suoritettava, jos:

1) luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maaseutuelinkeinolain (1295/90), porotalouslain (161/90), luontaiselinkeinolain (610/84) tai kolttalain (253/95) mukaisiin tarkoituksiin;

2) luovutuksensaajalle on myönnetty kiinteistön hankkimista varten 1 kohdassa tarkoitettua laina mukainen maanosto- tai sisärosuuslaina; tai

3) luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina, jos hänelle olisi voitu myöntää laina 1 kohdassa tarkoitettua lainsäädännön mukaan.

Verovapauden edellytyksenä on maaseutuelinkeinopiirin antama todistus siitä, että luovutus tapahtuu 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen tai että luovutuksensaajalle on myönnetty 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu laina tai hänen vastattavakseen on siirretty 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina.

Veroa ei ole suoritettava, jos:

1) luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu *maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966)*, porotalouslain (161/1990), luontaiselinkeinolain (610/1984) tai kolttalain (253/1995) mukaisiin tarkoituksiin;

2) luovutuksensaajalle on myönnetty *1 kohdassa tarkoitettua laina tai maaseutuelinkeinojen rahoituslain (/) mukainen laina kiinteistön tai sen osan hankkimista varten;* tai

3) luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina *tai myyntihintasaatava*, jos hänelle olisi voitu myöntää laina 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua lainsäädännön mukaan.

Verovapauden edellytyksenä on *työvoima- ja elinkeinokeskuksen* antama todistus siitä, että luovutus tapahtuu 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen tai että luovutuksensaajalle on myönnetty 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu laina tai hänen vastattavakseen on siirretty 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin luovutuksiin.

